CHRISTOPHORI CELLARII,

SCHMALCALDIENSIS,

# HISTORIA ANTIQVA

MVLTIS ACCESSIONIBVS AVCTA ET EMENDATA,

CVM

NOTIS PERPETVIS

ET

TABVLIS SYNOPTICIS.

*EDITIO SEXTA*

CVM PRIVILEGIO.

*IENAE,*

SVMTV IO. FEL. BIELKII, BIBL.

M D CCXIX.

ACADEMIAE IENENSIS
RECTORI MAGNIFICO
# GEORGIO SCHVBARTO,
MELIORVM LITTERARVM CONSERVATORI SOLERTISSIMO;

ET IN EADEM

PERITISSIMO HISTORICO
# CASPARI SAGITTARIO,
S. THEOL. DOCTORI,
PROFESSORIBVS CLARISSIMIS,
BENE DE PVBLICO MERENTIBVS

S. P. D.

CHRISTOPHORVS CELLARIVS.

DEcimus propemodum circumactus annus eſt, cum, quod priuato vſui concinnaveram hiſtoriæ antiquæ ſummarium, in lucem emiſi, idque clariſſimo nomini tuo, AMPLISSIME SAGITTARI, dedicaui. Iure enim quodam tuo vindicare

care illud poteras, quod hortatu tuo atque conſilio in publicum prodibat. Nihil itaque, quod vereri poſſim, mihi ſupereſt, ne inique feras, repetita editione te iterum appellari, etiam amicum & collegam exquiſitiſſimum adiungi, quocum æquabili ſorte vel ita nuncupationis onus di-

diuidas, vt vetera tibi, cui debebantur, denuo conſecrata exiſtimes; acceſſiones nouas, vt obſides animi mei, ille accipiat, quem a prima editione in veſtra Academia nouum quidem, ſed antiquis moribus & fide, amicum & ſingularem fautorem conſecutus fueram. Te intelligo, MA-

GNI-

NIFICE RECTOR,
ubique, vt pridem animum & ſtudium, ita hanc etiam lucubrationem dico atque conſecro, vt ex ſigno hoc, quamlibet leuiore, non leuiter cognoſcas, quanti ego ingenium tuum mirificamque doctrinam & merita faciam, ſemperque adhuc fecerim. Rogo igitur,

viri excellentiſſimi, ne hoc opuſculum ſpectetis, quod perexiguum; ſed voluntatem potius meam qua nemini cedo, qui plus virtutem veſtram, quam ego, colat & obſeruet. Valete, & diu publicam rem veſtramque feliciſſime gerite. Datum Cizæ Nonis Maiis CIↃIↃCLXXXV.

# LECTORIS.

QVam ante decem annos antiquæ hiſtoriæ ſynopſin delineaueram, auctior nunc & emendatior prodit, etiam vltra limitem vetuſtum producta. Qui enim ab initio imperiorum ad natum mundi Soſpitatorem priori editione progreſſus eram; ad Conſtantinum

tinum Magnum iam ſeriem perduco, cuius conſilii mei quæ ratio fuerit, te nolo, lector candidiſſime, ignorare. Quicquid huius compendii erat, illorum ſtudiis addictum fuit, qui claſſicorum auctorum lectione exercentur, nec per ætatem ſatis perſpectum habent ordinem rerum temporumque veterum. In illa vero ſcriptorum claſſe non proletarii aut capite cenſi, ſed cum primis numerandi ſunt, qui poſt reparatam humani generis ſalutem floruerunt. Non ergo in Au-

guſti imperio abrumpi ordinem, & ab illis diuelli æquum erat, quæ ab exceſſu eiusdem, ingenio Taciti, Suetonii, Pliniorum & æqualium, fuerunt illuſtrata, præſertim quod incrementa Romani Imperii, præcipua antiquitatis pars, ſub Traiano fuerunt longe ampliſſima. Accedit doctiorum loquendi conſuetudo, qui illa MEDII AEVI vocant; quæ in barbara ſæcula inciderunt, aut ab illis abſuerunt propius. Accommodatius ergo facturi videmur, ſi antiquam ad Conſtantinum Magnum: medii

medii ævi hiſtoriam, ad Conſtantinopolis expugnationem: nouam denique, ad noſtra tempora deducemus, vt iſta complectatur vniuerſam gentilitatem: illa temporibus imperii Chriſtianorum Conſtantinopolitani contineatur: hæc nouam regnantis orbis faciem rerumque publicarum reformationem recenſeat. Id vero in primis nobis curæ fuit, vt, quæ vulgata hiſtoriarum compendia prætermittunt, vel leuius attingunt, accuratius perſequeremur, & optimorum aucto-

ctorum fide, qui ſingula tradiderunt, confirmaremus. Nec intactas reliquimus nobiliores controverſias & eruditorum diſſenſionem, ſine tamen vllius læſione aut iudicii acerbitate, quod ſæpius ſuſpenſum in dubiis & obſcuris, quam temere latum deprehendetur. Vt vero in limine appareat, quantum a vulgaribus noſtrum compendium diſcedat, vno regnorum citerioris Aſiæ exemplo planum faciemus atque probabimus. Quotusquiſque eſt, qui illa explicet? vnde ori-

gi-

ginem & quando finem habuerint Attalorum, Nicomedum, Pylæmenum, Ariarathum, Mithridatum, aliorumque dominationes? Nec vero nullius momenti rerum huiusmodi notitia eſt, quæ vtramque paginam in hiſtoria Romana faciunt, vt non ſufficiat cum vulgo ſcripſiſſe: REGNVM MACEDONICVM ASIATICVM, CVIVS ANTIGONVS EVMENE VICTO AVCTOR FVIT, STATIM IN FILIO EIVS POLIORCETA EXSPIRAVIT. In hoc ſi exſpirauit, vnde tot reges vel reguli Bithyni ſunt, Pergameni,

meni, Pontici, Paphlagones, Cappadoces, Cilices, & Gallogræci tetrarchæ poſt Poliorcetæ tempora? quo novum Amyntæ regnum referes? Id ergo propoſitum mihi in primis fuit, vt in his quoque regnis lineamenta adumbrarem, & Geographiæ plus, quam fieri vulgo ſolet, hiſtoriam accommodarem, bellis & prœliis ſecundum locorum, quibus facta ſunt, poſitionem diſtinctis & definitis. In Tabulis plura, quam in hiſtoria, ſectamur, vt illæ huius complementum poſ-

ſint

ſint eſſe, & vnò intuitu exhibere, quæ vel ſtrictim enarrata in ſuperioribus fuerant, vel inſtituti ratione poſtulante prætermiſſa. Cetera, quæ præmonenda erant, ipſe conſpectus libelli perdocebit.

# HISTORIAE ANTIQVAE
## LIBER I.
## DE
## REBVS CHALDAEORVM, ASSYRIORVM, MEDORVM.

SVb initium imperiorum minora Aſiam regna diſtraxerunt. Antiquiſſimum *a* NIMRODI fuit, Chami nepotis, qui præter alias *b* ciuitates Babylonem condidit, eo fere *c* loco, quem turris *d* nuper ædificari cœpta, tum



*a* Gen. 10, 10. per anticipationem.

*b* Hieronymus quæſt. in Geneſ. cap. 10. *Arach* interpretatur Edeſſam: *Acad*, Niſibin: *Chalne*, Seleuciam vel potius Cteſiphontem.

*c* Ioſephus I. Antiq. c. 5. ὁ τόπος ἐν ᾧ τὸν πύργον ᾠκοδόμησαν, νῦν Βαβυλὼν καλεῖται, *locus quo turrim ædificauerant, nunc Babylon vocatur.*

*d* Ebræis Nimrod eſt auctor turris Ioſepho c.l. & Rabbi Salomoni in Gen. 10. aliiſque. At Bochartus l. 1. Phaleg. c. 14. *Nimrod*, inquit, *tum vix natus erat.*

vero peſerta, diſperſione operarum deſolatum fecerat. *a* ASSVR, Semi filius, Babylonia profectus, tum alias vrbes, tum Niniuem *b* magnam conſtituit, & ipſam forte imperii caput, exigui tamen & artis limitibus circumſcripti.

Abrahami temporibus rex Babyloniæ AMRAPHEL erat, *c* cliens forſan ELAMITARVM regis, qui pentapolin, Iordani flumini propinquam, ditioni ſuæ adiecerat. Poſtea Arabes in Chal-

*a* Gen. 10. 11. *Aſſur* quibusdam regio eſt ſine Aſſyria, in qua Nimrodus Niniuem condidiſſe feratur: Vide Bocharti Phaleg. lib. 4. c. 12. Propius Ebrææ ſcripturæ eſt, de viro interpretari. Addo C. V. Iac. Perizonii Diſſert. 2. de Orig. Babyl. n.° 1.

*b* Non ſoli Ionæ, ſed Moſi etiam, qui anteceſſit Ninum computo Herodoti, Niniye עיר הגדולה *Vrbs magna* dicitur, ſi cum Aben Eſra ad Niniuen, non ad Reſen, hæc verba reducimus.

*c* Ex ſitu coniicitur, Gen. 14. 1. *Elam* Elymais regio eſt, ex qua per Babyloniam ad Iordanem tranſitur. Adi Bochartum l. 2. c. 2.

Chaldæa CCXV annis regnaſſe, *a* Africanus auctor eſt, quibus exſtinctis *b* BELVS rerum potitus, fundamenta imperio illuſtri, quod Babylone ſedem habiturum erat, firmiora ſubdidit.

Hoc tractu temporum Aſſyriorum regnum *c* NINVS vel condidit vel am-



*a* Georgius Syncellus, qui Iul. Africani & Euſebii, chronographorum fragmenta ſeruauit, duas in Chaldæa dynaſtias ante Belum conſtituit, primam Chaldæorum ab Nimrodo; Arabum alteram ad Belum vſque deductam. p. 90. 92. ed. Reg.

*b* Belum Syncellus primum *Aſſyriorum* regem ponit. At plura eius Babylone, quam in Aſſyriis veſtigia, religio, templum, monumentum. Nec ipſum, neque ſucceſſores, vtrumque regnum coniunxiſſe, vt vulgo creditur; ex Halicarnaſſeis, Herodoro & Dionyſio, iam oſtendemus.

*c* Hieronymus in Hoſeæ cap. 2. *Primum omni Aſiæ regnaſſe Ninum, Beli filium, omnes & Græcæ & barbaræ narrant hiſtoriæ.* Aliter Herodotus lib. I. c. 95. Ἀσσυρίων ἀρχόντων τῆς ἄνω Ἀσίης ἐπ' ἔτεα εἰκοσι καὶ πεντακόσια πρῶτοι ἀπ' αὐτῶν Μῆδοι ἤρξαντο ἀπίστασθαι, *Cum Aſſyrii annis* DXX *ſuperiorem Aſiam obtinuiſſent, primi Medi*

amplificauit, quod SEMIRAMIS, virilis animi fœmina, marito ſublato *a* auxit; ſed eo contentus filius NINYAS ſe otio dedit & voluptatibus, quem ſucceſſores imitati videntur, ad SARDANAPALVM vſque, ab ARBACE Medo, eisdem *b* moribus offenſo, eo adactum, vt ſe & ſupellectilem vno rogo

*Medi ab iis deficere cœperunt.* Et Dionyſius Halicarn. principio operis: ἡ Ἀσσυρίων ἀρχὴ ὀλίγου τινὸς ἐκράτησε τῆς Ἀσίας μέρους, *Aſſyriorum imperium modicam quandam Aſiæ partem obtinuit.* Hæc non eſt *omnis* Aſia, neque ἡ ἄνω *ſuperior* Babyloniam continebat.

*a* Mira de Semiramide Diodorus & Trogus ex Cteſia. Si fuit Semiramis Nini vxor (quod dubitat Voſſius Idol. 1. c. 24.) haud tamen tanta fuit, quanta prædicatur. Quæ enim de Babylone traduntur, partem Moſes, partem Beroſus apud Ioſephum; quæ de Indico bello, Megaſthenes apud Strabonem, confutant. Pari facilitate Æthiopicam expeditionem abiudicaveris.

*b* Mores Sardanapali ex epitaphiis produnt Diodorus 2,23. Athenæus 12,7. Cicero Tuſc. l. 5. c. 35. Non tamen plane ἀπόλεμον fuiſſe ex vrbibus, quas condidiſſe fertur, Athenæus videtur colligere.

rogo *a* crem[illegible]retur: quamuis alii ſenem *b* fataliter deceſſiſſe, alii non in hoc, ſed in *c* NINO iuniore, qui iſti ſucceſſerit, Aſſyriorum Imperium exſpiraſſe memoriæ prodiderunt.

Nec in his regibus, quos ſacra ſcriptura memorat, res cuncta expedita eſt. Interpretes tam in numero regum, quam ætate illorum, quantum differunt? Difficile eſt *d* priuata ab regiis nominibus, aut alterutrinque cognomina diſcriminare, aut dilucide oſtendere, ante *e* Medorum defectionem,



*a* Ex Cteſia Diodorus Siculus 2, 27. Athenæus 12, 7. Iuſtinianus 1, 3.

*b* Clitarchus apud Athenæum c. l.

*c* Caſtor Rhodius apud Syncellum p. 205.

*d* *Sargon* Eſa 20, 1. *Iareb.* Hoſ. 5, 13. Scaligero ſunt noui reges: aliis Sargon cognomen Senacheribi, (vid. Vſſer. p. 100.) Iareb Chaldæo & Vulgato proprium nomen non eſt: Kimchio nomen vrbis Aſſyriæ.

*e* Plerique cunctos poſt ſeceſſionem locant: dubitat Schotanus, quia Iſraelitæ captiui in *Mediam* abducti, & tanta horum regum potentia laudetur, quanta vix potuerit eſſe, Medorum regno, validiſſima parte, abſciſſo.

nem, an poſt illam floruerint. PHVLI rex Iſraelis Menahem tributa fert: TIGLATPILESAR Transiordanos Iſraelitas; reliquos filius SALMANASAR deportat: *a* SENACHERIB, fruſtra Hieroſolymis obſeſſis iugulatur a filiis, cui ASARHADDON, elapſis fratribus, parricidis, in imperio ſufficitur.

Per idem tempus Babylonia quoque ſuos reges habuit. NABONASSARVS (BALADAN ſacro ſcriptori) imperium inſtaurauit, ex cuius auſpiciis Chaldæi annos, vt Græci per olympiadas, ab vrbe condita Romani, dinumerarunt. Hunc tribus interiectis filius vel nepos MERODACH, Ptolemæi *b* MARDOKEMPADVS excepit, Hiskiæ ex morbo liberationem gratulatus: à quo, ſucceſſione *c* obſcurorum,

*a* Hunc etiam Herodotus memorat tanquam Ἀραβίων καὶ Ἀσσυρίων βασιλέα lib. 2. c. 141.

*b* Ptolem. Conſtr. Math. l. 4. c. 6.

*c* His anonymus intereſt, qui Manaſſen, Iudæorum regem, in vincula duxit. *Aſſaradinum* fuiſſe, quartum ante Nabopolaſſarum (qui

rum, aut per interregna (quibus *a* SEMIRAMIDEM, molis, Euphratem cohibentis, conditricem imponunt) ad NABOPOLASSARVM ſumma rerum delata fuit, & hoc extincto, ad filium NEBVCHODONOSORVM, notiſſimum monarcham, qui Tyro, Ægypto & Hieroſolymis captis, Iudæisque in captiuitatem abductis, Babylonem *b* operibus ornauit, & ingentis ſuperbiæ pœnas inſania & victu ſilueſtri dedit, quanquam, quæ Dei clementia eſt,

 in

(qui Ieraedinus Scaligero) docti coniecturant. Addit Schotanus P. 2. Bibl. Hiſt. V.T.p. 1039. ἀνιστόρητον eſſe, hunc cum Aſſyrio Aſarhaddone confudere, notans, vt videtur, Vſſerium in Annal. V. T. p. 107.

*a* Hæc Semiramis Herodoto laudata lib. 1.c.184. qui addit ſimilis ingenii NITOCRIN, πέντε γενῆσι *quinque generationibus* illa poſteriorem, quæ videtur regna eſſe Dan. 5, 10. commemorata Nebucadnezaris filia, nupta Niriglisſorooro: *Scal. Emend. p.* 543.

*b* Beroſus (apud Ioſephum l. 1. contra Apion.) in his operibus etiam muros & hortos penſiles numerat, Græcos reprehendens, qui Semiramidi Aſſyriorum attribuant.

in integrum reſtitutus fuit. Filius EVILMERODACH, fautor Iudæis & liberator Ioiachini, a *a* NIRIGLISSOORO, ſororis marito, ſublatus, percuſſori regnum relinquit: hic poſt quadriennium filio ſuo LABOROSARDOCHO (BELSAZARI Danielis) Nebucadnezaris ex filia nepoti, qui nouem menſes imperio abuſus, a NABONNEDI factione, hoc eſt DARII MEDI, inter epulas obtruncatur. Nabonnedum, ſeptemdecim annorum regem, Perſarum primus Monarcha Cyrus ad priuatam vitam coegit redire.

His Babylone regnantibus, Medi ab Aſſyriis defecerant ARBACE impul-

*a* Hunc, cum ſequentibus, Beroſi fragmentum iam citatum, prodit. Interpretatio Scaligeri eſt, a quo in vltimis diſſentit Vſſerius. Belſazar illi non eſt Laboroſardochus, ſed Nabonnedus Beroſi, ſiue Herodoti (I. 77.) Labynetus: Darium autem Medum interpretatur Cyri auunculum, Cyaxarem iuniorem, Aſtyagis filium ex Xenophontis Pædia, quam alii veram hiſtoriam eſſe negant.

pulſore, & aliquamdiu *a* libertate vſi, DEIOCEM ſibi regem conſtituunt, qui Ecbatana condit, finibus ceterum antiquis Mediæ contentus: quos PHRAORTES prolaturus, vitam cum exercitu in Aſſyria amittit. Hunc filius CYAXARES vlturus, a Scythis *b* premitur: emergens tandem Ninum expugnat, & regni fines ad *c* Halym amnem propagat. ASTYAGES patri ſuffectus, poſt XXXV annorum imperium a Cyro nepote, quem expo-



*a* Herodotus lib. I, c. 96. Ἐόντων αὐτονόμων πάντων, *omnes erant ſui iuris & liberi.* Ab hoc, vt ſolet, Cteſias diſſentit apud Diodorum l. 2. c. 32, 33. & Arbaci βασιλεύοντι continuos ſucceſſores dat, nullam ἀτονομίαν aut liberam rempublicam agnoſcens. Sed maior nobis Herodoti, quam Cteſiæ, vani hominis fides eſt.

*b* Scythæ, victis Medis XXVIII annos Aſiæ imperium tenuerunt. *Herod.* I, 106.

*c* Pax inita cum Alyatte, Crœſi patre, poſt quinquennale bellum, conciliatore Labyneto magno hoc eſt Nebucadnezaro exercitibus eclipſi a pugna vtrinque reuocatis. Tum Halys terminus Medici Lydique imperii conſtitutus. *Herod. I. 72-74.*

ſuerat, deiicitur, & Media, adhuc *a* gentium domina, prouincia fit Perſarum.

Hæc de Aſſyriorum rebus auctorum fide, quos ſubnotamus: illorumque pace, a quibus diſcedimus. *b* Diuturni

*a* cxxviii. annis τῆς ἄνω Ἅλυ⟨ο⟩ς ποταμοῦ Ἀσίης ἄρξαντες, *omni Aſiæ ſupra fluuium Halym dominati ſunt* Medi, Herodoto 1. c. 130. auctore: qui numerus ſaluus eſt, finium prorogationem ex medio regno Deiocis deduci oportet, quem alibi μοῦνον τὸ Μηδικὸν ἔθν⟨ο⟩ς *nationem Medicam* ſubegiſſe dixerat. Aliquando etiam inferiori Aſiæ ſiue Babyloniæ, Medos imperaſſe, Nicolaus Damaſcenus in Excerpt. Valeſ. p. 426. ſignificat, & Nanybrum, qui Nabonaſſar aliis clientem Artæi, ſucceſſoris Arbacis conſtituit, quod ex Cteſiæ fabulis hauſtum videtur. Ἀλκιμώτερ⟨ο⟩ς enim τῶν προγόνων, *potentior maioribus ſuis* Cyaxares, πλὴν τῆς Βαβυλωνίης μοίρης, *excepta Babyloniæ parte*, in Aſia regnauit. Herodot. 1. c. 103, 106.

*b* Cteſias Aſſyrium regnum CIↃ CCCLX annis a Nino ad Sardanapalum ſtetiſſe tradit, auctore Siculo Diodoro lib. 2. c. 21. Herodotus tantum IↃXX. annis, vt prædiximus. Porphyrius apud Euſebium Præp. Ev. 1. c. 9. refert, Semiramin circa Troica tempora, aut paullo ante, floruiſſe.

turnitas imperii, quam Cteſias tradit obſcurorum ſucceſſione completam, qua Ninum ad prima temporum oportet reiici; videtur rerum nouitati repugnare. Altero poſt cataclyſmum ſæculo tot valida regna, innumerabiles exercitus, immenſos apparatus credimus, quot ſub Nino & Semiramide traduntur fuiſſe? In diuinis ſcripturis nullum veſtigium tam vaſti imperii exſtat, antequam inclinaret Iſraelis regnum. An Aſſyriis Cananæam Ioſua eripuit? Ingentia bella Ammonitarum, Moabitarum, Idumæorum, Amalekitarum reges geſſerunt; de Aſſyrii monarchæ iugo nec fando audiuerant. Bis Dauid firmo prælio ad *a* Euphratem confli-



*a* Cum Hadalaſare (qui rex Zobæ fuit, id eſt tractus Palmyreni, vt Bochartus exponit, non Sophenes, vt Ioſephus, ingens prœlium ad Euphratem Dauid commiſit, 2. Sam. 8, 3. iterum cum huius ſociis Damaſcenis πολλαῖς μάχαις *crebris prœliis* vario loco dimicatum, tandem παρὰ τὸν Εὐφράτην *ad Euphratem* debellatum fuit, vt Nicolaus Damaſcenus apud Ioſephum 7. Antiq. c. 6. tradidit.

xit, & ſæpius in Damaſcena, cui ſtationarios etiam impoſuit, & Syriam ſibi vectigalem fecit: ea vera Aſſyriorum patientia erat, vt tantos motus ferrent, ſi ditionis ipſorum vel hæ fuerunt, vel finitimæ regiones? quas non prius ad ius ſatrapæ vocatas ſcimus, quam Achaſi rogatu Tiglatpileſar, Rezeno eiecto, finem regno Damaſcenorum attulit. Tum creuiſſe Aſſyriorum potentiam certum eſt, & captiuos in *a* Mediam deportatos, *b* reductosque inde, qui vrbes deſertas incolerent, quod argumento multis eſt, necdum Me-

*a* Præter diuinas ſcripturas, omnibus notas, Ioſephus 9. Antiq. 14. de Salmanaſare, πάντα τὸν λαὸν μετῴκισεν εἰς τὴν Μηδίαν καὶ Περσίδα, *vniuerſum populum in Mediam & Perſidem tradixit.* Pariter c. 13. de Tiglatpileſare, τοὺς Δαμασκηνοὺς ἀπῴκισεν εἰς τὴν ἄνω Μηδίαν, *Damaſcenos in ſuperiorem Mediam deportauit.*

*b* Ioſephus 10. Ant. c. 11. τὸ Χουθαίων ἔθνος οἱ πρότερον ἐνδοτέρω τῆς Περσίδος καὶ τῆς Μηδίας ἦσαν, *Cuthæorum gens* (noui Samariæ coloni) *qui prius in intima Perſide & Media fuerant.*

Medos illa tempeſtate defeciſſe, quod ſub Aſarhaddone demum, quem *a* Sardanapaſum putant, eueniſſe perſuaſum habent. Nihil in tam dubiis rebus, & ipſa antiquitate obſcuris, definimus, præcipuas chronologorum ſententias in Tabulis noſtris diſtincte definiteque propoſituri, vt quisque eligere poſſit, quam ſacræ ſcripturæ hiſtoriis, hoc eſt veritati conuenientem putabit.

*a* Quaſi ex אסר חדון פול *Aſar Haddon Pul*, quod demtis ἀφώνοις aut adſpiratiuis litteris, quarum nullam rationem Græci habent, pronunciatur *Sar don Pul*; vnde Græci effinxerunt Σαρδανάπαλος. *Pul* enim ſiue *Phul* nomen regium eſſe, nemini ignotum. Hæc vir clariſſimus Chriſtianus Schotanus in Parte II Biblioth. Hiſt. Sacr. Vet. Teſtam. tam ex ſuo, quam Genebrardi ingenio, late perſequitur.

# LIBER II.

## DE REBVS PERSARVM.

CYRVS obſcuri patris, at regiæ matris filius, Perſis aduerſus auum Aſtyagem ſollicitatis, orditur monarchiam Perſarum, & capta Babylone, victoque Crœſo, Lydorum rege, ipſe tandem a Tomyri, *a* Scytharum regina, obtruncatur, haud clarior princeps triumphis maximis, quam reddita Iudæis libertate.

CAMBYSES patri Cyro ſuccedit crudelis fratricida, & *b* religionis con-

*a* Cyri res geſtæ ex Herodoto, Diodoro, Trogo notiſſimæ. Quæ heic regina memoratur, Maſſagetis imperauit ſecundum Herodotum, qui de necis genere eadem narrat, quæ Iuſtinus in Trogi epitoma: Diodorus autem Siculus lib. 2. c. 44. τὸν Κῦρον, αἰχμάλωτον γενόμενον ἀνεςαύρωσε, *Cyrum*, inquit, *captum cruci adfixit.* Lucianus in Macrobiis, mœrore ex filii moribus, ſenem admodum mortuum, fide aliorum refert.

*b* Bene factum, quod Ægyptiorum deos, ſuper-

contemtor. *a* Edicto Iudæos cohibet, ne templum reædificent. *b* Ægypti acceſſione imperium Perſarum auget. Ab huius morte MAGORVM regnum interuenit, poſt ſeptem menſes deſtructum. Nam fraude illorum detecta DARIVS, HYSTASPIS filius, equi hinnitu rex electus, primum aduerſus *c* Babylonios, dein in

ſtitione offenſus, Cambyſes euertit: impietate autem non caret, quod ethnicus homo communes deos, Iouem & Vulcanum, pariter ſpoliatum iuit. *Herodot.* 3, 25, 37. De ſepulcris violatis Herodotus c. l. & Diodorus in Except. Valeſ. p. 249.

*a* Tribuit Ioſephus lib. 1. c. 3. Cambyſi edictum prohibitorium, quod Artaxerxi Longimano Scaliger, a quo diſcedimus argumentis inducti in Dario proferendis.

*b* Ægyptii, gens antiquiſſima, ſuis regibus ſuoque iure vſi ſunt vsque ad Nebucadnezaris victoriam: poſt excuſſerunt Chaldaicum iugum, ad quod Cambyſes reuocauit, cum Amaſis, expulſo Aprie, rebus præeſſet.

*c* Magorum interregni occaſione Babylonii rebellauerant, *Herod.* 3, 150.

in *a* Scythas, mox contra Ionios proficiſcitur, quibus dum *b* Athenienſes auxilia mittunt, bellum inter Perſas & Græcos exoritur, in quo Miltiadis ductu rex incredibilem cladem in campo *Marathonio* accepit. Hic in Iudæos benignus fuit, eoque regnante *c* templum reſtauratum, operas vrgen-

*a* Scythas Europæos intellige, nam Thraciæ Boſporo traiecto, *Polyb.* 4. *c.* 43. & ponte in Iſtro facto, *C. Nep.* ſ. 3. in eos mouit. Facilior autem tam longinqua expeditio fuit, quod Perſis, Crœſo victo, Aſia eis Taurum pleraque parebat.

*b* Athenienſes xx. naues auxilio Ionibus miſerunt. *Herod.* 5. 97.

*c* Templi inſtaurationem ad Darium Nothum differt Scaliger, & qui eum ſequuntur. Malumus veteres ſequi, Ioſephum & Euſebium, & recentium acutiſſimos Ludov. Capellum in Chron. V. T. & illuſtrem auctorem Partis I. Hiſt. Eccleſ. Gothanæ, qui expeditis rationibus ſententiam ſuam approbauerunt. Neque probabile eſt, ad Nothum Darium a Cyro vsque, ædificationem per integrum ſæculum impeditam eſſe, cum ſic Iudæis grauior poſt liberationem ceſſatio fuiſſet, quam ipſum LXX annorum exilium.

vrgente prophetarum pari, Haggai & Zacharia.

XERXES expeditionem in Græcos exercitu numeroſiſſimo, etiam maribus [a] ponte conſtratis & montibus perfoſſis, inſtaurat, non feliciore tamen, quam pater, ſucceſſu. Nam ad *Thermopylas* a Lacedæmoniis terreſtri prœlio, & bis nauali, ad *Artemiſium* & *Salamina*, Themiſtoclis Athenienſis virtute ſuperatus & ad fugam compulſus fuit. Nec dux eius Mardonius, cum reliquiis exercitus in Græcia relictus, fortuna meliore vſus eſt, Pauſaniæ Lacedæmonii auſpiciis ad [b] internecionem apud

Platæ-

[a] Exaggerant Græci, quæ in Helleſponto & monte Atho molitus Xerxes eſt. Illud vero non nouum, ſed a patre etiam Dario, cum in Scythas moueret, in Boſphoro Thracio inſtitutum. Polybius 4. c. 45. Δαρεῖον ζεῦξαι φασὶ τὸν πόρον, καθ' ὃν χρόνον ἐποιεῖτο τὴν ἐπὶ Σκύθας διάβασιν. Adde Herod. 4. 87.

[b] Iuſtinus 2, 14. fuga euaſiſſe: Diodorus 11, 31. & Nepos 4, 1. prœlio cecidiſſe tradunt. Marm. Arundell. v. 68. ΜΑΡΔΟΝΙΟΣ ΕΤΕΛΕΥΤΗΣΕΝ ΕΝ ΤΗΙ ΜΑΧΗΙ.

*Plataeas* Bœotiæ deletus. Eodem *a* die apud *Mycalen* Ioniæ promontorium, & poſt *b* paullo, Cimone duce, apud *Cyprum* mari, & iterum terreſtri prælio ad *Eurymedonta* Pamphyliæ fluuium Perſæ a Græcis victi ſunt & profligati.

ARTAXERXES LONGIMANVS, Xerxis filius, interfecto patri ſufficitur, cuius manibus, etiam fratris natu maioris, parricidarum ſanguine parentat, Themiſtoclem patria eie-

*a* Ita forte accidit, vt Perſæ eodem die & in Bœotia funderentur terreſtri prœlio duce Pauſania; & nauali ad Mycalen ducibus Leotychide Lacedæmonio & Xantippo Athenienſi, non Cimone, vt Nepos habet. Adi Diodorum Sic. 11. 35. Iuſtin. 2. 14.

*b* Poſt paullo παραχρῆμα Diodor. Sic. 11. c. 61. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ Thucydides lib. 1. p. 66. *eodem die* Nepos 5, 2. 2. ſed corrigas vel deleas in Nepote vocem *Mycalen*. vide notata Boſio. Vtrumque prœlium Xerxe ſuperſtite factum, ex ordine hiſtoriam Diodori, & Iuſtini lib. 2. extremo manifeſtum; ſub Artaxerxe poſuit Euſebius in Chron. quem Vſſerius ſequitur p. 191. & Chytræus in Chronologia Thucydidis.

eiectum ſuſcipit, nec non Iudæis in patriam remittendi poteſtatem dat, euntque permiſſu eius Eſras, & interiecto tempore Nehemias Hieroſolymam.

Aliquot menſium interueniunt *a* reges, XERXES Artaxerxis filius, a fratre SOGDIANO interfectus: quem breui interuallo Ochus, etiam frater, poſt DARIVS dictus, cognomine NOTHVS, & vita & regno ſpoliavit. Hic *b* fœdus cum Lacedæmoniis iniit ad opprimendos Athenienſes eo tempore, quo Peloponneſium bellum acerrime gerebatur.

ARTAXERXES a felicitate memoriæ MNEMON dictus, vincit *c* Cyrum fratrem, imperii æmulum, *d* Lacedæmoniorum ſuffultum auxiliis a qui-

*a* Vid. Diod. Siculus & Cteſias. Sogdianus etiam *Secundianus* quibusdam dictus.

*b* Thucydides lib. 8. pag. 560. & 586. edit. H. Steph.

*c* De quo bello Artaxerxis aduerſus Cyrum fratrem, conſule, præter Xenophontem, Diodorum Sicul. 14. c. 23. ſeq.

*d* Decem millia Spartanorum ducebantur in

a quibus ipſe poſtmodum Ageſilao duce laceſſitus, Cononis Athenienſis virtute ſe tuetur, & ad *a* pacem petendam Spartanos cogit.

Ad finem properabat Perſarum monarchia, cum ARTAXERXES OCHVS, Mnemonis filius atrox & ſævus, Phœnices & *b* Ægyptos in ordinem redigeret, cui filius *c* ARSES a Bagoa

in Perſiam, & exſtincto Cyro, cui auxilio venerant, reducebat Xenophon, non minus dux fortis, quam clarus hiſtoricus.

*a* Pax hæc *Antalcidæ* dicitur, vt in rebus Græcorum oſtendemus.

*b* Ægyptii, a Cambyſe ſubacti, rebellarunt vltimo Darii Hyſtaſpis tempore, *Herod.* 7. 1. & mortuo Xerxe *Diodor.* 11, 71. ſed hi motus cito compreſſi ſunt. Deinde ſub Dario Notho *G. Syncell. p.* 255. ex quo tempore non ad Perſiam reducti ſunt, priusquam Ochus cogeret, eiecto rege Nectanebo, *Diodor. Sicul. lib.* 16. *a. cap.* 46.

*c* Varie nominatur: Hieronymo in Dan. 9. *Argus*, rex anni vnius: Syncello p. 256. *Narſes*, qui fratrem Ochi vocat, & quatuor annos tribuit, vt etiam Euſebius: Certior his Diodorus 17, 5. qui nominas *Arſen*. Ochi

Bagao patris percuſſore ſuffectus, & breui poſt ab eodem interfectus cum omni regia prole fuit. Itaque DARIVS CODOMANNVS, ex* milite rex, ſucceſſit, tribus prœliis, ad amnem *Granicum*, & in *Ciciliæ* faucibus* & ad *Arbela* ab Alexandro Magno deuictus & Aſiæ regno ſpoliatus.

Ochi filium natu minimum, tertio anno ab eunucho Bagoa, patris ſtratego & percuſſore, oppreſſum.

* De Ahaſuero, Eſtheræ marito, tot fere ſententiæ ſunt, quod Perſarum reges, aut plures etiam, nam Darium quoque Medum cum Eſthera iungunt, *Syncell. p.* 232. Miſſis veterum diſcordiis, quid ſummi noſtro æuo viri cenſuerint, ſufficiat attigiſſe. Scaligero eſt Xerxes, & Eſther, vxor eius Aμίςρις, neutro nomine abludente. vid. de emend. T. p. 555. Vſſerio Darius Hyſtaſpis, qui Suſis, vbi contigerunt, quæ de Eſthera ſcripta proſtant, præcipue ſedem habuit: Lud. Capello Artaxerxes Ochus forſan quod Haman *Macedo* in apocrypho Eſteræ c. 5, 10, 14. appellatur, quod ante Philippi tempora vix dici potuit. Alii in Longimanum Artaxerxem inclinant. Vid. *Hiſtor. Eccl. Goth.*

LIBER

# LIBER III.

## DE REBVS GRAECORVM.

ANtiquiſſimum Græciæ bellum, quod ſcriptis celebratum fuit, eſt *a Argonauticum*, quo Iaſon, Æſone, regis Theſſalorum Peliæ fratre, genitus, naui, ſolito maiore, quæ *Argo* dicta fuit, in Colchos cum Hercule, Dioſcuris, Orpheo aliisque profectus eſt, & aureum inde vellus, toto orbe celebratiſſimum, Medeæ ope abſtulit. Redux Hercules a Laomedonte deluſus Troiam expugnaſſe dicitur, quod *b* primum Troiæ excidium eſt. Bre-

*a* Argonautarum expeditionem Euſebius cum temporibus Gideonis, Ebræorum iudicis componit. Hanc præter Apollonium Diodorus lib. 4. a cap. 41. enarrauit. Quantis vero fabulis obſcurata ſit, vel illud arguit, quod Iſtro aduerſo Iaſonem Italiam adnauigaſſe quidam tradiderunt, fingentes Iſtri partem in Adriam effundi vid. Strabo l. 1. c. 39.

*b* Hercules equos Laomedonti, regi Traiano, credidiſſe fertur, cum in Pontum proficiſceretur, quos

Breui poſt tempore exortum eſt alterum maioris famæ *Troianum* bellum, quo Troia propter Helenam, a Paride raptam, Græcorum armis aut dolo capta & incendio deleta, auctoritate Homeri & poetarum ſequacium creditur. Contra Dio Chryſoſtomus ex Ægyptiorum annalibus prodidit, Helenam, Spartani regis filiam, iuſtis nuptiis fuiſſe Paridi Troiano iunctam, Menelaum vero, Agamemnonis Argiui fratrem, Græcos ad Helenam armis repetendam permouiſſe, qui tantis adfecti fuerint cladibus, vt pacem vltro peterent, & Ilienſi Mineruæ tropæo, ligneo equo erecto disceſſerint, florente & victrice Troia, in patriam. Sed quoquo modo res geſta fuit, non temere vulgaris opinio reiicienda eſt, niſi plerosque Latinos & Græcos ſcriptores, qui illa nitun-

quos ille reſpondenti negauit. Hæc cauſſa belli, quo Laomedon occiſus, & Troia vaſtata fuit, ſi fides fabulis habenda. Vid. Diodor. 4, 50 Seruius in Æn. 8. 251. Euſeb. in Chron.

Digitized by Google

nituntur, velimus reiici. Troiæ autem ruina plus CCC annis Romæ initium anteiuit, quo tempore ius *a* Iephtha Ebræis dicebat.

Ea tempeſtate *b* regulos habebant ſingulæ ferme maiores in Græcia ciuitates: poſtea abolito regum imperio libertatis erant ſtudioſiſſimæ, quam Athenæ Solonis legibus, Lacedæmon Lycurgi inſtitutis ſic firmatam habuere, vt numeroſiſſimas Perſarum copias non ſemel acie fuderint, inſulis quoque & transmarinis prouinciis in poteſta-

*a* Vſſerius extrema Iephthæ ætate ponit: Euſebius ſub Labdone tertio poſt Iephtham, XI vel XII annorum interuallo. Quod notior Iephtha, huius imperio definire excidium præſtat.

*b* Sicyoniorum & Argiuorum reges ex primis & fabuloſis temporibus apud Euſebium & Syncellum repetuntur. Athenienſium præ ceteris tres incliti fuere, CECROPS, qui primus regnauit: THESEVS, popularis, qui medio tempore; & CODRVS vltimus, qui mortem pro patria oppetendo conſecutus eſt, vt nullus poſt ſe rex Athenis crearetur.

poteſtatem ſuam redactis. Inprimis Miltiadis, Themiſtoclis, Cimonis, Athenienſium virtus tantam patriæ laudem conciliauit, vt æmulationem ciuitatum, Lacedæmoniæ præſertim, prouocauerit, quæ tandem in *a Peloponneſium* bellum erupit, quod varia fortuna gerebatur Athenienſibus victoribus ad *Naupactum*, *Argos amphilochium*; Spartanis ad *Amphipolin*: induciis etiam nonnunquam ſopitum, ſed iterum reſuſcitatum fuit, donec in *Siciliam* deuolueretur, vbi Syracuſani, a Lacedæmoniis adiuti, Athenienſes ita concuſſerunt, vt ægre poſtea rem ſuam priſtinamque dignitatem defenderent. Vicerunt quidem ad *Abydum* & *Cyzicum* Alcibiadis ab exilio recepti auſpiciis; & nouiſſime ad *b Arginuſas* inſulas: victi vero ſunt apud *Cymen*, iterum apud *Mytilenen*,



*a* Prœlia huius belli peculiari Tabula exhibemus, auctoribus ſubnotatis, qui ſingula ſcripſerunt.
*b* Inſulæ inter Mitylenen & Cumam, exiguo a continente interuallo. *Diod. Sic.* 13, 97.

& tandem a Lyſandro ad *a Ægos potamos* prorſus debellati & omnibus rebus exuti ſunt, muris quoque vrbis euerſis & præfectis XXX viris, qui miſeris imperitarent. Horum tamen tyrannide Thraſybulus liberauit, & lata obliuionis lege, libertatem ciuibus reduxit.

Interea Spartani, Græciæ principatu haud contenti, Artaxerxi Mnemoni bellum, Ageſilao duce, inferebant, quos Conon Athenienſis, Perſicæ claſſi præfectus, ita apud *Cnidum* concuſſit, vt contemni a finitimis & bello peti cœperint. Ageſilaus quidam prœlio ad *Coroneam*, nutantes res ſuorum quodammodo ſeruauit, non autem ita firmare potuit, ne pacem cogerentur a Perſis petere, quæ *b Antalcidæ pax*,

a Nepos 6, 1. & 7, 8. *Ægos flumen:* Græci ſæpe pluraliter ποταμοί: in Cherſoneſo Thraciæ locus eſt, haud procul Seſto, quo victi terreſtri fuga dilapſi ſunt. *Diodor.* 13, 106. Adde quæ ad Nepotis Lyſandrum cap. 1. adnotauimus.

b Pax hac conditione a rege datur, vt Græcæ

*pax*, ex legati ad regem nomine, appellata fuit. Maxime Thebanis Lacedæmonii, elate ſe gerentes, inuiſi erant, qui Pelopida & Epaminonda ducibus ita illorum res pugna a *Leuctrica* & prœlio ad *Mantineam* adflixerunt, vt nunquam illas recuperare potuerint.



cæ per Aſiam ciuitates ſub regis ditionem redeant, quod τὴν τῆς Ἑλλάδος ὕβριν καὶ προδοσίαν *probrum Græciæ & proditionem* potius, quam pacem, Plutarchus appellat. Acceperunt pudendam conditionem Spartani, indignantibus Thebanis & Athenienſibus, qui tandem etiam, vt impares tanto regi, pacis leges recipiunt. *Diodor.* 14. 111. *Plutarch. in Artaxerxe p.* 1022.

a Lacedæmonii Olinthum copias per Bœotiam ducturi, Cadmeam arcem in Itinere occupant eiectis Thebanis. Hinc bellum naſcitur, eiusque prœlium I ad Thebas, Chabriæ auxiliorum duois, inuento illuſtre, *Nep.* 12. 1. *Diod. Sic.* 15. 32. II iterum ad Thebas, cedente Ageſilao. *Diod. c.* 34. III nauale ad Naxum, *c.* 34. 35. IV ad Orchomenum, *c.* 37. ſed V ad Leuctra, & VI ad Mantineam, omnium clariſſima & multis ſcriptoribus prædicata.

Sub idem fere tempus bellum ad *a* *Corinthum* geſtum fuit, dum exules Corinthios defendebant Spartani; oppidanis ſtudebant Athenienſes, Thebani & Argivi. Tandem poſt octo annos prævaluerunt Lacedæmonii & exules reſtituti ſunt.

Nec multo poſt Athenienſes *b* *Sociale* bellum contra Byzantinos, Chios, Rhodios, Coos, quod a ſocietate defecerant, acerrime geſſerunt, tandem Perſici auxilii fama, quod hoſtibus veniret, ad pacem ineundam commoti.

Vlti-

*a* Hoc Corinthium bellum Diodorus 14,87. ſcripſit, Nepos in Ageſilao c. 5, & Iphicrate c. 2. attigit. Eſt & aliud hoc antiquius, quod Diodorus 12,30. etiam Κορινθιακὸν appellat, ſed verius *Corcyræum* vocari poteſt, quia propter Epidamnum coloniam in Corcyræos Corinthii geſſerunt. Hoc proxime excepit Peloponneſiacum.

*b* Sociale bellum Nepos in Iphicrate c. 3. & Chabria c. 4. memorauit. Scripſit fuſe Diodorus Sic 16,21. Durauit annos IV. Græce dicitur συμμαχικὸς πόλεμος.

Vltimum bellum Græciæ liberæ *a Sacrum*, a Thebanis & ſociis adverſus Phocenſes, templi Delphici exſpoliatores, geſtum, quo PHILIPPVS Macedoniæ rex auxilii ſpecie, Thebanis contra ſacrilegos ferundi, ſic libertati omnium inſidiatus eſt, vt contentiones ciuitatum aleret, & inferioribus auxilia ferendo, victos pariter victoresque regiam ſeruitutem ſubire cogeret, quod potiſſimum conſecutus eſt *b Olynthi* excidio & prælio ad *c Chæroneam*.

Philippo in nuptiis filiæ interfecto, libertatis ſpe ſe Græci erigebant, quos



a Iuſtinus lib. 8. plenius ſcripſit belli huius originem. Græce ἱερὸς πόλεμος, Diodor. 16. 23.

b Diodor. 16, 54. Iuſtin. 8, 3. Demoſth. in Olynth.

c Athenienſes, Demoſthenis excitati Philippicis, ſocietate cum Bœotis inita, libertatem defenſum ibant: ſed victi Philippo principatum Græciæ ceſſerunt. *Diodor.* 16, 75. 76.

in *a* Scythas, mox contra Ionios proficiſcitur, quibus dum *b* Athenienſes auxilia mittunt, bellum inter Perſas & Græcos exoritur, in quo Miltiadis ductu rex incredibilem cladem in campo *Marathonio* accepit. Hic in Iudæos benignus fuit, eoque regnante *c* templum reſtauratum, operas vrgen-

*a* Scythas Europæos intellige, nam Thraciæ Boſporo traiecto, *Polyb.* 4. *c.* 43. & ponte in Iſtro facto, *C. Nep.* r. 3. in eos mouit. Facilior autem tam longinqua expeditio fuit, quod Perſis, Crœſo victo, Aſia eis Taurum pleraque parebat.

*b* Athenienſes xx naues auxilio Ionibus miſerunt. *Herod.* 5. 97.

*c* Templi inſtaurationem ad Darium Nothum differt Scaliger, & qui eum ſequuntur. Malumus veteres ſequi, Ioſephum & Euſebium, & recentium acutiſſimos Ludov. Capellum in Chron. V.T. & illuſtrem auctorem Partis I. Hiſt. Eccleſ. Gothanæ, qui expeditis rationibus ſententiam ſuam approbauerunt. Neque probabile eſt, ad Nothum Darium a Cyro vsque, ædificationem per integrum ſæculum impeditam eſſe, cum ſic Iudæis grauior poſt liberationem ceſſatio fuiſſet, quam ipſum xxx annorum exilium.

vrgente prophetarum pari, Haggai & Zacharia.

XERXES expeditionem in Græcos exercitu numeroſiſſimo, etiam maribus *a* ponte conſtratis & montibus perfoſſis, inſtaurat, non feliciore tamen, quam pater, ſucceſſu. Nam ad *Thermopylas* a Lacedæmoniis terreſtri prœlio, & bis nauali, ad *Artemiſium* & *Salamina*, Themiſtoclis Athenienſis virtute ſuperatus & ad fugam compulſus fuit. Nec dux eius Mardonius, cum reliquiis exercitus in Græcia relictus, fortuna meliore vſus eſt, Pauſaniæ Lacedæmonii auſpiciis ad *b* internecionem apud Platæ-

*a* Exaggerant Græci, quæ in Helleſponto & monte Atho molitus Xerxes eſt. Illud vero non nouum, ſed a patre etiam Dario, cum in Scythas moueret, in Boſphoro Thracio inſtitutum. Polybius 4. c. 45. Δαρεῖον ζεῦξαι φασὶ τὸν πόρον, καθ' ὃν χρόνον ἐποιεῖτο τὴν ἐπὶ Σκύθας διάβασιν. Adde Herod. 4. 87.

*b* Iuſtinus 2, 14. fuga euaſiſſe: Diodorus 11, 31. & Nepos 4, 1. prœlio cecidiſſe tradunt. Marm. Arundell. v. 68. ΜΑΡΔΟΝΙΟΣ ΕΤΕΛΕΥΤΗΣΕΝ ΕΝ ΤΗΙ ΜΑΧΗΙ.

*Plataeas* Bœotiæ deletus. Eodem *a* die apud *Mycalen* Ioniæ promontorium, & poſt *b* paullo, Cimone duce, apud *Cyprum* mari, & iterum terreſtri prælio ad *Eurymedonta* Pamphyliæ fluuium Perſæ a Græcis victi ſunt & profligati.

ARTAXERXES LONGIMANVS, Xerxis filius, interfecto patri ſufficitur, cuius manibus, etiam fratris natu maioris, parricidarum ſanguine parentat, Themiſtoclem patria eie-

*a* Ita forte accidit, vt Perſæ eodem die & in Bœotia funderentur terreſtri prœlio duce Pauſania; & nauali ad Mycalen ducibus Leotychide Lacedæmonio & Xantippo Athenienſi, non Cimone, vt Nepos habet. Adi Diodorum Sic. 11. 35. Iuſtin. 2. 14.

*b* Poſt paullo παραχρῆμα Diodor. Sic. 11. c. 61. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ Thucydides lib. 1. p. 66. *eodem die* Nepos 5, 2. 2. ſed corrigas vel deleas in Nepote vocem *Mycalen.* vide notata Boſio. Vtrumque prœlium Xerxe ſuperſtite factum, ex ordine hiſtoriam Diodori, & Iuſtini lib. 2. extremo manifeſtum; ſub Artaxerxe poſuit Euſebius in Chron. quem Vſſerius ſequitur p. 191. & Chytræus in Chronologia Thucydidis.

eiectum ſuſcipit, nec non Iudæis in patriam reuertendi poteſtatem dat, euntque permiſſu eius Eſras, & interiecto tempore Nehemias Hieroſolymam.

Aliquot menſium interueniunt *a* reges, XERXES Artaxerxis filius, a fratre SOGDIANO interfectus: quem breui interuallo Ochus, etiam frater, poſt DARIVS dictus, cognomine NOTHVS, & vita & regno ſpoliauit. Hic *b* fœdus cum Lacedæmoniis iniit ad opprimendos Athenienſes eo tempore, quo Peloponneſium bellum acerrime gerebatur.

ARTAXERXES a felicitate memoriæ MNEMON dictus, vincit *c* Cyrum fratrem, imperii æmulum, *d* Lacedæmoniorum ſuffultum auxiliis a qui-

*a* Vid. Diod. Siculus & Cteſias. Sogdianus etiam *Secundianus* quibusdam dictus.

*b* Thucydides lib. 8. pag. 560. & 586. edit. H. Steph.

*c* De quo bello Artaxerxis aduerſus Cyrum fratrem, conſule, præter Xenophontem, Diodorum Sicul. 14. c. 23. ſeq.

*d* Decem millia Spartanorum ducebantur in

a quibus ipſe poſtmodum Ageſilao duce laceſſitus, Cononis Athenienſis virtute ſe tuetur, & ad *a* pacem petendam Spartanos cogit.

Ad finem properabat Perſarum monarchia, cum ARTAXERXES OCHVS, Mnemonis filius atrox & ſævus, Phœnices & *b* Ægyptos in ordinem redigeret, cui filius *c* ARSES a Bagoa

in Perſiam, & exſtincto Cyro, cui auxilio venerant, reducebat Xenophon, non minus dux fortis, quam clarus hiſtoricus.

*a* Pax hæc *Antalcidæ* dicitur, vt in rebus Græcorum oſtendemus.

*b* Ægyptii, a Cambyſe ſubacti, rebellarunt vltimo Darii Hyſtaſpis tempore, *Herod.* 7. 1. & mortuo Xerxe *Diodor.* 11, 71. ſed hi motus cito compreſſi ſunt. Deinde ſub Dario Notho *G. Syncell. p.* 255. ex quo tempore non ad Perſiam reducti ſunt, priusquam Ochus cogeret; eiecto rege Nectanebo, *Diodor. Sicul. lib.* 16. *a. cap.* 46.

*c* Varie nominatur: Hieronymo in Dan. 9. *Argus*, rex anni vnius: Syncello p. 256. *Narſes*, qui fratrem Ochi vocat, & quatuor annos tribuit, vt etiam Euſebius: Certior his Diodorus 17, 5 qui nominat *Arſen*.

Ochi

Bagao patris percuſſore ſuffectus, & breui poſt ab eodem interfectus cum omni regia prole fuit. Itaque DARIVS CODOMANNVS, ex militе rex, ſucceſſit, tribus prælijs, ad amnem *Granicum*, & in *Ciciliæ* faucibus & ad *Arbela* ab Alexandro Magno deuictus & Aſiæ regno ſpoliatus.

Ochi filium natu minimum, tertio anno ab eunucho Bagoa, patris ſtratego & percuſſore, oppreſſum.

* De Ahaſuero, Estheræ marito, tot fere ſententiæ ſunt, quod Perſarum reges, aut plures etiam, nam Darium quoque Medum cum Esthera iungunt, *Syncell. p.* 232. Miſſis veterum diſcordiis, quid ſummi noſtro æuo viri cenſuerint, ſufficiat attigiſſe. Scaligero eſt Xerxes, & Esther, vxor eius Αμίςρις, neutro nomine abludente. vid. de emend. T. p. 555. Vſſerio Darius Hyſtaſpis, qui Suſis, vbi contigerunt, quæ de Esthera ſcripta proſtant, præcipue ſedem habuit: Lud. Capello Artaxerxes Ochus forſan, quod Haman *Macedo* in apocrypho Eſteræ c. 5, 10, 14. appellatur, quod ante Philippi tempora vix dici potuit. Alii in Longimanum Artaxerxem inclinant. Vid. *Hiſtor. Eccl. Goth.*

LIBER

Breui poſt tempore exortum eſt alterum maioris famæ *Troianum* bellum, quo Troia propter Helenam, a Paride raptam, Græcorum armis aut dolo capta & incendio deleta, auctoritate Homeri & poetarum ſequacium creditur. Contra Dio Chryſoſtomus ex Ægyptiorum annalibus prodidit, Helenam, Spartani regis filiam, iuſtis nuptiis fuiſſe Paridi Troiano iunctam, Menelaum vero, Agamemnonis Argiui fratrem, Græcos ad Helenam armis repetendam permouiſſe, qui tantis adfecti fuerint cladibus, vt pacem vltro peterent, & llienſi Mineruæ tropæo, ligneo equo erecto disceſſerint, florente & victrice Troia, in patriam. Sed quoquo modo res geſta fuit, non temere vulgaris opinio reiicienda eſt, niſi pleroſque Latinos & Græcos ſcriptores, qui illa nitun-

quos ille reſpondenti negauit. Hæc cauſſa belli, quo Laomedon occiſus, & Troia vaſtata fuit, ſi fides fabulis habenda. Vid. Diodor. 4, 50 Seruius in Æn. 8. 251. Euſeb. in Chron.

nituntur, velimus reiici. Troiæ autem ruina plus CCC annis Romæ initium anteiuit, quo tempore ius *a* Iephtha Ebræis dicebat.

Ea tempeſtate *b* regulos habebant ſingulæ ferme maiores in Græcia ciuitates: poſtea abolito regum imperio libertatis erant ſtudioſiſſimæ, quam Athenæ Solonis legibus, Lacedæmon Lycurgi inſtitutis ſic firmatam habuere, vt numeroſiſſimas Perſarum copias non ſemel acie fuderint, inſulis quoque & transmarinis prouinciis in poteſta-

*a* Vſſerius extrema Iephthæ ætate ponit: Euſebius ſub Labdone tertio poſt Iephtham, XI vel XII annorum intervallo. Quod notior Iephtha, huius imperio definire excidium præſtat.

*b* Sicyoniorum & Argiuorum reges ex primis & fabuloſis temporibus apud Euſebium & Syncellum repetuntur. Athenienſium præ ceteris tres incliti fuere, CECROPS, qui primus regnauit: THESEVS, popularis, qui medio tempore; & CODRVS vltimus, qui mortem pro patria oppetendo conſecutus eſt, vt nullus poſt ſe rex Athenis crearetur.

poteſtatem ſuam redactis. Inprimis Miltiadis, Themiſtoclis, Cimonis, Athenienſium virtus tantam patriæ laudem conciliauit, vt æmulationem ciuitatum, Lacedæmoniæ præſertim, prouocauerit, quæ tandem in *a* *Peloponneſium* bellum erupit, quod varia fortuna gerebatur Athenienſibus victoribus ad *Naupactum*, *Argos amphilochium*; Spartanis ad *Amphipolin*: induciis etiam nonnunquam ſopitum, ſed iterum reſuſcitatum fuit, donec in *Siciliam* deuolueretur, vbi Syracuſani, a Lacedæmoniis adiuti, Athenienſes ita concuſſerunt, vt ægre poſtea rem ſuam priſtinamque dignitatem defenderent. Vicerunt quidem ad *Abydum* & *Cyzicum* Alcibiadis ab exilio recepti auſpiciis; & nouiſſime ad *b* *Arginuſas* inſulas: victi vero ſunt apud *Cymen*, iterum apud *Mytilenen*,



*a* Prœlia huius belli peculiari Tabula exhibemus, auctoribus ſubnotatis, qui ſingula ſcripſerunt.

*b* Inſulæ inter Mitylenen & Cumam, exiguo a continente interuallo. *Diod. Sic.* 13, 97.

& tandem a Lyſandro ad [a] *Ægos potamos* prorſus debellati & omnibus rebus exuti ſunt, muris quoque vrbis euerſis & præfectis xxx viris, qui miſeris imperitarent. Horum tamen tyrannide Thraſybulus liberauit, & lata obliuionis lege, libertatem ciuibus reduxit.

Interea Spartani, Græciæ principatu haud contenti, Artaxerxi Mnemoni bellum, Ageſilao duce, inferebant, quos Conon Athenienſis, Perſicæ claſſi præfectus, ita apud *Cnidum* concuſſit, vt contemni a finitimis & bello peti cœperint. Ageſilaus quidam prœlio ad *Coroneam*, nutantes res ſuorum quodammodo ſeruauit, non autem ita firmare potuit, ne pacem cogerentur a Perſis petere, quæ [b] *Antalcidæ pax*,

[a] Nepos 6, 1. & 7, 8. *Ægos flumen:* Græci ſæpe pluraliter ποταμοί: in Cherſoneſo Thraciæ locus eſt, haud procul Seſto, quo victi terreſtri fuga dilapſi ſunt. *Diodor.* 13, 106. Adde quæ ad Nepotis Lyſandrum cap. 1. adnotauimus.

[b] Pax hac conditione a rege datur, vt Græcæ

*pax*, ex legati ad regem nomine, appellata fuit. Maxime Thebanis Lacedæmonii, elate ſe gerentes, inuiſi erant, qui Pelopida & Epaminonda ducibus ita illorum res pugna [a] *Leuctrica* & prœlio ad *Mantineam* adflixerunt, vt nunquam illas recuperare potuerint.



cæ per Aſiam ciuitates ſub regis ditionem redeant, quod τὴν τῆς Ἑλλάδος ὕβριν καὶ προδοσίαν *probrum Græciæ & proditionem* potius, quam pacem, Plutarchus appellat. Acceperunt pudendam conditionem Spartani, indignantibus Thebanis & Athenienſibus, qui tandem etiam, vt impares tanto regi, pacis leges recipiunt. *Diodor.* 14. 111. *Plutarch. in Artaxerxe p.* 1022.

[a] Lacedæmonii Olinthum copias per Bœotiam ducturi, Cadmeam arcem in Itinere occupant eiectis Thebanis. Hinc bellum naſcitur, eiusque prœlium I ad Thebas, Chabriæ auxiliorum ducis, inuento illuſtre, *Nep.* 12. 1. *Diod. Sic.* 15. 32. II iterum ad Thebas, cedente Ageſilao, *Diod. c.* 34. III nauale ad Naxum, *c.* 34. 35. IV ad Orchomenum, *c.* 37. ſed V ad Leuctra, & VI ad Mantineam, omnium clariſſima & multis ſcriptoribus prædicata.

Sub idem fere tempus bellum ad *a Corinthum* geſtum fuit, dum exules Corinthios defendebant Spartani; oppidanis ſtudebant Athenienſes, Thebani & Argiui. Tandem poſt octo annos præualuerunt Lacedæmonii & exules reſtituti ſunt.

Nec multo poſt Athenienſes *b Sociale* bellum contra Byzantinos, Chios, Rhodios, Coos, quod a ſocietate defecerant, acerrime geſſerunt, tandem Perſici auxilii fama, quod hoſtibus veniret, ad pacem ineundam commoti.

Vlti-

*a* Hoc Corinthium bellum Diodorus 14,87. ſcripſit, Nepos in Ageſilao c. 5, & Iphicrate c. 2. attigit. Eſt & aliud hoc antiquius; quod Diodorus 12,30. etiam Κορινθιακὸν appellat, ſed verius *Corcyræum* vocari poteſt, quia propter Epidamnum coloniam in Corcyræos Corinthii geſſerunt. Hoc proxime excepit Peloponneſiacum.

*b* Sociale bellum Nepos in Iphicrate c.3. & Chabria c. 4. memorauit. Scripſit fuſe Diodorus Sic 16,21. Durauit annos IV. Græce dicitur συμμαχικὸς πόλεμος.

Vltimum bellum Græciæ liberæ fuit *a* *Sacrum*, a Thebanis & ſociis adverſus Phocenſes, templi Delphici expilatores, geſtum, quo PHILIPPVS Macedoniæ rex auxilii ſpecie, Thebanis contra ſacrilegos ferundi, ſic libertati omnium inſidiatus eſt, vt contentiones ciuitatum aleret, & inferioribus auxilia ferendo, victos pariter victoresque regiam ſeruitutem ſubire cogeret, quod potiſſimum conſecutus eſt *b* *Olynthi* excidio & prælio ad *c* *Chæroneam*.

Philippo in nuptiis filiæ interfecto, libertatis ſpe ſe Græci erigebant,



*a* Iuſtinus lib. 8. plenius ſcripſit belli huius originem. Græce ἱερὸς πόλεμος, Diodor. 16. 23.

*b* Diodor. 16, 54. Iuſtin. 8, 3. Demoſth. in Olynth.

*c* Athenienſes, Demoſthenis excitari Philippicis, ſocietate cum Bœotis inita, libertatem defenſum ibant: ſed victi Philippo principatum Græciæ ceſſerunt. *Diodor.* 16, 75. 76.

quos in ordinem *a Thebis* euerſis redegit ALEXANDER filius, poſtea *Magni* nomen rebus ex geſtis conſecutus, qui compoſitis Græciæ rebus in Aſiam transuectus,* Darii copias, vltimi Perſarum regis, ad flumen *Granicum* vicit, & in *Ciliciam* progreſſus cum ipſo Dario conflixit, & Tyro ſtupendis operibus expugnata Alexandriam Ægypti condidit. Tandem omni orientis robore ad *Arbela* profligato, & Dario in ſuorum inſidias illapſo, ad Indum vsque & Oceanum profectus, barbarorum, quos vicerat, mores induebat, diuinis quoque honoribus expetitis. Babylonem vero regreſſus præmatura morte immoderatæ cum luxuriæ, tum crudeli-

* Thebani defecerant, cum Alexander in Triballis & Illyriis ageret, in quos ideo grauius animaduertit, ne quid metuendum in Græcia, in Aſiam profecturus, relinqueret. Vrbs κατεσκάφη *diruta eſt*, ciues ſub corona venditi, ſeruatis Macedonum hoſpitibus & familia Pindari poetæ. *Plutarch.* & *Arrian.* I.

delitatis, tum maxime diuinitatis adfectatæ, pœnas dedit.

Tum Græcorum monarchia in plura regna diuiditur, Macedonicum, Ægyptium, Syriacum & ſecundum nonnullos Aſiaticum.

Macedoniæ ANTIPATER, ſicut viuo Alexandro, ita quoque poſt fata eius præfuit, & bellum cum Athenienſibus *a* *Lamiacum* geſſit, quamuis inſignia



*a* Alexandro mortuo Athenienſes, quod diu moliti fuerant, bellum Macedonibus pro libertate inferunt, pellectis in ſocietatem plerisque Græcorum Antipater, Macedoniæ præſes, acie victus *Lamiam*, quod Theſſaliæ oppidum eſt, confugit, & diu obſeſſus liberari non prius potuit, quam Leoſthene, Athenienſium duce, inter oppugnatores occiſo, auxilia transmarina aduenirent. His quoque Græcorum virtute profligatis, Craterus ex Cilicia cum veteranis euocatus res nutantes ſtabiliuit, & ſecundo prœlio Athenienſium ſocios coegit, vt pacis leges ab Antipatro acciperent. Tandem quoque Athenienſes cedunt, cum in ſe ſolos, belli molem incumbere viderunt *Diodor.* 17. III. & 18. 9. *ſeqq. Iuſtin.* 13. 5. quanquam hic in nomine oppidi errauit.

gnia regni vel ARIDAEVS PHILIPPVS, vel huius æmula OLYMPIAS, Magni mater, tum temporis, poſſideret.

Antipatro mortuo CASSANDER filius regnum inuaſit ſæuus in Alexandri matrem, *a* coniuges, filios. Poſt hunc DEMETRIVS Poliorcetes, Antigoni filius, Macedoniam occupavit, cui PYRRHVS Epirota eripuit, & huic LYSIMACHVS Thraciæ rex; Lyſimachum vero SELEVCVS Syrus prœlio victum vita & regno exuit: Seleu-

*a* Cædem matris, vxorum, filiorum ſcripſit Iuſtinus 14, 6. & 15, 2. nominatim Pauſanias in Bœot. p. 287. *τοὺς παῖδας Ἀλεξάνδρου τόν τε ἐκ Βαρσίνης Ἡρακλέα, καὶ Ἀλέξανδρον τὸν ἐκ Ρωξάνης ἀπέκτεινεν ὑπὸ φαρμάκων*, *filios Alexandri, Herculem ex Barſine, & Alexandrum ex Roxane ſuſceptos, veneno* Caſſander *ſuſtulit*. Hercules tum erat XVII annos Diodor. 20, 20; non XIV natus, vt habet Iuſtinus. In Olympiadis etiam ſupplicio diſſenſus, quod Pauſaniæ eſt *καταλεῦσαι lapidibus obruere*: Iuſtino *confodere*, ſicut etiam Diodoro, 19, 51. *κατασφάξαι iugulare*.

SeleucumPTOLOMAEVS *a*CERAVNVS poſt ſeptem menſes, qui in Lyſimachi viduam, ſororem ſuam, filiosque eius crudelis, a Gallis captus vitam ferro, vt meruerat, amiſit, SOSTHENES Gallos compeſcuit, poſt menſium aliquot vel dierum reges, MELEAGRVM & ANTIPATRVM, principatum adeptus. Macedonia enim *b* præda erat quorumuis inuadentium, & nomen ſolum Macedonici regni reliquum erat; virtus, quaſi cum Alexandro exſtincta, in dies decreſcebat, vt ne parum ſuſtineri hoſtes, ne dictam ſuperari, potuerint. Poliorcetæ enim filius *c* ANTIGONVS GONA-



*a* Ceraunus cognominatus διὰ τὸν ἄγαν τολμηρὸν, *propter ſummam audaciam*, Pauſan. Phoc. pag. 335. Filius fuit Ptolomæi Lagi ex Euridico, quam pater emiſit, vt alteri ex Berenice plus amata filio Ægypti regnum ſeruaret.

*b* Prædationes iam recenſitas plenius narrauit Iuſtinus libris 16. 17. 24.

*c* Ἀντίγονος ὁ Γονατᾶς, *Polyb*. 2. 43. varia fortuna vſus. Primum eiectus a Ptolemæo Cerauno. *Iuſtin*. 24, 1. iterum a Pyrrho, *idem* 25, 3. etiam

NATAS, & nepos DEMETRIVS ægre regnum defendere Græcosque in fide tenere potuerunt: pronepos vero *a* PHILIPPVS hoc ſolo nomine illuſtris eſt, quod a Romanis victus fuit; & huius filius PERSES, quod ab Æmilio Paullo in triumpho ductus eſt.

Non autem gentis ſpiritus ſuppreſſi omnes erant, vt nihil negotii Romanis vltra faceſſerent. *b* PSEVDOPHILIPPVS enim, dubium liber an ſeruus,

mer-

etiam a Pyrrhi filio 26.2. nihilominus aliquando recuperauit regnum (ἀνεσώσατο τὴν ἀρχὴν) *Pauſan. Attic. pag.* 15. Peloponneſios ſubegit, *Iuſtin.* 26. 1. Gallos cecidit, *c.* 2. cui victoriæ εὐκλεῶς ἐπέζησεν *glorioſe* immortuus, *Plut. in Agide p.* 819.

*a* Hic aliquamdiu ſub tutore ANTIGONO fuit, Spartanorum victore. *Iuſt.* 28. 3. & 4. qui Δώσων cognominatus eſt ὡς ἐπαγγελτικὸς μὲν, οὐ τελεσιουργὸς δὲ τῶν ὑποσχέσεων *quaſi promiſſor, non effector pollicitorum.* Plutarch. in Æmil. Paullo p. 258.

*b* Hunc & Cicero pro Muræna c. 14. *Pſeudophilippum* appellat. Ammianus Marcellinus lib. 14. extremo: *Fortuna Adramytenum Andriſcum, in fullonio natum, ad Pſeudophilippi nomen euexit.*

mercenarius certæ, Thraciæ viribus validus Romanum *a* prætorem profligauit, cui Q. Metellus, inde *Macedonici* nomen conſecutus, catenas dedit, de eoque haud ſecus, ac vero rege, triumphauit. Ex quo tempore Macedonia in formam *b* prouinciæ Romanæ redacta fuit.

Hactenus Macedonum res in Europa: reſtant Ægypti, Syriæ, Aſiæ regna, ab eisdem Macedonibus poſt Alexandri exceſſum inſtituta.

PTOLEMAEVS *c* LAGI filius (a quo commune *d* PTOLEMAEORVM & LAGIDA-



*a* Iuuentium prætorem, *Flor.* 2, 14. *Eutrop.* 4.6.

*b* Perſeo victo Macedonia ordinata quidem, non autem prouincia facta, ſed libertati relicta fuit *Liu.* 45, 29. *Sigon. de Prou.* 1. 8. poſt Andriſci ſiue Pſeudophilippi rebellionem libertas ademta.

*c* Dicitur etiam Ptolemæus *Soter*, quod cognomen ab Rhodiis accepit. Pauſan. Att. p. 7. καλοῦσι τὸν τοῦ Λάγου Σωτῆρα, παρὰ Ῥοδίων τὸ ὄνομα.

*d* Singulis Ægypti regibus eſt *Ptolemæi* nomen: nos ſola cognomina, quibus differunt, expreſſimus.

GIDARVM nomen eſt) primus poſt Alexandrum Ægypti rex, Cyrenis, Phœnice & Palæſtina quoque ſubactis, ingentem *a* Iudæorum numerum in Ægyptum deportat, quos filius PHILADELPHVS *b* benignius habet, & bibliothecam *c* conquirens, diuinas ſcripturas, ab Iudæis adſeruatas, *d* Græce conuerti iubet. Callinico EVERGETES *e* ſororem vlturus Aſiæ partem eripit, tandem ipſo a filio PHILOPATORE; Antiochi magni ad Raphiam victore, ſublatus. EPIPHANI Cleo-

*a* Ioſephus 12. Antiq. c. 1.

*b* Ioſephus 12. Ant. 1. ἀπέλυσε τῆς δουλείας, *libros eſſe iuſſit.*

*c* Studio & opera Demetrii Phalerei numeroſiſſimam bibliothecam collegit. *Ioſeph. c. l.*

*d* Falluntur qui Lagidæ ſiue patris auſpiciis hanc verſionem tribuunt, vel Irenæus & Clemens apud Scalig. in Euſ. p. 122. & Philadelpho filio Ioſephus c. l. & Ariſtobulus Peripateticus apud Euſeb. Præpar. Euang. 13. c. 12. vindicant.

*e* Berenicen, ſororem Ptolemæi, interfecerat Callinicus, *Iuſtin.* 27, 1. *Polyb.* 5. 58.

Cleopatra, Antiochi M. antea hoſtis filia, amiſſa in Phœnice & Cœleſyria *a* dotis nomine (dolo quidem ſoceri, ſed irrito) reportat, quæ vt maiore in *b* maritum quam patrem; ita minore in PHILOMETOREM filium pietate fuit, cui dum fratrem in ſucceſſione prætert, parum abfuit, quin *c* Antiochus Epiphanes, quaſi ab iniuria pupillum defenſurus, tota pæne Ægypto potiretur, ab Alexandreæ obſidione Romani ſenatus auctoritate, quam *d* Popillius oſtentabat, difficulter reiectus. Philometori regnum confirmatur: frater, qui PHYSCON poſtea & *e* EVERGETES II dictus fuit,



*a* Ioſeph. 12. c. 3. Polyb. Leg. 82. Nuptias Raphiæ celebratas etiam Liuius memorat 35, 13.
*b* Hieronymus in Daniel 11.
*c* Polybius Legat. 81. ſeqq. Hieronymus in Dan. 11. ex Porphyrio.
*d* Cicero Phil. 8. c. 8. Liu. 45, 12. Vell. Paterc. 1, 10.
*e* Strabo l. 17. ὁ δεύτερος Εὐεργέτης, ὃν καὶ Φύσκωνα προσαγορεύουσι. Adde infra Tabulam Lagidarum.

*a* Cyrenas regundas accipit. Onias hoc tempore Iudæorum ſacerdotio excluſus, in Ægypto *b* templum patrio ſimile, permiſſu regis ædificat, quod CCXXII annos Iudæis Ægyptiis ſacroſanctum fuit.

Adhuc patri in Ægypti regno ſemper filius ſucceſſerat. Mortuo autem Philometore frater Phyſcon Cyrenis reuocatur, homo *c* impurus & multiplex patricida, quo exſtincto APION nothus

*a* Non contentus Cyrenarum regno, Cyprum etiam fratri adimi, ſibique dari ab ſenatu R. poſtulauit: *Polyb. Legat.* 113. non autem impetrauit, ſenatu quidem concedente, e cuius re erat potentiam diuidi: repugnante autem fratre, *Legat.* 115. 116. 117. & bello ad æquitatem animi adigente, *Diodor.* in Excerpt. Valeſ. pag. 336.

*b* In tractu Heliopolitano, loco, qui inde Onion dictus fuit. Dirutum & ſub Veſpaſiano. Vid. Ioſephus 7. Bell. Iud. c. 37. Gr. (30. Lat.) & 13. Antiq. Euſeb. in Chron. cum notis Scal. p. 132. Hieronymus in Dan. 11.14.

*c* Impuritates huius monſtri, non hominis, & inaudita patricidia ſcripſit Iuſtinus 38. 8.

nothus Cyrenaicum poſſidet: ex regio *a* matrimonio LATHVRVS inuita matre Ægypto imperat, eiusque odio *b* expulſus ALEXANDRO, minori fratri, aut matri potius Cleopatræ, regno cedit quod ab ipſo quem amauerat, filio necata iterum poſſidendum Lathuro relinquit. In huius filios non pari adfectu Romani ſunt, maiori, *c* DIONYSO, AVLETAE cognomine, regnum, quo *d* exciderat, per *e* Gabinium reſtituen-

*a* Aut inceſtu potius. Cleopatra enim Philometoris filia, quæ matrem ex toro Phyſconis, vitrici ſui, expulerat, Lathurum & Alexandrum impuriſſimo Phyſconi peperit *Iuſtin.* 39. 4.

*b* Iuſtin. 39. c. 4. & 5.

*c* Dionyſus, non Dionyſius ſcribendum, idque ad Auletam nomen, non ad filium, cui vulgo tribuitur, pertinere, e nummis Spanheimius vir ſummus probauit p. 399. 400.

*d* quia immenſis profuſionibus laborauerat, vt amicus & ſocius P. R. appellaretur. *Dio Caſſ. lib.* 39.

*e* Gabinius Syriæ præſes, fauente Pompeio, reduxit regem. *Strab.* 12. *Appian. Syr.*

tuentes: minori PTOLEMAEO lege *a* Clodia auferentes regnum Cyprium. Auletæ filius PTOLEMAEVS puer, ſub rectore eunucho, Pompeium, de patre bene meritum, trucidari iubet, & a Cæſare victus, vitam in *b* Nilo, merſo nauigio, finit. Ab huius ſorore CLEOPATRA, Antonii amoribus famoſa, Ægyptium regnum, vt præmium belli Actiaci, ad Auguſtum Cæſarem translatum, prouinciæ Romanæ accepit formam, cum *Cyrenaicam*, & ipſam olim Ægyptii iuris, dudum Romani teſtamento *c* APIONIS poſſediſſent.

Plu-

*a* Cicero pro Domo ſua cap. 8, *lege nefaria Ptolemæum, regem Cypri, fratrem regis Alexandrini, eodem iure regnantem, cauſſa incognita, publicaſſes populumque Rom. ſcelere obligaſſes.*

*b* Vide Eutropium 6, 17. cum notatis.

*c* Apion rex, nothus Phyſconis, de cuius teſtamento adi, ſi placet, Eutropium 6. 9. & Valeſii notas ad Ammian. 22. extrem.

Plures *a* SELEVCIDARVM, quam Ptolemæorum, hoc eſt Syriæ, quam Ægypti, reges progreſſu temporis fuere: citius vero Syria Romanorum poteſtati conceſſit. Cum SELEVCVS *b* NICATOR, qui conditor regni fuit; & filius ANTIOCHVS *c* SOTER imperarent, totus pæne oriens ſubiectus Syriæ erat: ſub nepote ANTIOCHO *d* THEO, rebellarunt

*a* Ex Seleuci Nicatoris primi regis nomine, omnes Syriæ reges *Seleucidæ* dicti, plurimisque vel Seleuci, vel Antiochi nomen fuit, illud ex patre, hoc ex filio deſumtum.

*b* Nicator in nummis: non Nicanor, vt vulgo ſcribunt. *illuſtr. Spanhem. p.*85. & 375. & *Valeſ. ad Ammian.* 14.

*c* Σωτὴρ dictus, quod Gallos in Aſiam ſe diffundentes repreſſerat. *Appian. Syr.* Idem cognomen eſt etiam Demetrii I in nummis apud Vaillantium.

*d* Θεὸς *Deus*, a Mileſiis vocatus, quos tyranno liberauerat. Sed plures in nummis hoc cognomentum habent, Epiphanes & Antiochus VI. vid. Vaillantii Reges Syriæ. Sub hoc tertio rege initia defectionis Parthiæ ponunt Scaliger Iſagog. p.133. & Vaillant. p.49.

runt Parthi, & cum filio eius SELEVCO CALLINICO, *a* fraternis diſcordiis vexato, iam prœlio certare auſi, nouam conſtituerunt rempublicam. SELEVCVM CERAVNVM, Callinici filium, in bello *b* Attalico exſtinctum, frater ANTIOCHVS excepit, MAGNVS cognomine victor *c* ACHAEI cognati ſui, ſed victus a Philopatore Ægyptio rege ad *d Raphiam*;

*a* Frater Antiochus HIERAX, Iuſtin. 27. 2. & 41. 4. De Arſace, auctore defectionis, conſulatus Strabo lib. 11.

*b* Attalo Pergameno bellum facturus, δολοφονηθεὶς *fraude & veneno* periit, cum Taurum transgreſſus eſſet. *Polyb.* 4, 48. Cognomen CERAVNI ſolus Hieronymus addit in Dan. 11.

*c* ACHAEVS Seleucidarum συγγενὴς *cognatus* Aſiam cis Taurum occupauerat, *Polyb.* 4, 48. & *lib.* 8. c. 17. captus ſupplicio adficitur. c. 18. Nummus Vaillantii: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΧΑΙΟΥ.

*d* Raphia Palæſtinæ, Ægypto proxima, ſine prima Cœleſyriæ ex Ægypto venienti, *Polyb.* 5, 80. Prœlium ingens ſcripſit idem c. 82, 83. & Strabo memorauit l. 16.

*phiam*; ab Romanis ſæpius, & omni *a* cis Taurum Aſia multatus. Qui ſequuntur, ſolis cladibus, aut malefactis, aut fictis nominibus fere noti ſunt. SELEVCVS enim PHILOPATOR & ANTIOCHI, *b* EPIPHANES ac EVPATOR, & DEMETRIVS quam iniqui Iudæis fuere, expilatores templi, ad profanos ritus & ceremoniam coactores? Duo ALEXANDRI, *c* BALA & ZEBINA, *d* genus mentiti ſunt: TRYPHON ex tutore oppreſſor pupilli factus: DEMETRIVS NICATOR a *e* Parthis captus:

*a* Liuius, Appianus, alii conſulantur.

*b* Quod Cl. Vaillant in nummis obſeruauit, plures ſunt Ἐπιφανεῖς. Antiochus IV, VI, VIII, XI, XIII. etiam Seleucis VI, Heic potiſſimum VI. intelligitur.

*c* ὁ Βαλᾶ rectius, quam *Veles* dicitur: in nummis etiam Θεοπάτωρ.

*d* Iuſtinus 35, 6. & 39, 1.

*e* Captus videtur ab Arſace V. ſiue Mithridate, & in Hyrcaniam miſſus: poſt regis filiæ matrimonio honoratus: dimiſſus a Phraate ſucceſſore. *Iuſtin.* 35. c. 38. 10. 39. 1. *Epit. Liu.* 52.

ptus: frater ANTIOCHVS SIDETES ab eisdem *a* victus acie, ſibi manus intulit. Reliqui Antiochi GRYPVS, CYZICENVS, & horum filii, fraternis diſcordiis attriti, prout quisque partem regni occupauerat, diademate ſumto contra fratres ſe & agnatos tuebantur, donec Syri bellorum ciuilium pertæſi, *b* TIGRANI Armeniæ regi ſe dediderunt, quem Lucullus eiecit, Antiocho ASIATICO, PII filio, regnum reſtituturus, cui Pompeius vt indigno ademit, & prouinciam fecit Romanam; ſola *c* Commagene Antiochis relicta, in qua ad Veſpaſiani vsque tempora regnarunt.

Eadem expeditione Pompeius in ordinem Iudæos redegit. E Babylonia

*a* A Phraate, Parthorum rege ſexto. *Vaill.*

*b* Iuſtin. 41. Appian. Syr.

*c* Commagenus Antiochus primus vel is eſt, quem Pompeius indignum habuerat, vt toti Syriæ præeſſet: vel alius Seleucidarum ſtirpis & familiæ Pompeius addidit Seleuciam, caſtellum trans Euphratem. *Strab.* 16.

Ionia reducti ſub Perſarum imperio ſuis legibus vtebantur, & ab Alexandro, Aſiam Perſis eripiente, in *a* fidem accepti, Lagidarum regni poſt mortem iſtius, deinceps Syriaci Antiochorum acceſſio fuerunt, bellis inter vtrosque reges de *b* Cœleſyria ſuſceptis miſere adflicti. Tandem excuſſo Macedonico iugo libertatem tueri Haſmonæis ducibus cœperunt, *c* Romanorum Spartanorumque ſocietate firmati. Inprimis IVDAS cum fratribus, eisdemque ſucceſſoribus *d* SIMONE & IONATHA, & Simonis

*a* Iaddum pontificem cum ſacerdotibus & vrbana multitudine obuiam proceſsiſſe Alexandro, & benigne ab illo habitum, tradit Ioſephus II. Antiq. c. 8. Quo *obuios eum infulis orientis reges* referunt ex Iuſtini I I. IO.

*b* Legationibus & bellis contenderunt Syri & Ægyptii reges de Cœleſyriæ poſſesſione, *Polyb. Legat.* 71, 72. 82. & *lib.* 5. *c.* 3. quo etiam prœlium ad Raphiam *ibid.* c. 86. & alterum ad Paneada. *Legat.* 72. pertinet.

*c* I.Maccab. cap. 8, 12. & 14.

*d* Ionathas ante Simonem imperauit, *Ioſeph.* 13, II.

nis *a* filius IOANNES HYRCANVS, *b* templi Samaritici in monte Garizim euerſor, patrias leges atque ceremonias propugnarunt, cum Syriæ Demetrius ac Sidetes; Ægypti rebus Euergetes II præeſſent. Ioannis filius ARISTOBVLVS regium nomen & inſignia ſumſit, ſine quibus principatum adhuc pontifices geſſerant: poſt cuius fratrem IANNAEVM, qui & ALEXANDER eſt SALINA, eademque *c* ALEXANDRA, a morte mariti IX annis regnauit, ſacerdotio in filium HYRCANVM collato, cui matre defuncta ARISTOBVLVS, minor natu frater, & re-

*a* Filius non frater, vt Scaligeri Iſagoge habet p.15. Vid. Ioſeph. l.13. c. 14.15.

*b* Sanballet permiſſu Alexandri M. genero ſuo pontifici, Hieroſolymis ob vxorem alienigenā eiecto, templum in monte Garizim, Samaritanis ſacro ædificauit: quod poſt cc annos Hyrcanus deſtruxit, *Ioſeph.* 11. c. 8. & *lib.* 13. *c.* 17.

*c* Salina Alexandra, Iannæi vxor, videri poteſt eadem, quæ Salome Alexandra, vidua Ariſtobuli primi regis, *Ioſeph.* 13. 20. ſed diuerſa eſt Vſſerio p.125. ad A.3892.

regnum & ſacerdotium *a* ereptum ibat, quam controuerſiam Pompeius diremit, & *b* Ariſtobulo catenis vincto; Hyrcanum ea lege regnare permiſit, vt in fide & clientela Romanorum maneret.

Hactenus de Rebus Syrorum. Quod *Ponti* & *Aſiæ* regnum ANTIGONVS, *c* Eumene victo, inſtituerat, in eius filio DEMETRIO POLIORCETA exſpirauit, prouinciis partim ad Syros translatis, partim regulorum dominationi concedentibus, donec ſingulæ in Romanorum poteſtatem venirent.

Nam

*a* Immo eripuerat maiorem partem, *μικρὸν μέρος τῆς χώρας*, *exiguam regionis partem* fratri relinquens. *Ioſeph.* 14. 5.

*b* Ariſtobulus Romæ in triumpho ductus. *Eutrop.* 6. 13 aufugit in patriam, captus a Gabinio remittitur Romam, *Ioſeph.* 14, 11. *Dio* 39. *p.* 117. dimiſſus a Cæſare *Dio* 41. *p.* 161. veneno ſublatus a Pompeianis, *Ioſeph.* 14, 13. Neque hic, vt Dio habet l. 48. in nomine errans, ſed filius Antigonus a Parthis in regnum auitum deductus eſt.

*c* Corn. Nep. in Eumene c. 8.

Nam *a* MITHRIDATES, vir regii generis, e Perſia oriundus, ab Antigono vitæ ſeruandæ cauſſa in Cappadociam profugit, & caſtello munito regni Cappadociæ & *Ponti* fundamenta iecit. Quartus ex poſteris ſucceſſor *b* PHARNACES cum Eumene & Ariarathe bellum geſſit : quintus *c* MITHRIDATES EVERGETES, contra *d* Carthaginenſes, miſſis aliquot nauibus, auxilium tulit, amicus & ſocius Romani populi, cui filius MITHRIDATES EVPATOR ſiue DIONYSVS, finitimis oppreſſis, per *e* triginta pæne annos bellum fecit, a Syl-

*a* Appianus in Mithridaticis.

*b* De hoc Pharnace Diodori excerpta a Valeſio edita p. 302. Pacificationem poſt bellum Eumenis & Ariarathis Polybius Legat. 59. ſcripſit.

*c* Numerus eſt Appiani: ἕκτος ἀπὸ τοῦ πρώτου Μιθριδάτου, ὃς Ῥωμαίοις ἐπολέμησε, *ſextus a primo Mithridate, qui bellum intulit Romanis.*

*d* Bello III. Punico.

*e* XL. annos Florus habet 3. 5. XLII Appianus principio Mithridatici; Iuſtinus 37, 1. XLVI.

a Sylla & Lucullo aliquoties fractus, a Pompeio tandem *a* nocturna pugna debellatus, qui Pontum *b* Bithyniæ prætori, impoſita prouincia, ſubiecit. Ciuili Romanorum bello *c* PHARNACES, Boſporanus rex, Mithridatis filius, inuaſit Pontum, poſt breuem eius fructum a Cæſare *d* oppreſſus. Antonius III vir *e* DARIVM Pharnacis filium, & intra paucos annos *f* POLEMONEM, Ciliciæ toparcham,



XLVI. Plinius 7. 26. ex veteri inſcriptione, & Oroſius 6, 1. XXX; ex Bongarſii calculo (ad Iuſtin.) ſunt XXIX; ex Vſſerii, XXVI. Rotundus numerus XXX.

*a* Eutropius 6, 10. ex Plutarcho, Dione, Floro, quos adnotauimus.

*b* Dio Caſſ. lib. 37. in ſummar. & Appianus Mithrid. extrem.

*c* Huic Pharnaci, patris proditori, Pompeius μισθὸν μιαιφονίας *præmium parricidii*, regionem ad Boſporum Cimmerium regendam dederat. *Dio Caſſ.* 37.

*d* Appian. Mithrid. extr. Flor. 41. Eutrop. 6. 17.

*e* Appian. 5. Ciuil. B.

*f* Dio Caſſ. 49. Hinc *Pontus Polemoniacus* dictus.

parcham, Zenonis rhetoris filium, Ponti regem conſtituit, quo apud Scythas interfecto *a* PYTHODORIS vidua, Archelao poſt nupta, non male regnum adminiſtrauit, a qua filius POLEMO accepit, quo tandem concedente, in *b* prouinciæ formam a Nerone iterum redactum fuit.

Nec *Pergamum* cum circumiecta regione ſuis regibus caruit. *c* PHILETAERVS, gazæ Lyſimachi cuſtos, auctor regni in hac Aſiæ parte fuit, & viginti annis imperio vſus, *d* octoginta natus EVMENI fratris filio reliquit, quas occupauerat, poſſeſſiones, cui poſt XXII annos ATTALVS, frater patruelis, ſucceſſit, Romanorum contra Philippum ſocius atque amicus. Hic fuſo Galatarum exercitu omni-

*a* Strabo lib. 12.
*b* Suetonius Ner. 18.
*c* Pergamenorum regum genealogiam Strabo tradidit. lib. 13.
*d* Lucianus in μακροβίοις.

omnibus dignus viſus eſt, qui *a* regio iure & nomine vteretur. Deceſſit annos natus magis LXX, cum *b* XLIV prudenter & magnifice regnaſſet, EVMENES filius in bello Antiochi ſocietatis Romanæ amplum præmium, *c* Aſiæ partem regi cis Taurum ademtam, & in Europa Cherſoneſum accepit. Cum ſero genuiſſet, quem regno deſtinaret, ATTALVM fratrem infanti filio tutorem conſtituit, qui regnum annis viginti & vno adminiſtratum minori ATTALO, fratris filio *d* ſumma fide reddidit: hic poſt quintum annum moriturus populum



*a* Liuio 33.21. &Straboni c.l. hic primus cœptus ex hac gente rex appellari, quod de illuſtri ſplendore interpreteris, Anteceſſores non prorſus hoc honore abſtinuiſſe, nummus ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ probare videtur. Ab illis tamen abeſt βασιλέως. Spanh. p. 468.

*b* Liuius loco cit.

*c* Liuius 38, cap. 39. nominatim recenſet. Strabo itidem lib. 13.

*d* Quod laudat Plutarchus lib. περὶ Φιλαδελφίας. Hic Attalus *Philadelphus* dictus.

pulum Romanum *a* bonorum ſuorum heredem fecit.

*Bithynia* quoque, exuto iugo Macedonum, proprios reges habere cœpit, quorum notiſſimus eſt PRVSIAS, Eumenis hoſtis, qui victo vxoris fratre Perſe, rege Macedoniæ, *b* ridendo habitu Romanorum amicitiam impetrauit, poſtea a filio NICOMEDE, iuuante Attalo Pergamenorum rege, nec inuito populo, *c* interfectus. Nepoti NICOMEDI, qui PHILOPATOR dictus eſt, regnum Romani confirmarunt, ab iniuria *d* Mithridatis egregie defendentes, cuius ille beneficii memor, cum ſine liberis decederet, Romanum populum teſtamento *e* heredem ſcripſit.

*Pa.*

*a* Florus 2, 20. Eutrop. 4, 8, 6.

*b* Pileatus, capite raſo alioque maieſtate ſua indigno habitu obuiam iuit Romanis legatis, libertum ſe populi Rom. eſſe dicens. *Polybius legat.* 97. *Liuius* 45. *extr.*

*c* Pergami interfectum tradit epit. Liuii 50. Nicomediæ, Appianus in Mithrid.

*d* Patris Nicomedis ſocius Mithridates, *Iuſtin.* 37. 4. idem filii hoſtis. 38, 3.

*e* Eutrop. 6, 5, 1.

*Paphlagoniæ* res incertæ & perobſcuræ ſunt. Non repetimus PYLÆMENEM *a* Homeri, nec CORYLAM aut OTYN *b* Xenophontis, neque *c* THYVM rebellem a Datame oppreſſum: ſoli nobis curæ ſunt, qui bellis Romanis interfuerunt, ſaltim illorum hiſtoriam illuſtrant. *d* MORZES quidam Paphlagonibus imperabat, cum Antiocho victo conſul Manlius bellum inferre Galatis. *e* PYLAEMENES Romanos iuuit, de Attali hereditate cum Ariſtonico certantes. Illius forte filius eſt, & ipſe PYLAEMENES nomine, quem Romani, a

 *a* Mithri-

*a* Iliad. β v. 851.

*b* De Exped. Cyri libri 5. lib. 4. Rer. Græc. ineunte.

*c* Corn. Nepos in Datame.

*d* Liuius 38, 26. cum Sigonio notatis. Strabo 12. pag. 387. de vltimo Paphlagonum rege: τὸ Μορζέους βασίλειον ἔχων τὰ Γάγγρα.

*e* Hic fortaſſis eſt, cuius nummum Cl. Fæſchius exponit, inſcriptum ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΙΛΑΙΜΕΝΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. De Romana ſocietate Eutropius 4. 9. conſulatur.

*a* Mithridate eiectum, non ſemel reſtituerunt, eiusdemque *b* liberis, ATTALO & PYLÆMENI, finito Mithridatis bello, *c* partem in mediterraneis regendam dederunt, reliquis partibus ad Bithyniæ prouinciam vna cum Ponto adiudicatis. Regulorum poſtremus *d* DEIOTARVS fuit, PHILADELPHVS cognomine, Caſtoris illius filius, qui auum *e* Deiotarum apud Cæſarem accuſarat, quo defuncto, nec *f* alia regum ſuperſtite prole, Auguſtus totam Paphlagoniam Bithyniæ, vt partem prouinciæ Romanæ, adiecit.

*Cili-*

*a* Eutropius 5, 3, 10. Sex. Rufus cap. 11.

*b* Ita Eutropium interpretamur 6, 11, 5. Doctiſſ. Anna Fabri, *e familia regum Paphlagonum*. Solum Attalum habet Appianus Mithr. extr.

*c* Strabo 12. 373. ed. Caſaub.

*d* Strabo 12. p. 387.

*e* Cicero pro Deiotaro cap. 11. Suidas in Κάςωρ, qui vero in eo errat, quod Caſtorem regis generum vocat, qui filius generi erat ſecundum Ciceronem.

*f* Strabo cit. loco.

*Cilicia* Syris olim Ægyptiisue regibus parebat, quorum mutua clade factum, vt libertatem circumſpiciens, in nouos tyrannos inciderit. *Campeſtrem* enim *a* TIGRANES inuaſit eo tempore, quo *b* Seruilius Pamphyliam & Iſauriam ſubegit, *Tracheam* tenebant prædones, ex arcibus ſuis, tanquam ex ſpecula, mediterrâneo mari, quam longum eſt, inſidiantes, quos Pompeius perdomuit, regionemque prouinciæ Campeſtri; quam ar Mithridatis milite, *c* vacuefactam Romani occupauerant, adiecit. Aucta prouincia *d* Cypri acceſſione, aliisque *e* diœceſibus Pamphyliæ, Iſauriæ, Piſidiæ, Lycaoniæ, cum parte Phrygiæ Maioris, Rectam aliquam-



*a* Appianus Mithrid. p. 155. Gr. eiecto Antiocho Pio occupaſſe tradit.

*b* Hen. Noris Cenotaph. Piſ. p. 215. vulgarem errorem, quaſi Seruilius Ciliciam domuerit, refutat, cum vrbes, quas cepiſſe dicitur, omnes ſint extra Ciliciam.

*c* Plutarch. in Pomp. & Noris c. l.

*d* Cicero lib. 1. epiſt. 7. & l. 13. ep. 48.

*e* Cicero 13. epiſt. 67.

diu proconſulari imperio, Antonius III vir mutilauit, Cleopatræ *a* Cypro & Trachéa donatis: Campeſtri addicta legato Syriæ: parte etiam *b* Polemoni data, quam cum Pontico regno ſequenti tempore permutauit.

Reguli ſucceſſere, diuerſis Ciliciæ partibus pro Cæſarum arbitrio imperantes. *c* TARCONDIMOTVS, oppreſſis *d* tyrannis, qui montana extra prouinciam tenebant, ita potentia creuerat, vt ab Romanis *e* rex & amicus appellaretur: qui Antonium ſecutus ante pugnam Actiacam *f* Agrippæ ferro occubuit. Victor Auguſtus

PHI-

*a* Plutarchus in Anton. p. 931.

*b* Appian. 5. Ciuil.

*c* Plutarcho Ταρκόνδημος, Straconi Ταρκοδήμεντος; nomen verum Ciceroni, Dioni, Floro *Tarcondimotus* eſt. De Regno eius Plutarchus in Anton. p. 944. ὁ τῆς ἄνω Κιλικίας βασιλεὺς, *ſuperioris Ciliciæ rex.*

*d* Strabo lib. 14.

*e* Cic. lib. 15. epiſt. 1. *fideliſſimus ſocius trans Taurum, amiciſſimusque populi Romani* Tarcondimotus *exiſtimatur.*

*f* Dio Caſſius lib. 50.

PHILOPATOREM, patris ſucceſſorem, *a* regno multauit, quod poſt decem annos fratri, *b* TARCONDIMOTO minori, *c* maritimis demtis, reddidit, quanquam eundem PHILOPATORA repetiiſſe, vel alium huius nominis ſucceſſiſſe, ex *d* Tacito videtur probari. Partem regni *e* AMYNTAE, quam ARCHELAO Auguſtus dederat, mari adiacentem:



*a* Dio Caſſius lib. 51. 2.

*b* idem Caſſius lib. 54.

*c* ibidem Dio: πλὴν παραθαλασσιδίων τινων.

*d* Tacitus 2. Annal. 41. n. 8.

*e* Amyntas, Deiotari ſucceſſor, ab Antonio accepit Galatiam, cum Lycaoniæ Pamphyliæque partibus: Iſauriam quoque ſubegit & Licaoniæ reliquum Antipatro Derbæo, Ciceronis amico, 13. *epiſt.* 73. per inſidias oppreſſo Strabo lib. 14. Aſperam Ciliciam addit, excepta Seleucia. Amynta in bello contra Homonodenſes, occiſo Auguſtus eius regnum prouinciam fecit, Cilicia Aſpera excepta quam Archelao Cappadoci donauit. Vid. Dio lib. 49. Strabo lib. 12. & 14. & lib. 17. extr.

C. Cæſar *a* ANTIOCHO COMMAGENO donauit. Per idem tempus *b* POLEMO quidam, Ciliciæ rex præputio poſito, Berenicen, Agrippæ maioris, Iudæorum regis, filiam duxit. Alii quoque *c* reguli, ſed ignobiles, Ciliciæ partibus tamdiu præfuerunt, dum *d* Veſpaſianus in vnam prouinciam cogeret, quæ ſinguli adhuc minora regna poſſederant.

*Cappadociã* permultos ARIARATHAS numerauit, impatiens, ſi qua gens alia, dominationis Macedonum. Alexandro Aſiam inuadente *e* intacta manſit nihilominus Eumeni audiudicata, cum prouincias Alexandri duces diſtri-

*a* Dio l. 59. p. 645. τὰ παραθαλάσσια τῆς Κιλικίας *maritima Ciliciæ* illi Antiocho adiecisse Caium ſcribit, cui ipſe Commagenem reſtituerat.

*b* Ioſephus 20. Antiq. cap. 5.

*c* Tacitus 2. Annal. cap. 78. n. 4.

*d* Suetonius cap. 8. Eutrop. 7. cap. 13.

*e* Corn. Nepos in Eumene c. 2. Plutarchus in Eumene p. 584. οὔπω τότε Μακεδόνων οὖσαν *nondum Macedonibus ſubiectam* Eumene adſignatam partem eſſe.

diſtribuerent. Acie fudit cum Eumene Perdiccas *a* ARIARATHEM regem, ſed inter ciuiles Seleuci & Antigoni motus recuperauit *b* filius ARIARATHES, quod pater regnum amiſerat, idque filio ſuo ARIAMENI tutum pacatumque reliquit. Hoc genitus fuit ARIARATHES, qui Antiochi Dei, Syrorum regis, gener factus, regnum adfinitate ſtabilitum habuit, quod filius ARIARATHES connubio ANTIOCHIDIS Antiochi Magni filiæ, magis confirmaturus, vt euentus probanti, parum abfuit, quin amitteret. Nam ſoceri partes in bello Romano ſecutus, vix Eumenis gratia, cui filiam deſpondebat, impetrauit, vt *c* multa irrogata minueretur. Callida etiam vxor, cum libe-

 ris

*a* Diodor. Sic. in fragmento lib. 31. quod Photius Patriarcha Bibliothi. cod. 244. ſeruauit. Plutarchus c. I. Iuſtin. 13. 6.

*b* Diodor. Sic. c. I. cuius etiam ſunt, quæ de nepote, pronepote & abnepote narramus.

*c* Liuius lib. 38. c. 39. Appianus in Syr.

ris careret, duos *a* pueros ſuppoſuit, regieque, quaſi filii eſſent, educauit, quorum alter Orophernes vel Holophernes fax turbarum non leuium inſecutis temporibus exſtitit. Tandem ex ipſa Antiochide rex filium ſuſcepit, quem MITHRIDATEM primum, dein cum adoleſcet, ARIARATHEM parentes appellarunt, pietas *c* PHILOPATORIS cognomentum addidit: qui cum patri ſucceſſiſſet, ab *d* OROPHERNE, ſuppoſititio fratre, Demetrii Soteris adiuto copiis, paterno regno pellitur. Nec æqui iudices *e* Romani ſunt, plus Deme-

*a* Diodor. c.l.

*b* idem Diodorus apud Photium.

*c* Φιλοπάτωρ κληθείς; Diodor. in Excerpt. Valeſ. p. 325. Noluit enim regnum a patre viuo oblatum accipere, mortuumque μεγαλοπρεπῶς ἔθαψε, *magnifice ſepeliuit:* etiám matris & ſororis oſſa ad regiam ſepulturam Antiochia reportari curauit. *Diodor. apud Phot. & Polyb. Legat.* 112.

*d* Appianus in Syriacis, & Diod. in Valeſ. Excerpt 335. Iuſtin. 35. 1.

*e* Polyb. Legat. 126.

Demetrii gratiæ, quam bonæ cauſſæ Ariarathis dantes adeo, vt *a* diuiſionem regni ſenatus decreuerit. Tandem vero *b* Romanis auſpiciis, ductu & ope *c* Philadelphi Attali Ariarathes reſtitutus fuit, & breui poſt tempore, cum auxilium Romanis contra Ariſtonicum ferret, mortem *d* occubuit. Vidua LAVDICE, vt nemine interpellante regnaret, *e* quinque filios, horrendum ſcelus! veneno tollit, vix vno ſeruato ARIARATHE, qui poſt matrem, ciuium tumultu oppreſſam, regnans, a Mithridate, Ponti rege, *f* inſidiis necatur, qui vt *g* NICOMEDEM Bithynum, regni & matrimonii inuaſorem, ſpecioſius eiiciat, interfecti a ſe regis & ſororis ſuæ filium ARIARATHEM regno impo-

 nit,

*a* Zonaras T. 2. p. 110.
*b* Epitoma Liuii 47. *a ſenatu reſtitutus eſt.*
*c* Diodor. in Exc. Valeſ. p. 169.
*d* Iuſtinus lib. 37. c. 1. num. 2.
*e* Iuſtinus c. l. num. 4.
*f* Iuſtinus l. 38. c. 1. *per Gordium inſidiis occiderat.*
*g* Iuſtinus c. l.

nit, mox controuerſia mota *a* inſidioſe colloquio confodit, & ne vacua Cappadocia ſit, cui diu inhiauerat, filium ſuum, quem ominis cauſſa ARIARATHEM nominat, ſub rectore Gordio regem conſtituit, quos dum nolunt Cappadoces ferre, interfecti fratrem ex *b* Aſia reducunt, qui inde ARIARATHES ASIATICVS appellatus fuit. Hoc quoque Mithridatis fraudibus ſublato, ipſe & Nicomedes in ſenâtu Romano certant, *c* fictis & ſuppoſitis heredibus, quorum litem vt declinent Romani, vtroque reiecto, Cappadoces liberos eſſe iubent, qui vero inſueti libertatis de ſenatus Romani ſententia ARIOBARZANEM ſibi præficiunt, cui procellis *d* Mithridatici belli varie iactato, regnum Pompeius confirmat, quod ille filio ARIOBARZANI in conſpectu

*a* Iuſtinus c. I. num. 9.
*b* Iuſtinus 38. c. 2.
*c* Iuſtinus c. I.
*d* Cicero pro lege Manil. Appianus in Mithrid. Appianus Mithrid.

ctu Magni *a* concedit, in cuius locum (nam C. Caſſius *b* ſuſtulerat) *c* ARIARATHES frater ſufficitur, quem Antonius *d* euertit, in *e* SISINNAM quendam, cuius matrem amabat, regnum Cappadociæ transferens, qui vero per Ariarathem nihil tutum habuit. Antonius eiecto rurſus *f* Ariarathe impoſuit ARCHELAVM, quem Tiberius demum poſt quinquaginta annos *g* euocauit, vt regnum in prouinciæ formam redigeret.

Hæc de maiore Cappadocum regno

*a* Valer. Max. 5. 7.
*b* Caſſius immiſſus equitibus hunc Ariobarzanem II. oppreſſit ὡς ἐπιβουλεύοντα Κασσίῳ *tanquam inſidiantem Caſſio*, Appian. 4. B. Civ. At Dio Caſſius l. 47. ait, occiſum eſſe, quod noluerit Caſſio & Bruto συμμαχῆσαι, ſed potius medius manere. Hinc Ariobarzanem Cicero 15. epiſt. 2. *Euſeben & Philorhomæum* appellat.
*c* Cicero c. I.
*d* Dio Caſſius 49.
*e* Appianus 5. Ciuil.
*f* Dio Caſſius lib. 49.
*g* Tacitus 2. Annal. 41. Sueton. c. 37. Eutrop. 7. 6.

gno ſufficiant: minores dynaſtias excutere vix precium operæ erit, nec, ſi foret, id facile perficietur in tanta hiſtoriarum obſcuritate. Vnam nõn prætereundam cenſemus, quæ *a* LYCOMEDIS fuit, quam poſt Actiacam pugnam Lycomedi ablatam in *b* MEDEVM quendam Auguſtus victor transtulit.

*Galatarum* gentem, quæ Aſiam invaſerat, Vulſo Manlius poſt bellum Antiochi, *c* quaſi ſocios eiusdem, labore multo domuit. Inde *d* regulis relictam Pompeius Mithridatis victor, *e* *tetrarchis* dedit, e quibus DEIOTARVS, *f* oppreſſor ceterorum, ad

*a* Dio Caſſius ineunte libro 51. vocat Λυκομήδην ἐν μέρει τοῦ Καππαδοκικοῦ Πόντου βασιλεύοντα, *Lycomedem in parte Cappadocici Ponti regnantem.*

*b* Medeum ſucceſſorem Græce Μηδεῖον ſcribit. An idem, qui lib. 54. Μῆδος dicitur Armeniæ rex minoris?

*c* Florus in bello Gallogræco.

*d* Liuius lib. 38. 40.

*e* Appianus in Mithrid.

*f* Hirtius B. Alexand. c. 67.

ad ſe cuncta abripiens, fide in Romanos meruit, vt Mithridate debellato *a* Armenia minore auctus, rex & amicus populi Romani appellaretur. Cui Cæſar dictator ademit vnam tetrarchiam, & *b* MITHRIDATI PERGAMENO dedit, quem, victo Pharnace, Boſpori Cimmerii regem fecerat. Deiotaro *c* AMYNTAS, ſcriba eius & copiarum dux in Pharſalico, fauore Antonii ſucceſſit in Gallogræcia, *d* adiectis Lycaoniæ Pamphyliæque partibus, nec minus Trachea Cilicia. Quo vita defuncto Auguſtus Cæſar *e* provinciam fecit, quæ is poſſederat, demta Ciliciæ parte, quam adiecit Archelao; & vrbibus Pamphyliæ, quas liberas eſſe iuſſit.

Sic Græcorum imperio, cuius hæc rudera in Aſia fuerunt, Romana potentia finem attulit.

*a* Hirtius Alex. c. 67. Eutrop. 6. 11.
*b* Hirtius B. Alexandr. extrem.
*c* Dio Caſſius lib. 47. Strabo lib. 12.
*d* Prædiximus de Amyntæ regno p. 59.
*e* Dio Casſius lib. 53. Eutrop. 7. 5.

LI-

# LIBER IV.

## DE REBVS ROMANORVM SVB REGVM ET CONSVLVM IMPERIO.

EVerſis Troianorum rebus, vt *a* fama credidit, AENEAS poſt longos errores ex Africa in Italiam delatus, bello contra *b* Turnum & Mezentium geſto, domicilium ibi & *c* ſedem fixit, cuius poſteri in vrbe *Alba Longa* imperium diu tenuere. Ex his Rhea Siluia, a patruo Amulio Veſtæ ſacris addicta, ROMVLVM & RE-

*a* Dionyſius Halicarn. l. 1. p. 43. *οἱ μὲν οὐδ᾽ ἐλθεῖν Αἰνείαν φασὶν εἰς Ἰταλίαν ἅμα Τρωσὶν, quidam negant Æneam cum Troianis in Italiam veniſſe.* Id etiam doctiſſ. Bochartus in Epiſt. ad Segraiſium, quam Cl. Schefferus latine vertit, argumentis haud contemnendis in dubium vocat. Dandum tamen eſt aliquid famæ & conſenſui antiquitatis, vt de Troiæ excidio prædiximus p. 23.

*b* Mezentius, rex Hetruſcorum, auxilio venit Turno, Rutilorum principi, contra Æneam & Latinum, Aboriginum regem. *Lib.* 1. 2.

*c* Lauinium oppidum condidiſſe dicitur. *Lib.* 1. 1.

& REMVM gemellos (ignotum ex quo viro) peperit, quos *a* in Tiberim proiectos paſtor quidam ſeruauit educavitque. Adultiores facti prædando vitam tolerabant, & Remum ob id captiuum Romulus, occiſo rege, liberauit, Albaque auo Numitori conceſſa nouam vrbem in loco, quo expoſiti educatique fuerant, cum fratre Remo condidit. Hæc ROMÆ parua initia fuere, cuius mœnia, cum vix ex humo ſurgerent, tanquam ludicro ſaltu violata, fratris ſanguine ROMVLVS luſtrauit, Romani regni inde ferociam auſpicatus. Cum turbæ collectitiæ, cui Romulus imperabat, vxores deeſſent; virgines Sabinorum *b* Conſualibus ludis rapuerunt, vnde bellum inter hos & Sabinos ortum, quod Sabinarum preci-

*a* In alluuie languidæ aquæ excurrentis ripam Tiberis. *Liu.* I. 4.

*b* Ludis Neptuno equeſtri ſolennibus, *Liu.* I. 9. Conſualia, quaſi Conſi, conſiliorum dei, ludos vocarunt.

precibus & intercurſu *a* ſedatum fuit. Tandem ciuitate in *b* curias & tribus diſtributa, electisque patribus, quos Senatum vocauit, Romulus incerto exitu in viuis eſſe deſiit, in numerum deorum a poſteris relatus.

Succeſſit NVMA POMPILIVS e Curibus, Sabinorum vrbe, ad regnum euocatus; qui ſemibarbaram ciuitatem legum ac ſacrorum conſtitutione temperauit, *c* annum in menſes deſcripſit, & ſimulata Egeriæ nymphæ

*a* Pax conuenit: Sabini in ciuitatem geminata vrbe admiſſi: Tatius illorum princeps, vna cum Romulo regnauit, poſt quinque annos mortuus Romulo ſoli imperium reliquit. *Liu.* 1. 13. *Dionyſ.* 2. *p.* 113. *ſeq.*

*b* In tres tribus populum diuiſit; ſingulas tribus in decem curias. *Dionyſ. Hal.* 2. *p.* 82.

*c* Romuli annus decem menſibus conſtabat: addidit duos Pompilius, vt annus ad curſum lunæ deſcriberetur. Ouid, 3. Faſt. 152.

*Pompilius menſes ſenſit abeſſe duos.*

In Eutropio ergo pro *decem* videtur *duodecim* legendum ex Liu. 1. 19.

phæ familiari conſuetudine, legibus ſuis auctoritatem addidit.

TVLLVS HOSTILIVS, tertius rex Romanorum, militiam ordinauit, armis iuuentutem exercuit, & ciuium numerum, Albanis victis, & vrbis pomœria *a* Cælii montis acceſſione auxit. Alba diruta de Sabinis quoque & Fidenatibus triumphauit.

ANCVS MARTIVS, Pompilii nepos, Hoſtilii ſucceſſor, Tiberi ponte iuncto, Oſtienſem coloniam condidit, animo futurum præſagiens, vt maris imperio Romani potirentur.

TARQVINIVS PRISCVS, mercatoris Corinthii filius, Anci filiorum tutor, fraude & ambitu regnum adeptus numero tum ſenatorum, tum tribuum aucto, vrbem lateritio muro

*a* Romuli ætate vrbi in Palatino ædificari cœptæ & Cælium & Quirinalem montem, poſtquam Sabini cum Tatio recepti eſſent acceſſiſſe Dionyſius Hal. 2. p. 113. auctor eſt. Liuius autem Cælii acceſſionem ſub Tullo, Albanorum victore, & Quirinalis, ſub Seruio ponit. *lib*. 1. 30. 44.

ro cinxit, & *a* Circo, ludis & triumphali ornatu, Etruſcis, Sabinisque victis, nitidiorem reddidit.

SERVIVS TVLLIVS, quamuis ſerua natus, liberaliter populo imperauit, quem in cenſum retulit, in *b* claſſes & centurias digeſſit. Vrbi Quirinalem, Viminalem & Esquilinum, prolatis pomœriis, adiecit, foſſa & aggere muniit, Velentum quoque & Etruſcorum victor.

Vltimus regum TARQVINIVS SVPERBVS fuit, qui ſocero, vxore conſentiente, interfecto in ſenatores pariter atque ciues crudelis, Volſcos, Sabinos, Gabios vicit, & Capitolio de manubiis captarum vrbium extructo, ob filii ſtuprum, quod Lucretiæ intulerat, & vrbe & regno cum filiis eiectus eſt.

Liber-

*a* *Circo*, quem maximum dixere poſteri: *ludis* Magnis ſiue Romanis. *Liu.* 1. 35.

*b* Liu. 1. 42. Seruium vocat *conditorem omnis in ciuitate diſcriminis ordinumque, quibus inter gradus dignitatis fortunæque aliquid interlucet.*

Libertatis vindex potiſſimum Iunius Brutus fuit, primus ob id *conſul* electus, isque adeo ſeuerus, vt *a* filios quoque ſuos, quod regibus eiectis fauerent, publice virgis cœſos ſecuri percuſſerit, ſic populi libertati, quam ſuæ domui, amicior. Ager *b* Tarquiniorum, qui inter vrbem & Tiberim fuit, Marti conſecratus, Campo Martio nomen dedit.

Expulſos Tarquinios Porſena, Etruſcorum rex, vi & armis reſtituturus Romam transtiberinam diu tenuit; alteram quoque partem occupaturus, niſi Horatius Cocles, reciſo ſublicio ponte, retardaſſet, & Mucius Scæuola, manu in focum coniecta, hoſtes ad petendam pacem prodigioſe commouiſſet. Tarquinius ſpe omni reditus inciſa, *c* Tuſculum ad generum ſuum exulatum abiit.

Tunc

*a* Liuius lib. 2. c. 4. 5.
*b* Liuius lib. 2. cap. 5.
*c* Liuius 2. 15. Eutrop. 2. 10.

Tunc latius fines extendere, & cum finitimis acrius certare Romani cœperunt. Poſtumius dictator ſigna in *a* hoſtes iaculatus nouo *b* more ad victoriam ſuos accendit: Antiatium *c* ſpolia in ſuggeſtu fori Mænius ſuſpendit: ille ab aratro dictator L. Quinctius Æquos & Volſcos, Latinorum peruicaciſſimos, perdomuit: adverſus Veientes gens Fabia coniurauit, *ſceleratæ* nomine portam ſignans, quæ

*a* Hoc ſæpius tentatum, proſpero euentu, a Romanis, Freinshemius ad Flor. I. 11. obſeruauit.

*b* *Nouum* Florus vocat: ſed a Seruio Tullio multis ante annis vſurpatum, docet Frontinus Strateg. 2. 8.

*c* Nauium roſtra. Hinc *roſtrorum* nomen & templi & ſuggeſtus celeberrimum. *Liu.* 8. 14. Ordinem Flori I. 11. ſecuti ſumus: quæ dubitari aut obiici poſſint, Freinshemius adnotauit.

*d* Carmentalis porta fuit, *Liu.* 2. 49. cui ex triſti euentu nouum nomen acceſſit, vt *ſcelerata* diceretur, ſicut idem nominis impoſitum vico fuit *Liu.* I. 48. & campo 8, 15.

quæ in prœlium *a* trecentos dimiſerat, nunquam domum reuerſuros. Fabiorum genti vrbis Veientium excidio poſt *b* diuturnam obſidionem parentatum fuit.

Curſus imperii parumper *Gallorum c Senonum* incurſione ſuppreſſus. Hi enim exercitum Romanum non vincunt modo ad Alliam flumen, ſed ipſam quoque Romam, nemine defendente, ingreſſi, cædibus ac incendiis complent, ſola Capitolii arce

D ex-

*a* Numerus rotundus pro CCCVI. Dionyſius in fabulis ponit, quod de vnico, qui ætatis cauſſa remanſiſſet, gentis nobiliſſimæ propagatore creditur. Inſtar prodigii enim eſſe dicit, hos trecentos fuiſſe omnes cœlibes, nec vel infantes pueros aut impuberes fratres habuiſſe. Vulgi opinionem ex eo natam exiſtimat, quod vnus forſan ex iis præ cæteris inclaruiſſet. Vid. lib. 9. p. 580.

*b* Liuius 5. 22. *decem æſtates hiemesque continuas circumſeſſa.*

*c* Senones non tranſalpini, quorum caput Agedincum erat: ſed horum coloni, ab Vtento flumine ad Æſim ſub Adriatico habitantes *Polyb.* 2. 17. *Liu.* 5. 35.

excepta, quam Manlio tuente ſex menſibus obſeſſam expugnaſſent quoque, niſi nocturnas hoſtium inſidias anſer clangore prodidiſſet. Pertæſos obſidionis Gallos Camillus a tergo adeo cecidit, vt vrbis incendia Gallorum ſanguine *a* reſtinguere videretur, & poſtea creſcente Romanorum virtute omnes reliquiæ horum Senonum deletæ ſunt, ne quis exſtaret in ea gente, qui incenſam a ſe Romam gloriaretur.

Poſt hæc non cum ſolis Etruſcis, *b* Samnitibus, Latinis, ſed exteris quoque & transmarinis gentibus bellari cœptum eſt, Tarentinis primum, qui Romanos legatos violauerant, PYRRHVM Epirotam in auxilium vocantibus. Is Romanos, elephantis territos,

*a* Flori hyperbole.

*b* Vnde quinquaginta annis bellum in Samnites geſtum, nec ſine clade & ignominia Romanorum, cum ad Furculas Caudinas ſub iugum miſſi ſunt. Emerſit tamen Romana virtus, & in vltionem ſui cunctas Samnii vrbes deleuit. *Liu.* 9. 2. *Flor.* I. 16. *Eutrop.* 2. 4.

tos, primum vicit; mox ipſe victus & caſtris exutus; tamen non tam armis ſuperatus, quam *a* iuſtitia Fabricii, Italia exceſſit.

Iam Italiam Romani ſubegerant, in eo occupati, vt trans mare quoque prorogarent potentiam. Sicilia vt proxima inſula erat, ita fertilitate Romanos inuitabat tanquam horreum tantæ vrbis imperiique olim futurum. Partem eius tenebant Pœni, Romanis virtute non impares, nauigandi peritia etiam ſuperiores, quos vt arcerent Romani ab locis Italiæ propinquis, in *b* Mamertina cauſſa inue-

D 2 nerunt.

*a* Eutropius l. 2. c. 7. & 8.

*b* Sub Agathocle merentes Campani milites Meſſanam Siciliæ fraudulenter occuparant, eiectis aut iugulatis ciuibus. Hi dicti Mamertini, aliquamdiu graues finitimis. Repreſſi vero a Syracuſanis in factiones ſcindebantur, pars Carthaginienſes aduocabant, quibus etiam arcem dederunt; pars petebant ab Romanis auxilium, quod hi miſerunt Pœnorum metu vel inuidia, etſi iniuſtam vrbis occupationem non probarent. *Polyb.* 1. c. 7. ſeq.

nerunt. Origo hæc *belli Punici primi* fuit, quo Romanus exercitus primum tentauit mare in Siciliam traiiciens, & *a* Hierone Syracuſano celeriter victo apud Liparas Pœnorum claſſem fugauit partim, partim ſubmerſit.

Sic Sicilia potiti Romani in Africam traiiciunt, & M. Attilio Regulo duce valde premunt Carthaginienſes: ſed vertitur fortuna, & Lacedæmonio duce Xanthippo non vincunt modo Romanos Pœni, ſed ipſum quoque conſulem viuum capiunt, quamuis virtus illius neque carcere, neque ſupplicii atrocitate frangi, ne dicam vinci, potuerit. Regulum cunctis viribus vindicare Romani nitebantur, & poſt multa prœlia Lutatii cos. virtute eo res *b* adducta fuit, vt Carthaginienſes pacem a Romanis peterent, etiam

*a* Hiero prætor, iam recens ſalutatus rex ſocietatem cum Carthaginienſibus iniit contra Romanos. *Polyb. c. l.*

*b* ad inſulas Ægates contra Lilybæum, *Flor.* 2. 2. vel Æguſam, vt *Polybius* 1. *c.* 60. vocat, præcipuam forte Ægatum.

etiam duris ſibi conditionibus inirent. Finitum ſic eſt bellum primum Punicum, quod XXIII. annos habuerat, confeſtimq; Romanus miles Ligures, Inſubresque Gallos ſub Alpium radicibus domat, & de *Illyrica* gente legatorum violationem vlciſcitur.

Poſt *a* quadriennii pacem nouum bellum cum Carthaginienſibus exoritur, cuius occaſio fuit Saguntus ſocia ciuitas deleta, quam legatione primum, dein armis Romani vindicaturi in tanta pericula inciderunt, quanta nunquam antea ſubierant. ANNIBAL enim ſtupendo itinere per Alpes in Italiam profectus Romanum exercitum apud *Ticinum* inſubriæ, Deinde apud *Trebiam* fluuium, iterum ad *Traſimenum* lacum, porro apud *Cannas* Apuliæ vicum cecidit, quæ vltima clades XL millia ciuium interemit. Tam conſternati Romani omnes

 erant,

*a* Non a fine I. Punici, ſed ab Iano clauſo: inter vtrumq; Punicum enim fere XXII anni interceſſere. *Cato apud Nonium in* DVODEVICESIMO.

erant, vt epulari Annibal intra quintum diem in Capitolio potuiſſet, ſi ita *a* vti victoria, ſicut vincere, didiciſſet. Sed Capuam digreſſus, deliciis loci & luxuria eneruabat exercitum, Alpium antea & Apennini niuibus vere indomitum, vt non ab re fuerit, quod Marcellus dixit, *b* Capuam Annibali Cannas fuiſſe.

Interea Romani ſe collegerant, & iam ante Cannenſem cladem Q. Fabius *c* cunctando, & quod nollet pugnare, Annibalem per Falernos Gauranosque ſaltus macerauit: Marcellus Cannenſi victoria elatum apud *d* Nolam primus docuit ſuperari poſſe: poſtea certatim terga cedentis premi, etiam in Africa, Sicilia, Hiſpania diuiſis copiis Pœnorum res adfli-

*a* Florus 2. 6. n. 19.
*b* Liuius 23. c. 45.
*c* Vnde *Cunctatoris* cognomen. Flor. 2. 6. num. 27. Erat autem Prodictator *Liu.* 22. 8. iterum Dictator *c.* 9.
*d* Liuius 23. 44. 45. Cicero de Clar. Orator. cap. 3.

adfligi pullatim cœptæ. Captæ tum ſunt *Syracuſæ*, quamuis Archimedis ingenio defenderentur ; *Hiſpania*, quam longa erat, Scipionis virtute Carthaginienſibus erepta, qui patris & patrui manibus, Punica vbi fraude oppreſſis, tum multorum cæde, tum *a Carthaginis Nouæ* expugnatione parentauit.

Interim Annibal *b* tertio ab vrbe lapide caſtra metatus, tempeſtatum vi in vltimum Italiæ angulum redire coactus eſt: ASDRVBAL, frater Annibalis, in *c* Vmbria cum exercitu ad internecionem cæſus, & abſciſſum caput ad caſtra Annibalis prouolutum fuit: ipſe Annibal a ſuis domum reuocatus a Scipione in Africa acerrimo prœlio ſuperatur, qua clade coguntur Pœni pacem, quanquam iterum



*a* Liuius 26. 42. & ſequent.
*b* Liuius 26. 10. Eutrop. 3. 8.
*c* Asdrubal cæſus ſupra Senam Gallicam ad fluuium Metaurum. Herot. 4. od. 4. v. 38. Corn. Nep. in Catone c. 1. num. 2. Liuius 27. 46. Eutrop. 3. 10.

rum duriorem, a Romanis accipere. Et ſic bellum ſecundum Punicum, idque XVIII annorum, SCIPIONIS AFRICANI fortitudine finitum quoque fuit.

Poſt Carthaginem vinci neminem puduit, & Africam Macedonia, Græcia, Syria ſecutæ ſunt. PHILIPPVS Macedo, Annibalis ſocietate inuiſus Romanis, tum ob *a* infidam aduerſus Ætolos pacem, tum propter iniurias Athenienſibus illatas horumque queſtus atque preces, *b* nouo bello appetitur. Introiſſe Macedoniam victoria fuit, *c* alteroque prœlio ad Scotuſam debellatum. Regi pax data conceſſo regno, præter Græciæ ciuitates

*a* Liuius 31. c. 1.

*b* Nam decem ferme ante annis aduerſus Philippum bellum cœptum, triennio prius depoſitum erat. *Liu. c. l. Eutrop.* 3. 7.

*c* Prœlium primum iuxta flumen Aoum, *Liu.* 32. 10. 12. alterum, idque iuſtum, Flaminino duce, ad Scotuſam, loco, cui Cynoſkephalæ nomen eſt, commiſſum 33. 7.

tates, quæ priſtinæ libertati reſtituebantur.

Ætoli, Romanorum in hoc bello ſocii, minus *a* ſpe ſua præmium adepti, *b* ANTIOCHVM Magnum, Syriæ regem, aduerſus Romanos ſollicitant, vnde *bellum Syriacum* conflatur, procul dubio grauius Romanis futurum, ſi rex Annibalis conſilio vſus fuiſſet; verum confiſus potentia ſua *c* voluptarius homo, ante primam pugnam fugit, facilemque Romanis ad *d* Thermopylas victoriam præbet. Nec aliam fortunam claſſis eius experitur, ad

D 5

*a* Thoas prætor Ætolorum in concilio Naupacti *conqueſtus iniurias Romanorum ſtatumque Ætoliæ, quod omnium Græciæ gentium ciuitatumque inhonoratiſſimi poſt eam victoriam eſſent, cuius cauſſa ipſi fuiſſent.* Liv. 35. 12.

*b* Liuius c. l.

*c* adi Florum in bello Antiochi, & Polybii fragmentum apud Athenæum l. 10. c. 10. extr.

*d* Liuius 36. c. 15. 16. 18.

ad *a* Corycum, *b* Myonneſum & in Pamphylio mari, quamuis parti *c* Annibal præeſſet, haud paucis nauibus amiſſis in fugam verſa. Finem bello L. Scipio imponit ad Magneſiam prœlio, quo rex pacem hac conditione accipere cogitur, vt Aſia multatus intra Taurum regnet, & paternis finibus contentus ſit. *Ætolia* quoque & *Gallogræcia*, auxilia Antiochi, Romanorum victoriam ſuis cladibus augent.

Nec

*a* Corycus portus & promontorium Ioniæ, ſuper Cyſſuntem, vbi C. Liuius regiam claſſem in fugam vertit, *Liu.* 36.43. extr. & 44. etiam l. 37. c. 8. vocatur *naualis ad Corycum pugna.*

*b* Myonneſus promontorium inter Teum Samumque, *Liu.* 37. 27. prope diſtans a Coryco *c.* 29. vbi Regillus Æmilius, Liuii ſucceſſor, vicit. Hoc ſi non vtrumque prœlium; a nobiliore vrbe Florus denominauit, cum *Epheſo* inquit *Salaminæ penſauimus.* Sic enim emendas Florum & interpretatur ὁ πάνυ Græuius.

*c* Prœlio ad Sidæ promontorium in Pamphylio mari interfuit Annibal, *Liu.* 37. 23. 14. *Nepos in Annib.*

Nec longo poſt interuallo PERSES, Philippi filius, Macedoniæ rex rebellat, vincitque Licinium Craſſum, Romanum conſulem, ſed ipſe mox *a* vincitur ab Æmilio Paullo, & e Samothrace quo confugerat, retractus in triumpho ducitur. Tum pax Macedoniæ data, quam ANDRISCVS, *b* Philippi filium mentitus, rurſum abrupit, idque rebellione effecit, vt Metellum *c* cognomine triumphoque augeret, & patriam *d* prætoris iuri ſubiiceret. Infelicior *e* PSEVDOPERSES fuit, qui Perſis ſe filium ſimulabat. Cum ſeruis enim, quos concitauerat, repente a Tremellio quæſtore oppreſſus eſt.

Hoc tractu temporum Carthagienſes contra fœdus naues habere, D 6 &

*a* ad Pydnam *Plutarch. in Paullo.*
*b* Vnde *Pſeudophilippus* hiſtoricis dictus, & Ciceroni Agrar. 2. cap. 33.
*c* Q. Medellus Macedonicus.
*d* Ante hæc tempora Macedonia non habuit provinciæ formam. Repete notata p. 35.
*e* Epit. Liu. 53. Eutrop. 4. 7.

& Maſiniſſam ſocium regem armis inteſtare compertum fuit. Suaſit igitur *a* Cato in ſenatu, vt deleretur Carthago; Scipio Naſica, vt ad virtutis æmulationem ſeruaretur. Placuit ſenatui media ſententia, & diruta vrbe, alio transferre ciuitatem decreuit, quod cum nollent Carthaginienſes concedere, vrbs terra marique oppugnari cœpta eſt, & *b* a Paulli Macedonici filio, quem Africani Scipionis filius adoptauerat, multa vi ac labore expugnata, & XVII dierum incendio deleta fuit poſt quartum ab ineunte bello annum.

Creſcenti Romanorum potentiæ Græci inuidebant, Corinthi legatus illorum vel manu vel oratione violantes.

*a* Catonis & Naſicæ ſententias fuſe ſcripſit Diodorus in Excerpt. Valeſ. p. 382.

*b* poſt biennium cœpti belli ſuperuenit Scipio. *Vel. Pat.* I. 12. *n.* 4.

*c* Ita Florus 2. 15. n. 18. Appiani *ſeptem*, quam *ſeptemdecim*, proprius eſt. Adde, quæ ex Ryckio ad Florum I. G. Græuius, vir clariſſimus, notauit.

Google

lantes. *a* Mittitur aduerſus eos Metellus ex Macedonia, cui L. *b* Mummius, bello pæne confecto, ſuccedit, *Corinthum* euertit, opulentiſſima præda æris Corinthii, ſignorum tabularumque potitus.

Hiſpani quoque, impatientes iugi, multo labore & cruentis certaminibus ſeruire docebantur. Cumprimis VIRIATVS Luſitaniæ dux, quaſi Hiſpaniæ *c* Romulus, prouinciam omnem Romanis eripiebat, ſed fructus a *d* Fabio Maximo; indecore a *e* Seruilio percuſſoribus immiſſis, oppreſſus fuit.



*a* Hoc bellum *Achaicum* dicitur. Vid. Vellei. 1. 12. Flor. 2. 16.

*b* inde *Achaicus* dictus. Vell. Pat. 1. 13. n. 2. qui ruditatem huius ducis in æſtimandis tabulis ſtatuisque Corinthiorum n. 4. ſcripſit.

*c* Florus 2. 17.

*d* Fab. Maximo, Æmiliano Æmilii Paulli filio. *Appian. Hiſpan.*

*e* Seruilio Cæpione, Fabii ſucceſſore. Flor. 2. 17. extr.

*Numantia* quoque, Hiſpaniæ clariſſima ciuitas, *a* non muris, ſed ciuium virtute munita, a Romanis bello tenebatur: ſæpius victores Numantini *b* fœdus, quam deuictorum exitium, maluere: tandem Scipionis, qui Carthaginem euerterat, pertinacia verius, quam iuſtitia compulſi ſe ſuosque ferro & veneno, ſubiectoque vndique igne peremerunt, Romano victori *c* nihil niſi nomen triumphi relinquentes.

Ea-

*a* Florus 2. 18. *ſine muro, ſine turribus*, quaſi Sparta altera. Strabo autem l. 3. τὸ τεῖχος memorauit. Appiani *in Hiſp.* περιτείχισμα dubium; de Scipionis circumuallatione, an vrbis munimento intelligendum.

*b* Sed turpe Romanis fœdus, ignobilis pax & ignominioſa, quam cum Numantinis Q. Pompeius, & C. Mancinus fecerant, *Flor.* 2. 18. *Eutrop.* 4, 8.

*c* Appianus in Hiſp. captiuorum meminit, e quibus elegerit Scipio πεντήκοντα ἐς θρίαμβον, *quinquaginta ad triumphum*, ceteris ſub corona venditis. Florus c. l. & Vegetius 3. 10. neminem euaſiſſe tradunt.

Eadem tempeſtate Pergamenorum rex ATTALVS moritur, qui Romanorum populum, cui ſocius fuerat & amicus, heredem teſtamento fecit. Sed adeuntibus hereditatem *a* ARISTONICVS reſtitit, & *b* proconſulis Craſſi exercitum, ipſo capto vel interemto, profligauit. Vicit tamen Perpenna cos. & ſucceſſor. Aquilius *Aſiaticum bellum* non tam fortiter, quam doloſe, mixtis veneno fontibus; confecit. Sic Aſia Romanorum facta cum opibus vitia quoque Romam transmiſit.

Inuicti enim ferro & armis ab IVGVRTHA auro & pecunia aliquoties deuicti ſunt. Hic Micipſæ Numidiæ regis adoptiuus, heresque cum natu-

*a* Eumenis regis ex pellici filius. *Iuſtin.* 36. 4. *Eutrop.* 4. 9.

*b* Florus 2, 20. prætorem vocat rectius Velleius 2, 4. proconſulem. Nam bello grauiore imminente conſules aut proconſules etiam in prætorias prouincias mittebantur. Vid. Noris Cenotaph. Piſ. p. 206.

naturalibus eius filiis, Hiempſale & Adherbale, factus alterum occidit, regno alterum expulit, quo Romanos ſollicitante, in quorum tutela regnum erat, Iugurtha cum ſenatum, tum legatos regnum diuiſuros, tum *a* conſules quoque cum exercitu in Africam miſſos largitionibus aliquoties corrupit. Tandem a Metello, inde *Numidici* nomen conſecuto; & poſtpaullo a C. Mario exutus vrbibus, Bocchum Mauritaniæ regem, ſocerum ſuum, in belli ſocietatem traxit, qui vna clade adfectus maluit generum Romanis prodere, quam ſuæ ſalutis diſcrimen adire. Sullæ igitur, Marii quæſtori, in manus traditur Iugurtha, & catenis vinctus, Romæ in triumpho ducitur.

Sub

*a* Calpurnius Beſtia conſul pecunia regis corruptus: ſucceſſor Albinus per fratrem Aulum male rem geſſit. *Salluſt. c.* 28. & 38.

Sub idem tempus *Cimbri* cum Teutonis, quibus *a* Ambrones & Tigurini acceſſere, Italiam petentes, ad Rhodanum *b* conſulares exercitus fundunt, & caſtris exuunt. Quæ res Mario conſulatum *c* multiplicauit, qui Ambrones duobus *d* prœliis ad Aquas Sextias vicit, & cum Catulo collega Cimbros in Campis *e* Raudiis ad internecionem deleuit. Ex quo *f* cuſtos ciuitatis & imperii & ſeruator Italiæ appellatus, honeſtiſſime triumphauit.

Secu-

*a* Ambrones, populus in Heluetiæ ora, ex quorum ſocietate iter Germanorum Gentium per Gallias intelligimus.

*b* Cn. Malli (quem Manilium alii vocant) & Q. Cæpionis, quos binis caſtris exuerunt: Aurelium Scaurum, conſulis legatum, viuum ante ceperant. Epit. Liu. 67.

*c* Secundo, tertium quartum, quintum conſul C. Marius huius belli cauſa factus eſt. *Eutrop.* 5. 1. *Vellei.* 2. 12.

*d* Epit. Liu. 68. Eutrop. c. l.

*e* Prope Verſellas. *Plutarch. in Mario.*

*f* Cic. Catil. 3. c. 10. & Catil. 4. c. 10. ad Quir. poſt. red. c. 4. Epit. Liu. 68.

Secutum eſt bellum *Sociale* ſiue *Italicum*, quod etiam *Marſicum* dicitur, quia in Marſis vel *a* ortum fuit, vel geſtum acrius. Quippe *b* plures Italiæ gentes contra Romam conſurrexerant, pro æquali bellorum labore ciuitatem ex æquo poſtulantes. Poſt varias clades vtrinque acceptas Romani præualebant Q. Pompeii & L. Sullæ virtute, compoſitoque exitiali bello *c* ciuitas Italiæ *d* paullatim dari cœpta eſt.

Dum hæc geruntur, rex Ponti MITHRIDATES eripiendæ Romanis

*a* Velleius 2, 15, *malum ab Aſculanis ortum deinde a Marſis exceptum.*

*b* Velleius 2, 15. *Vniuerſa Italia*, συνεκδοχικῶς. Nam ipſe c. 16. excipit, *qui arma non ceperant.* Acerrimi contra Romanos fuere Marſi, Picentes, Peligni, Samnites.

*c* Antea *ſocios* & *Latini Italique nominis* vocabant. Iam lege Iulia *ciuitas eſt ſociis & Latinis data* Cic. pro Balb. c. 8. aut *vniuerſo Latio*; Gell. 4. 4. etiam *Italicis populis* Liu. epit. 80.

*d* Primum iis, qui arma non ceperant, aut depoſuerant maturius, *Vellei* 2. 16. dein Latinis, mox Italis.

nis Aſiæ occaſionem circumſpicit, etiam perpulcram inuenit, ciuilem Romanorum diſcordiam. Bithyniam, Paphlagoniam occupat, & omnem Aſiam terrore implet *a* LXXX millibus Romanorum ciuium vna die & vna epiſtola trucidatis. Contra hunc Sulla cum exercitu mittitur, qui *b* Græcia ad Romanos reducta, regem in Aſia opprimit: cupidior vero triumphi, quam victoriæ perſequendæ, occaſionem regi male pacato dedit inſtaurandi bellum, & Aſiam tanquam ſuam repetendi, qui cum Cyzicum oppugnat, a Lucullo repellitur, & regno exutus Iberos, Albanos, ac Tigranem Armeniæ regem in ſocietatem attrahit. Maior vero erat Pompeii virtus, quam vt vel Ponticis gentibus, vel Caucaſi tene-

*a* Val. Max. 9. 2. *octoginta millia ciuium Romanorum*: Plutarchus in Sulla pag. 467. δεκαπέντε μυριάδας, CL. *millia*.

*b* Græciam per Archelaum ducem Mithridates inuaſerat, & Athenas tenebat præſidio. *Appian.*

tenebris terreretur, qui Mithridate *a* acie victo, ad voluntariam mortem, quam veneno fruſtra quæſierat, compulſo, inde ab Euphrate & Ponto omnem Aſiam, & ſic Palæſtinam quoque, Hieroſolymis *b* trimeſtri obſidione captis, in poteſtatem Romanorum redegit.

Per eadem tempora *ciuile* inter MARIVM & SVLLAM *bellum* exortum eſt. Vterque Iugurtha victo, Marius etiam *c* Cimbrica victoria, clariores facti, gloriam ſibi mutuo inuidebant.

*a* In Armenia minore, eo loco quo Pompeius Nicopolin, victoriæ monumentum condidit. Vicerat autem νυκτομαχίᾳ, *nocturno prælio.* Plutarch. in Pompeio. Dio Caſſ. l. 36. Strabo 13.

*b* Vrbem ſine pugna intrauit: tres menſes in templi expugnatione hæſit: quod περὶ τρίτον μῆνα cepiſſe auctor Ioſephus eſt 14. c. 8. Ben Gorion pag. 50. col. 1. בחדש הרביעי, *menſe quarto.* Add. Eutrop. 6. 11.

*c* & multiplicatis inde præter mortem conſularibus. Diximus ſupra pag. 89, de Bello Cimbrico.

bant. Sulla cos. Aſiam prouinciam, & ſic Mithridaticum bellum ſortitus erat, Marius vero per Sulpicium Trib. pl. ſibi hoc bellum decerni poſtulauit. Interim egreſſus vrbe Sulla circa *a* Nolam moratur, auditaque contumelia Romam reuerſus, in ipſa vrbe cum Marianis prœlio confligit. Victus Marius ſexies conſul ad mare fugit, & tandem ab omnibus deſertus, in *b* paludibus latet, vnde retractus Minturnas in carcerem abducitur. Ibi ſingulari *c* fortuna ſeruatus in Africam traiecit adflictas ſuas res, ſi qua fieri poſſet, inſtauraturus.

Inter hæc Sulla in Aſiam contra Mithridatem profectus erat, cum Cinna cos. a collega Octauio, quod novitios

*a* Nolauum bellum reliquias Italici Velleius vocat 2. 17. Nola enim arma pertinaciſſime retinebat c. 18.

*b* Ouid. 4. Pont. 3. v. 47.

*In cœno latuit Marius cannaque paluſtri.*

*c* Velleius 2. 19. Appianus 1. Civ.

vitios ciues in *a* tribus receperat, vrbe eiicitur, qui Capuæ apud exercitum de iniuria conqueſtus, receptis conſularibus inſignibus, milites per Italiam vagatus contrahit. Marius quoque cum ſuis, quos in fuga deprehenderat, ex Africa Etruriam delatus Cinnæ coniungitur. Vterque diuiſo agmine, Vrbem inuadunt, trucidant, quotquot inimicorum obvios habebant. Marius ſeptimum conſulatum vix auſpicatus moritur: Cinna aduerſus Sullam in Aſiam ducturus, a militibus, cum nollent naves ingredi, occiditur.

Sulla victor ex Aſia rediens, in Campania ſuperatis C. Marii reliquiis, Romæ incredibili *b* credulitate in omnes mortuos pariter ac viuos, qui a ſe vnquam diſſenſerant, deſæuit, & innu-

*a* Extorſerant Itali ciuitatem Romanis bello ſociali. Lis noua ſubnaſcitur, ſintne Itali in veteres tribus adſumendi, an nouæ pro illis conſtituendæ. *Vel. Pat.* 2. 20.

*b* vid. Valer. Maximus 9. 2.

innumeris clariſſimis viris, conſularibus, ſenatoribus, ac equeſtris ordinis *a* proſcriptione trucidatis, eiectis ſaltim, dictatura tandem depoſita in Cumano moritur, Romæque contra Corneliæ gentis conſuetudinem (ita enim teſtamento cauerat *b* talionem effoſſionis veritus) ſplendide crematur.

Hoc bellum, vt fœcunda ſunt mala, *Sertorianum* peperit, cuius dux SERTORIVS, Marianarum ante partium, cum Sullæ proſcriptionem effugiſſet, Hiſpaniam contra Romanos ſollicitauit. Miſſus contra eum Metellus Pius iam magno natu, additus Cn. Pompeius acri virtute adoleſcens, quibuscum varia fortuna Sertorius pugnauit, & niſi *c* a ſuis occiſus fuiſſet, ne octauo quidem anno finem facile bellum habuiſſet.

Etiam Cilices, Iſauri & Pamphylii Me-

*a* Velleius 2.28. *Primus* Sulla *exemplum proſcriptionis inuenit.*

*b* Cicero 2. Leg. cap.22. Plinius 7. cap.54.

*c* a ſuis in conuiuio occiſus propter ſeueritatem intolerandam. *Appian.* 1. *Ciu.*

Mediterraneum mare tum temporis infeſtabant, Mithridatico turbine ad rem illicitam inuitati. Aliquoties a Rom. ducibus repulſi, maxime a Servilio *Iſaurici* nomen merito, non tamen victi prius fuere, quam Cn. Pompeius Magnus diuiſis copiis omnes maris aditus ab Herculeo freto ad Helleſpontum, & inde in Ciliciam vsque obſideret, & quadrageſimo die ita mare tutum victoria ſua redderet, vt longo poſt tempore nulli piratæ in Romano orbe conſpicerentur. Magnitudo victoriæ vel ex hoc elucet, quod *a* DCCCXLVI. naues piratarum captæ ſunt.

Cum Pompeius Mithridate profligato in oriente moraretur, in vltimum diſcrimen respublica venit. CATILINA enim cum Lentulo prætore aliisque ad cædem optimatium incendendamque vrbem coniurauit, perditiſſimo quoque in ſocietatem allecto. A Cicerone conſule in ſenatu

*a* Plin. lib. 7. cap. 25.

tu increpatus, noctu in caſtra aufugit, quæ Fæſulis per Manlium quendam parauerat. Qui remanſerunt coniurationis principes, indicio Allobrogum legatorum comprehenſi *a* in carcere ſtrangulantur. Alter conſul C. Antonius, Catilina per Petreium legatum acie fuſo, finem ſceleratiſſimo bello imponit.

Tanti mali metum penſauit Pompeii triumphus, cui *b* ſimilem Roma non viderat. Ipſe tot victoriis elatus cum ſocero C. Cæſare & M. Licinio Craſſo ſocietatem iniit primas reipubl. partes occupandi, quas & aliquamdiu tenuere. Horum conſiliis effectum eſt, vt Cæſari Gallia, Pompejo Hiſpania, Craſſo Parthia decerneretur. Craſſus autem Partho-

E rum

*a* quinque in carcere necati. *Cicero pro Sulla c.* 11. quanquam nouem hominibus pœna illa decreta erat, *idem.* 3. *Catil. cap.* 6.

*b* Magnificentiam huius triumphi, per biduum acti, ſcripſerunt Plutarchus in Pomp. p. 642. & Appianus in Mithrid. extr.

rum auro inhians, *a* oppreſſus eſt in colloquio, & exercitum, fame ac hoſtium armis conflictatum, C. Caſſius, Craſſi quæſtor, ægre in Syriam reduxit.

Cæſar in Gallia, Rheno ponte ſemel atque iterum iuncto, res feliciter gerens, Britanniam primus Romanorum cum claſſe ingreſſus eſt, ſed, vt fieri ſolet, hac quoque felicitate ad res nouas excitatus a ſenatu poſtulavit, vt ſui abſentis in conſulatus ſecundi petitione ratio haberetur, quod cum Pompeius (qui, Cæſaris potentiam metuens, Romam, rerum ſedem, noluit relinquere, Hiſpanicam provinciam per legatos regens) cum potiore ſenatu negaret tanquam legibus aduerſarium; Cæſar cum legionibus Romam venit, & Pompeio fuga cum ſuis elapſo, ærarium vi effregit, quo opus

*a* Variant auctores in M. Craſſi interitu, vide notata ad Sex. Rufum. Quod vero de auro in os occiſi, cauſſa ludibrii, infuſo proditum eſt, id dubitanter Dio Caſſius] 40. ſcripſit ὥς γέ τινες λέγουσιν, *vt quidam dicunt*.

opus erat ad futurum bellum, aurum argentumque diripuit. Inde cum copiis in Hiſpaniam regreſſus, vt tergum ſibi tutum præſtaret, *a* legatos Pompeii commeatu intercluſos, ad *b* deditionem compulit.

Pompeius interea Græciam belli ſedem eligens, *Dyrrhachii* copias, quantas poterat, colligebat multis auxiliis orientalium regum confirmatus. Quo cum Cæſar ex Hiſpania veniſſet, vincitur primo *c* conflictu a Pompeio, ſed in Theſſaliam progresſus in campis *d* *Pharſalicis* viciſſim Pompeianos tanto impetu concuſſit, vt omnes diſiicerentur, & ipſe dux exigua naui in Ægyptum profugeret, vbi in Peluſio portu Ptolemæi regis iuſſu fuit interfectus.

Cæſar Pompeium perſecutus in easdem in Ægypto inſidias cadit,

E 2 quas

*a* Afranium & Petreium.
*b* Cæſ. 1. Civ. c. 84.
*c* ad Dyrrhachium. *Caſ.* 3. *Civ.* 69.
*d* Cæſar. 3. Civ. 93.

quas ægre elapſus *a* Mithridatis Pergameni opera denuo oppugnat Ægyptum, & rege in hiſce turbis mortuo, omnem ſibi ſubiicit. Mithridatis quoque Pontici regis filio PHAENACE celeri felicitate victo, & Ægypti regno CLEOPATRAE reſtituto, Romam rediit, & rebus, quantum poterat, compoſitis in Africam profectus Pompeianas reliquas, quibus Scipio & Cato, Iubæ *b* Numidarum regis auxilio firmati præerant, in tantas *c* anguſtias adegit, vt ſinguli duces ſeipſos interficerent. Inde in vrbem reuerſus quatuor vno menſe triumphos egit, de Gallia, Ægypto, Ponto, & Africa, adhibito in quemlibet

*a* Hic Mithridates Peluſium expugnauit *Dio* 42. a Cæſare non ſolum Galatiæ tetrarchia, ſed Boſp ›ri etiam regno donatus. *Supra p.* 65.

*b* Multi Iubam vocant regem Mauritaniæ, & Lucanus 4. v. 672. eius regnum poetica figura ad Gaditanum mare extendit. Sed, Iuba in Numidia regnante, Mauritania citerior Bocchi, vlterior Bogudis erat. Adde Tab. Regum Afr.

*c* Prœlio ad Thapſum. *Hirt. c.* 82.

bet diuerſo *a* apparatu & inſtrumento. Nondum autem debellatum prorſus erat, ſed Pompeii filii in Hiſpania ingentes copias collegerant, quas ægre & ſummo *b* periculo ad *Mundam* Cæſar profligans, quintum quoque ex Hiſpania triumphum agit.

Vix poſtea *c* quinque menſibus quiete in vrbe vſus erat, & clementiæ fructus ceperat, cum a Marco & Decimo Brutis, & C. Caſſio aliisq; ſenatoribus (LX. enim conſpiraſſe dicuntur) idibus Martiis in Pompeii curia XXIII. vulneribus interficitur. Percuſſores diffugiunt, M. Brutus cum Caſſio in Græciam, & Aſiam; Decimus Brutus Mutinam, vbi ab Antonio, Cæſaris in Conſulatu collega, obſidetur, poſt, ſoluta obſidione, in Galliis ſecuri ceruicem *d* parum fortiter ſubiecit. E 3 Dum

*a* Velleius 2. 56. Florus 4. 2.

*b* Plutarch. in Cæſ. Eutrop. 6. 19. Flor. 4. 2.

*c* Octobri menſe in vrbem reuerterat, cum idibus Martiis interficitur. *Vell. Pat.* 2. 56.

*d* Reprehenſus ob id a Seneca Epiſt. 82. & Valer. Maximo 9. c. 13. Antonii autem iuſſu occiſus eſt, Add. Vell. Pat. 2. 64.

Dum hæc geruntur, OCTAVIANVS CAESAR, ab Iulio adoptatus & ex teſtamento hæres, præter omnium opinionem cum Antonio hoſte iudicato, & M. Lepido ſocietatem & *triumviratum* init, quibus ad vrbem properantibus ingens motus fuit, multi proſcripti & occiſi, & inter hos quoque M. Cicero. Sextus etiam Pompeius (nam Cnæus frater in Hiſpania *a* perierat) magnam claſſem apud Meſſanam Siciliæ habens a triumuiris, nec tamen *b* incruenta victoria opprimitur, & in Aſiam profugiens, iuſſu Antonii, a quo opem petierat, *c* iugulatur.

Primus vero Lepidus ſocietate *d* excidit, Cæſarem in Sicilia hoſtiliter offendens, & ob id dignitate poſt decimum,

*a* Hirtius Hiſp. c. 39.

*b* prœlio inter Mylas & Naulochum ſuperauit Octauianus Pompeium, ſed ipſe ex improuiſo ab eiusdem ducibus fugatus eſt. *Suet.* 16.

*c* Apud Miletum iugulatus Sex. Pompeius ab Antonii militibus. *Strab.* 3.

*d* Velleius Pat. l. 2. c. 80. at pontificatum retinuit, qui non prius, quam mortuo illo, in Auguſtum translatus eſt. Dio 54. Appian. 5. Civ.

mum, ex quo acceperat, annum exutus. Brutum vero & Caſſium, orientis robore confirmatos, Octauianus cum Antonio adgreditur, & victus ab iis omnino ad *Philippos* Thraciæ fuiſſet, ſi par virtuti fortuna a partibus percusſorum ſtetiſſet. Sed errore factum fuit, vt victores ſe victos putarent, &, deſperatis rebus, manus ſibi violentas inferrent.

M. ANTONIVS res orientis ordinaturus, in *a* CLEOPATRÆ amores incidit, quem vt Fuluia vxor abſtraheret, per fratrem eius Lucium in Italia bellum mouit, quod *Peruſina* obſidione, vel fame potius, & deditione L. Antonii compoſitum fuit. Poſt mortem Fuluiæ Octauiam Marcus ducit, ſororem Cæſaris, & breui poſt repudiat, Cleopatræ vnice addi-



*a* Antonius bis ſe dedit Cleopatræ amoribus. Primum ſuperſtite Fuluia, & tunc amaſiam, non vxorem haberi volebat: deinde repudiata Octauia, quam mortuæ Fuluiæ induxerat. Tum ſe maritum Cleopatræ profeſſus eſt. *Plutarch. in Anton.*

ctus. Sub idem tempus Parthi, Labieno duce, inuadunt Syriam, & in Ioniam vſque prædabundi excurrunt, Antigonum quoque, *a* Ariſtobuli filium, Iudæis regem imponentes. Parthos VENTIDIVS vincit Antonii legatus, cadit acie PACORVS, regis filius, Labienus capitur, de Parthis primam a *b* Ventidio triumphatur. Antonius etiam contra Parthos expeditionem facit, ſed male acceptus, multisque difficultatibus preſſus, in Syriam ægre copias, quippe fame & morbo debilitatas, reducit. Antigonum Iudææ regem Herodes Romanorum auxilio exturbat, quem Antiochiæ Anthonius iubet *c* ſecuri percuti. Cleopatra

*a* Ariſtobuli, quem Pompeius in triumpho duxerat. *Ioſeph. B. I. l.* 1. 11.

*b* qui id propter exemplis ſingularis fortunæ adnumerantur a Valer. Max. 6.9. Plin. 7.43. Gell. 15.4. Nam bello Marſico ipſe triumpho ductus fuerat.

*c* Ioſeph. Antiq. 15.1. πελεκίσαι: Dio 49. p. 405. Ἀντίγονον ἐμαστίγωσε σταυρῷ προσδήσας, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἀπέσφαξεν, *flagellauit palo alligatum, & poſt hoc etiam trucidauit.*

patra, impotenti animo femina, cum Romæ etiam regnare cuperet, ab Antonio libidinum precium Romanum imperium petit, cui ille obſecutus res nouas molitur, & Octauiano Cæſari bellum indicit. Sed victus ab eo ad *Actium* in Ægyptum refugit, & res ibidem mutatas inueniens, ſe ipſe interemit, quem Cleopatra, triumphi ludibrium verita, veneno aut *a* aſpidum morſu, vt creditum eſt, ſecuta fuit.

Sic æmulis ſublatis feſſam rempubl. Octauianus quaſi in ſinum ſuum recepit, omnibus honoribus, AVGVSTI inprimis cognomine, a ſenatu



*a* De morte Cleopatræ variantes opiniones. Admoto ſerpente exſtinctam plerique tradiderunt, Horat. 1. od. 37. Florus 4. 11. Eutropius. 7. 4. aliique: ſunt, qui acu venenata ſibi mortem attuliſſe credunt, vt apud Dionem eſt lib. 51. τὸ δὲ ἀληθὲς οὐδεὶς οἶδεν, *Sed veritatem novit nemo*, iudicante Plutarcho in Antonio, quia nulla macula nec vulnuſculum in corpore eius repertum neque ſerpens, quamuis diligentiſſime quæſitus, inueniri potuit.

condecoratus. Tandem cum Dacos, Dalmatas, Hiſpanos, Parthos & ipſos quoque Germanos, perdomuiſſet, nec hoſtis ſupereſſet, quem Romani timerent, Iani templum, quod tantum bis a condita vrbe euenerat, ipſe *a* ter clauſit, ita Deo volente, vt Princeps pacis IESVS CHRISTVS ſub pacifico imperatore, anno imperii eius XLII, HOMO naſceretur.

*a* Suetonius c. 22. in codd. Florentinis habet *ter*. Clauſus autem primum fuit poſt Actiacam victoriam, *Dio Caſſ.* 51. iterum poſt Cantabricam *lib.* 53. & tertium clauſo perdidimus veterum monumenta: ſeruauit Oroſius. 7. c. 3. ex Tacito, *ſene Auguſto Ianum patefactum*, cum Caius ad bellum Parthicum mitteretur. *Duodecim* annis ante hoc clauſum fuiſſe tradit Oroſius 6, 23. ſed H. Noris in Cenotaph. Piſ. p. 197. probat, vix maius, quam triennii ſpatium bello fuiſſe vacuum. Inſcriptio ſub Auguſto apud Gruterum p. 149. ORBE MARI ET TERRA PACATO TEMPLO IANI CLVSO, &c.

LIBER

# LIBER V.

## DE REBVS ROMANORVM ET ECCLESIAE SVB IMPERATORIBVS ETHNICIS.

Romanæ monarchiæ fundamenta iecit Cæſar IVLIVS, quamuis fructum eius capere inuidia ſuorum non potuerit: Octauianus vero AVGVSTVS apud Actium victor ſtabiliuit imperium, & ſucceſſoribus firmum reliquit adiecta Ægypto, Cantabria, Aquitania, Pannonia, Dalmatia, *a* Germania atque Rhætia, & per *b* Caium nepotem



*a* Germaniæ inter Rhenum & Albim magnam partem ſubegit Auguſtus per priuignum Druſum, expeditioni immortuum. *Dio lib.* 55.

*b* Duos Auguſtus Armeniis iam reges dederat, Tigranem, & hoc oppreſſo, Artavasdem, quem cum alius Tigranes, Parthorum præſidio nixus, eieciſſet; Caius Auguſti nepos adoptione filius, ad bellum Armeniacum miſſus primo certamine vincit Tigranem, & in locum eius Arie-

potem Armenia recuperata, felix in omnibus imperator, ſi clades in Germania acceptas, *a* Lollianam & *b* Varianam, excipias, illam maioris infamiæ quam detrimenti; hanc pæne exitiabilem, tribus legionibus cum duce legatiſque & auxiliis omnibus, cæſis. Ante Vari cladem cenſum egit Romani orbis, miſſis in prouincias clariſſimis viris *c* extra ordinem, &

Ariobarzane ſubſtituto, Armeniam rurſus in fidem & clientelam Romanorum reducit, quamvis ipſe in Artageræ obſidione proditoris dolo letale vulnus acceperit. *Tacit.* 2. *Annal.* . *c.* 3. & 4. *Vellei.* 2, 102. *Dio Caſſ.* 55.

*a* Germani, Rheni accolæ, Romanis quibusdam cruci adfixis, amnem transgreſſi equitatam contra ſe miſſum fuderunt, & fugientes in ſequendo in ipſum Lollium legatum incidunt, quem perinde profligant. Compeſcuit modum Auguſti adventus ſine certamine. *Dio* 54. *p.* 535. *Vell. Pat.* 2, 97. *Sueton c.* 23.

*b* Suetonius c. l. Tacit. aunal. 1. c. 60. ſeqq.

*c* Dio lib. 56. de vltimo quidem Auguſti, huic tamen perſimili cenſu, ἔπεμψεν ἄλλȣς ἄλλῃ τά τε τῶν ἰδιωτῶν καὶ τὰ τῶν πόλεων κτήματα ἀπογραψομένȣς, *alios alio miſit,* *qui*

& in Syriam quidem *a* Quirino cum imperio cenſus habendi, quo tempore præſes ordinarius Sentius erat *b* Saturninus. Sic fatis propitiis factum eſt, vt Dei mater Bethlehemum veniret cenſus cauſſa, & ibi in lucem ederet orbis Seruatorem, & ipſum

E 7 Roma-

*qui priuatorum ac ciuitatum facultates deſcriberent.* Et Suidas in voce ἀπογραφὴ ex veteri ſcriptore tradit, Auguſtum εἴκοσιν ἄνδρας τοὺς ἀρίστους τὸν βίον καὶ τὸν τρόπον, *viginti viros morum integritate conſpicuos* ad has ἀπογραφὰς ſiue *deſcriptiones faciendas* elegiſſe.

*a* qui adhuc bene rem contra Homonadenſes in Ciliciæ & Laconiæ confinio gesſerat, *Tac.* 3, 48. iam vel extraordinarius cenſor, vel procurator in Syria, vel procuratori adiunctus. Vid. Vſſer. p. 531.

*b* Tertullianus aduerſus Marcionem lib. 4 cap. 7. *Archiua Romana*, ait, *cuſtodire cenſum Auguſti, teſtem fideliſſimum Dominica natiuitatis:* & cap. 19. *cenſus*, inquit, *conſtat actos ſub Auguſto nunc in Iudæam per Sentium Saturninum* &c. vbi Caſaubonus p. 105. Exercitat. notat, PER poni Tertullianici pro ἐπὶ Σεντίου, aut *præſidem agente Sentio* &c.

Romano *a* cenſui, ſed noſtri cauſſa, obnoxium.

Auguſto Nolæ mortuo TIBERIVS ex Liuia priuignus ſucceſſit, homo ſubdolus & crudelis, ſimulans ea ſe velle, quæ nollet, *b* quaſi infenſus, bis conſultum cupiebat: his vero, quos oderat, quaſi beneuolus apparens. *c* Reges ad ſe per blanditias extraxit, quos nunquam dimitteret, regno *d* quorundam in prouinciæ formam redacto: ægre vero imperii fines contra barbaros defendit, Armeniam Parthis, Mœſiam Dacis, Pannoniam Sarmatis, Galliam *e* Germanis diripientibus. Huius XVIII. anno per Iudææ procurato-

*a* Oroſius fin. lib. 6. *Tunc*, inquit, *natus eſt Chriſtus: Romano cenſui ſtatim adſcriptus eſt.*

*b* Verba ſunt Epitomæ Victoris c. 7. adde Tacitum 4, 71. 3. Dionem 57. princip.

*c* Suetonius c. 37. nominat Maraboduum Germanum, Raſcuporim Thracem, & Archelaum Cappadocem.

*d* Archelai nimirum, de quo diximus, p. 63.

*e* His fores aperuit, reuocato per inuidiam ex mediis victoriis fratris filio Germanico.

ratorem *a* Pontium Pilatum ſupplicio adfectus eſt DEI FILIVS, de cuius miraculis cum Cæſari Pilatus perſcripſiſſet, ad ſenatum ille *b* retuliſſe dicitur, vt Chriſtus in deorum numerum reciperetur, quamuis conſecrationem ſenatus recuſauerit. Morte eius ſic lætatus eſt populus, vt pileos libertatis inſigne, induerunt, pars *Tiberium in Tiberim* clamitarent, pars vncum & *c* Gemonias cadaueri minarentur.

Succeſſit ei Caius Cæſar cognomento CALIGVLA, filius Germanici & Agrippinæ, neptis Auguſti, ſuperbus, libidinoſus & ita crudelis, vt haud vano Tiberii præſagio dictus fuerit *d natrix reipublicæ*, ſiquidem optaſſe dicitur, vt vnam ceruicem *e* populus Rom.

*a* Tacitus 15. 44. 4.

*b* Tertullian. Apologet. c. 5. Oroſius l. 7. c. 1. & 2.

*c* Gemoniæ, *ſcilicet ſcala*, locus, in quem damnatorum corpora abiiciebantur, vnco inde in Tiberim trahenda. *Suet. Tiber.* 53. 61. *Vitell.* 17. *Tac. H.* 3. 74.

*d* Suetonius cap. 11.

*e* Sueton. cap. 30.

Rom. haberet, & crebro illud tagicum iactaſſe: *oderint, dum metuant.* Cum non integro quadriennio imperaſſet, in palatio a coniuratis interfectus fuit.

Poſt hunc Tiberius CLAVDIVS, Druſi, Tiberii fratris, filius, ſtolidus & libertorum *a* ſeruus imperauit, tumultuantem *b* Mauretaniam perdomuit & prouinciam fecit, in Britannos quoque *c* ſecundus ab Iulio per Cn. Sentium &

*a* De potentibus libertis Claudii Suetonius cap. 28. conſulatur.

*b* Mauretania (Bochi & Bogudis regna, qui inter ciuilia Romanorum arma perierunt)ab Auguſto Iubæ datur hiſtorico, Iubæ, Numidarum regis & Pompeio amici, filio, cui ſucceſſit Ptolemæus filius, ex Antonii & Cleopatræ filia natus. *Strabo.* 17. Hoc interemto a Caio Cæſare. *Plin.* 5. 1. fit tumultus, quem Claudius ſedauit & prouinciam fecit, *Dio* 60. Tum primum diuiſa fuit in *Cæſarienſem* & *Tingitanam.* Dio c. l.

*c* Auguſtus bis expeditionem in Britannos ſuſcepturus erat. Primam legatio ſupplex Britannorum impediuit. *Dio. Caſſ.* 53. *p.* 512. alteram tumultus Salaſſorum & Cantabrorum *ibid. pag.* 513.

& A. Plotium *a* expeditionem ſuſcipiens. Huius ſucceſſor NERO Claudius, filius ſororis Caligulæ, primo *b* quinquennio principis non mali ſpeciem præbuit, poſtea tanta ſæuitia atque libidine æſtuans, vt humanitatem exuiſſe omnem videatur. Fratre enim, vxore, matre & præceptore Seneca interfectis Vrbem quoque incendit, vt imaginem ardentis Troiæ *c* cerneret. Interim quæ ipſe fecerat, Chriſtianis incendia *d* obiiciebat, ferro, flammis & ferarum laniatu in ipſos ſæuiens, quæ prima fuit ex atrocibus primæ Eccleſiæ perſecutionibus.

Cum vero contra rebelles Iudæos Veſpaſianum miſiſſet, Seruius GALBA, Hiſpaniæ Tarraconenſis præfectus, impe-

*a* Ex Eutrop. 7.8. De Plautio egregia Dio Caſſius 60. cuius legatus Veſpaſianus erat. Ipſe Claudius patri expeditionis adfuit. *Suet.* 17.

*b* Vnde Traianus dicere ſolitus, *procul differre cunctos principes Neronis quinquennio.* Aurel. Vict. in Ner.

*c* Sueton. 38. Eutrop. 7.9.

*d* Tacitus 15. c. 44. Sulp. Seuerus. 2. c. 29.

imperium inuadit Nerone ſibi ipſi manus inferente. Galbam ſeptimo menſe confecit OTHO, hunc VITELLIVS trimeſtrem principem deuicit a Germanicianis exercitibus imperator delectus. Vitellium vita pariter & imperio per præmiſſos duces VESPASIANVS exuit, quem bello Iudaico occupatum tam *a* Pannoniæ Mœſiæque, quam Syriæ exercitus ad rempubl. capeſſendam inſtigauerant.

Mentione Iudæorum facta precium operæ erit eorum res & clades altius repetere. Cum Pompeius, Mithridate victo, victricibus armis orientem percurreret, Iudæis præerant Iannæi Alexandri filii, ARISTOBVLVS & HYRCANVS, de principatu fraternis discordiis atrociter dimicantes. Cauſſa Pompeius cognita Hyrcanum principem Iudæis dedit: *b* Ariſtobulum vero catenis vinctum Romam miſit. Poſtea

*a* Suetonius in Vitell. c. 15.
*b* Flor. 3. 5. n. 30. & Appian. in Mithrid.

Poſtea Iulii Cæſaris in Ægypto victoris indultu *a* ANTIPATER Idumæus dynaſtiam quandam Syriæ & Iudææ impetrauit, filiisque HERODI & *b* PHASAELO reliquit, quos cum grauiter ANTIGONVS Ariſtobuli filius, euocatis Parthis, affligeret, Herodes Romam conqueſtum fugiens Antonii ope *c* Rex Iudæorum a ſenatu appellatus eſt. Antigonus vero, qui interea regnauerat, expugnatis Hieroſolymis *d* captus fuit, & Antiochiæ Antonii iuſſu ſecuri percuſſus.

Herodi Auguſtus regnum *e* confirma-

*a* Ioſephus B. Iud. 1. cap. 8.

*b* Hic Phaſaelus Herodis frater, in bello contra Antigonum a Parthis captus, vt Antigono traderetur, ſeipſe, capite ad petram alliſo, interfecit. *Ioſeph. A. Iud.* 14. *c.* 25. *& Bell.* 1. *cap.* 11.

*c* Ioſeph. lib. 14. c. 26.

*d* Ioſeph. l. 14. c. 28. & lib. 15. c. 1. Cepit autem Herodes Hieroſolyma auxiliis Romanorum.

*e* Nec confirmauit modo, ſed etiam Zenodori latronis, aliasque poſſeſſionis inter Galilæam & Trachonem ſitas, addit. *Ioſeph.* 1. *Bell. Iud.* 15. & 16. *Antiq.* 13.

firmauit, quo ſuperbe & crudeliter vſus fœdo tandem *a* morbo ex vita exceſſit. Huius filiis regnum Auguſtus diuiſit, *b* vt PHILIPPVM Batanææ, Trachonitidi & Auranitidi; Herodem ANTIPAM Galilææ & Perææ tetrarcham daret: maiorem natu ARCHELAVM præficeret Iudææ & Samariæ tetrarcham, quem poſt nouem annos accuſatum crudelitatis *c* Viennam, Galliarum vrbem, deportauit, Iudæa in prouinciam redacta, quæ ex illó tempore a *d* procuratoribus Cæſaris adminiſtrata fuit. Interea Antipas Herodes

*a* In Herodis morbo notatur πῦρ μαλακὸν, *lentus ignis*, deinde ἐπιθυμία δεινὴ τοῦ δέξαϑαι, *inſatiabilis voracitas*: adhæc ἕλκωσις τῶν ἐντέρων *exulceratio inteſtinorum*: etiam φλέγμα ὑγρὸν περὶ τοὺς πόδας καὶ διαυγὲς, *tumor pedum humidus & pellucidus*: denique τοῦ αἰδοίου σῆψις σκώληκας ἐμποιοῦσα, *putredo verendorum vermiculos generans.* Ioſeph. 17. 8.

*b* Diuiſio illa deſcribitur lib. 17. Antiq. Iud. Ioſephi cap. 13.

*c* Ioſeph. Ant. Iud. 17. c. vlt.

*d* idem lib. 18. cap. 1.

rodes tetrarchiam, quam acceperat, regens Ioanni Baptiſtæ *a* Machærunte captiuo caput præcidit, a Caio Cæſare tandem in *b* exilium eiectus. Agrippas vero Maior, quem *c* Actus Apoſtolici etiam Herodem vocant, a Caio Cæſare rex tetrarchiæ Philippi & *d* Lyſaniæ appellatus, a Claudio cæteris aui ſui Herodis Magni

*a* Ioſephus Mathæruntem dicit Ioannis carcerem 18. Ant. c. 7. quod Lightfoot in Matt. 14. 10. in dubium vocat.

*b* Lugdunum Galliæ eiectum tradit Ioſephus 18. 9. in Hiſpaniam idem l. 2. B. I. c. 16. Niſi ergo oblitus ſui Ioſephus fuit, dicendum cum Scaligero ad Euſ. p. 173. primum in Galliam relegatum fuiſſe, deinde vt longius a patria abeſſet, in Hiſpaniam. Cauſſa exilii erat rebellionis ſuſpicio ex armorum copia ingenti nata, accuſante Agrippa Trachonitidis rege.

*c* Act. 12. 1.

*d* Lyſanias Abilenes tetrarcha *Luc.* 3. 1. non fuit ex familia Herodum. An vero Lyſaniæ filius, Nabatææ & Ituræ principis, ab Antonio interfecti, *Dio Caſſ.* 49. Caſaubono *Exerc.* 13. non videtur, quia inter huius necem & Lucæ hiſtoriam LXIII. anni intercedant. Noris *Cenotaph. p.* 230. in medio relinquit.

Magni *a*, poſſeſſionibus auctus, Iacobum occidit, & immenſæ ſuperbiæ ac diuinitatis adfectatæ pœnas luit. Filius, Agrippa minor, patri non ſuccedit, ſed *b* regulus fit Chalcidenæ in Syria, quæ poſtmodum a Claudio cum Philippi tetrarchia & Abilene permutata fuit. Patre vero, Agrippa maiore, diuina vindicta ſublato, Iudæa iterum prouincia facta *c* procuratores accepit, ex quibus fuerunt Felix & Feſtus, apud quos cauſſam dixit Paulus Apoſtolus; & tandem Geſſius Florus, ſub quo exortum eſt

*a* Agrippa, Herodis ex Ariſtobulo nepos, Romæ diu verſatus, in conſuetudinem venit Cæſarum: offenſo autem Tiberio in vincula coniicitur, e quibus ſoluit illum ſucceſſor Caligula, & diademate impoſito regem conſtituit tetrarchiæ Philippi & Lyſaniæ: mox augetur tetrarchia Antipæ relegati: quibus Claudii liberalitate vniuerſa accedunt, quæ auus Herodes poſſederat; atque ita etiam Iudæa, quæ tum deſiit prouincia eſſe *Ioſeph.* 18. 8. 9. *& lib.* 19. 4. *Dio* 59. 60.

*b* Ioſephus Antiq. 20. c. 5. & hic Agrippa eſt, apud quem Paulus captiuus pro ſe & Chriſtiana fide dixit *Act.* 24. *&* 25.

*c* Ioſeph. Antiq. 19. extr.

eſt *a* bellum Iudaicum, quo Veſpaſianus Galilæam & Iudæam perdomuit, Titus Hieroſolyma deleuit, vterque de Iudæis triumphauit.

Sed ad VESPASIANVM reuertimur, principem mitem, affabilem & in artium profeſſores inſigniter liberalem, qui, quamuis pecuniæ ex rebus etiam parum decoris conquirendæ auidior eſſet, bonus tamen vel ideo habetur, quod optimum reliquit ſucceſſorem TITVM filium, illas nempe delicias *b* humani generis, qui diem absque beneficiis perdi putabat, nec vllam ab imperatore triſtem dimitti oportere. Sed breuis, biennio concluſa, felicitas fuit, quam hoc peiora tempora exceperunt, quo diſſimilior fuit Tito frater & ſucceſſor DOMITIANVS, ſæuus, ſuperbus, vno edicto *c* philoſophos vrbe & Italia expellens; Chriſtianorum hoſtis infen-

*a* Tacitus Hiſt. 5. 10.
*b* Eutrop. 7. 14. Sueton. cap. 8.
*c* Suet. c. 10. & Gell. 15, 11. f.

ſeuiſſimus, qui Ioannem Apoſtolum in inſulam Pathmum relegauit, cetera de Dacis & Germanis falſum triumphum *a* egit, & veræ gloriæ Iulii Agricolæ, Britanniam ſubiugantis, inuidit. Huic occiſo poſt xv. annorum tyrannidem, & ignominioſe *b* ſepulto ſucceſſit NERVA Traianus admodum ſenex, qui libertatem & principatum miſcuit, res olim diſſociabiles, & breui imperio (poſt xvi. enim menſes defunctus eſt) non breuem felicitatem reipubl. attulit Vlpium TRAIANVM adoptando, qui ita Imperio præfuit vt non aliter poſtea in ſenatu acclamatum principibus ſit, niſi *c felicior Auguſto, melior Traiano.* Etenim longiſſime omnium protraxit imperii fines, & Daciam quoque deuicto rege Decebalo; etiam Meſopotamiam, Aſſyriam & Armeniam provincias fecit, & orbem Romanum ſplen-

*a* Tacitus Agric. cap. 39.

*b* Funus cum ingenti dedecore per veſpillones exportatum. *Eutrop. 7. extr.*

*c* Eutropius. 8. c. 2.

ſplendidiſſimis *a* operibus ornauit. Tanta comitate, liberalitate, & in doctos amore fuit, vt iuſtis de cauſſis S. P. Q. R. *b* *Optimi* illi cognomen adiecerit. Hoc ſolum gloriam tanti principis obſcurat, quod præpoſtera in deos ſuos pietate & religione acerbius aliquamdiu Chriſtianos adflixit. Tandem a *c* Plinio, Bithyniæ conſulari poteſtate proprætore, certior factus, Chriſtianis innocentiam vitæ ſingularem eſſe, mitiorem *d* ſententiam tulit, non conquirendos eſſe, ſi vero deferantur & arguantur, puniendos. Hoc tempore *Ignatius*, *e* Antiochenus epiſco-



*a* Pons in Iſtro lapideus, quem epitome Dionis delineat, in primis operum Traiani memorandus. Nec pauca aliorum in diuerſis prouinciis ſuperſunt veſtigia.

*b* Plinius Panegyr. c. 88.

*c* Plinius lib. 10. epiſt. 97.

*d* idem epiſt. 98. quam Traiani reſponſionem Tertullianus Apolog. c. 2. iuſte reprehendit. *Si damnas*, inquit, *cur non & inquiris?* aut *cur non abſolutis, ſi non inquiris?*

*e* Euſebius Hiſt. Eccleſ. 3. c. 36.

epiſcopus, Romam adductus fuit & beſtiis obiectus. Neque hæc ſola erant Chriſtiani fundi calamitas, ſed hæretici quoque pridem cœperant Eccleſiam turbare, *Cerinthus*, *Ebion*, Chriſti *a* Deitatem impugnantes, quibus Ioannes Apoſtolus (nam ad hæc tempora vixiſſe traditur) diuinos ſuos libros oppoſuit.

Ad finem properabat primum ſæculum Chriſtianorum, cum Traianus reipublicæ præficeretur, qui ad Seleuciam Iſauriæ poſt vndeuiginti annos defuncto ſucceſſit ÆLIVS ADRIANVS, qui tot rebellibus populis (plures enim defecerant) reſiſtere non auſus, reliquit prouincias *b* Transeuphratæas, quas Traianus fecerat, & de Dacia idem conanti amici diſuaſerunt, ne

*a* Hieronymus Catalogo Script. Eccleſ. in Ioanne Apoſtolo, *aſſerunt*, inquit, *Chriſtum ante Mariam non fuiſſe*. De aliis horum erroribus videatur Tertullianus Præſc. adv. hæret. c. 48. Euſeb. H. E. 3. c. 27. 28.

*b* Spartianus in Adriano cap. 5. Eutrop. 8, 3.

ne innumeri coloni Romanorum, a Traiano deducti, barbaris proderentur. Hic *a* Quadrati apologia mitigatus pacem Chriſtianis reddidit *b* epiſtola ad Aſiæ procos. data, vt nemini liceret Chriſtianos ſine obiectu criminis aut probatione damnare. Iudæos in Cyrenaica, Ægypto & Cypro tumultuantes aliquot cladibus *c* Traianus attriuerat, ſpiritus vero ſuperbæ gentis adeo non repreſſit, qui Adriani tempore vehementius conſurgerent inſtigati maxime a quodam *d* Bar Cochba, id eſt, *ſtellæ filio*, qui



*a* Hieronymus Epiſt. 84. ad Magnum. *Quadratus,* inquit, *apoſtolorum diſcipulus & Athenienſis pontifex eccleſiæ, nonne Adriano principi, Eleuſinæ ſacra inuiſenti; librum pro noſtra religione tradidit? & tantæ admirationi omnibus fuit, vt perſecutionem grauiſſimam illius excellens ſedaret ingenium.* Euſeb. 4, 3. 8. & Oroſ. 7. 13. Ariſtidem, & præſidem Serenum Granium eiusdem cauſſæ deprecatores addunt.

*b* Oroſius cit. loc. Euſeb. 4. 9.

*c* Xiphilinus lib. 68. extr. Euſeb. H. E. 4. 2.

*d* R. Ganz in Zemach. David. p. 41. A. כו בוזיבא הנקרא בר כוכבא דרמ

pro ſuorum liberatore & promiſſo Meſſia haberi cupiebat. Poſt multa prœlia collatum eſt omne bellum circa *a* Bittêrem oppidum, eoque expugnato & deleto confectum feliciter fuit, ruderibus quoque *b* Hieroſolymæ, quam inſtaurare cœperant Iudæi, funditus deiectis, & nouo oppido

מרר ברומיים ועשה את עצמו משיח ועל כן נקרא בר כוכבא מפני שררש ואמר שעליו נאמר דרך כוכב מיעקב *Ben Cuziba vocatus Bar Cochba, rebellavit contra Romanos & fecit ſe ipſum Meſſiam, & ideo dictus eſt* BAR COCHEA, ſtellæ filius, *quia de ſe interpretabatur* (Num. 24, 17. *Proceſſit ſtella de Iacob.* Adde Iuchaſin. p. 35. B.

*a* Euſeb. H.E. 4,6. ἐκμάσαντος τοῦ πολέμου κατὰ Βήθθηρα πόλιν, ἥ τις ἦν ὀχυρωμάτη, *increſcente bello circa Betterem, vrbem munitiſſimam.* Judæi כירון ſcribunt.

*b* Hieronymus Epiſt. 19. ad Dardanum, *Civitatis,* inquit, (*Hieroſolyma*) *vsque ad Adrianum principem per quinquaginta annos manſere reliquia.* Has κάυσκαψε *diruit* Adrianus, vt ei æqualis Appianus auctor in Syriacis eſt.

do ibi conſtituto, quod *a* Æliam de ſuo nomine Adrianus dixit, addito edicto, *b* ne quis Iudæus natione vel a longinquo illam regionem adſpiceret.

Obiit Adrianus cum XXII. ferme annos imperaſſet, ſucceſſorem relinquens ANTONINVM, adoptione filium, qui ob clementiam & morum integritatem PIVS cognominatus eſt, quod nulli acerbus, cunctis benignus eſſet, & defendere magis provincias, quam amplificare ſtuderet. Hic iuſſu patris adoptauit M. ANTONINVM PHILOSOPHVM, Marcus L. VERVM, qui poſt fata Pii, ſicut genere & adfinitate, ita imperii conſortione vndecim annis coniuncti



*a* Euſebio & Oroſio *Ælia:* Xiphilino *Ælia Capitolina* cum cognomine Jovis. Omnia enim ethnicorum more in novo oppido inſtituta. Jouis ſimulacrum in loco reſurrectionis: in crucis rupe ſtatua Veneris vsque ad Conſtantini imperium ſtetit. *Hieron. Epiſt.* 13. *ad Paulin.*

*b* Ariſto Pellæus apud Euſebium. c.l.hæc prodidit.

cti fuerunt, *a* primo reipubl. Romanæ exemplo , vt duos ſimul auguſtos videret. Lucius Verus luxuria diffluens , id laude dignum habuit, quod Parthorum regem Vologeſum *b* ſuperauit, nec collegæ Marco inuidit triumphi ſocietatem. Cum Aquileiæ aliquamdiu egiſſet belli Pannonici cauſa , ſubito morbo correptus diem obiit ſupremum. At Marcus non tam nomine , quam vita & doctrina philoſophus, ſolus poſtea reipublicæ præfuit, eamque optime geſſit, niſi quod Parthici belli tempore iniquior fuerat *c* Chriſtianorum cauſſæ, in Gallia aliisque prouinciis ſupplicio adficiens Chriſtianæ profeſſionis homines , & in his quoque Polycarpum Smyrnenſem, ex variis periculis ad hæc tempora conſeruatum. Bellum quoque geſſit contra Quados

&

*a* Spartianus in Adriano c. 24. Eutropius 8, 5.
*b* Capitolinus in Marco & Vero. Oroſius. 7, 15.
*c* Oroſius c.l. Euſebius. 4, 15.

& Marcomannos adeo periculoſum, vt cum Punicis conferatur, in quo cum ſiti premeretur exercitus, & pæne ad deſperationem adactus eſſet, legionis *a* Melitenæ milites Chriſtiani id *b* precibus impetrarunt, vt hoſtibus fulmine proſtratis Romanæ copiæ effuſo imbre reficerentur, vnde & legioni *c* *fulminatricis* cognomen *d* imperatorem addidiſſe vulgo putant,

F 4

*a* Melitene de loco ſtatiuorum apud Cappadociam ſiue minorem Armeniam dicta. Erat autem Legio XII. cum cognomento FVLMINEAE. *Notit. Imper. ſub duce Armen. p.* 232.

*b* Mirandam rem e noſtris ſcripſerunt Tertullianus ad Scapulam c. 4. Euſebius 5, 5. Ex profanis Dio in epitoma Xiphilini, Claudianus VI. Conſ. Honor. 342. Capitolinus c. 24. Lampridius in Eſæagab. c. 9. Silent autem hi de Chriſtianorum precibus, & plerique magicis artibus rem inſolentem imputant, quam vere, ex ipſius Marci (de ſeipſo lib. I. n. 6.) ἀπιστητικῷ ſiue negata his artibus fide, clariſſimum eſt.

*c* Gruterus Inſcr. p. 547. 567. LEG. XII. FVLMINAT.

*d* Ita Apollinaris apud Euſeb. c. l. & Xiphilinus. At Dio lib. 55. in Auguſti legionibus

τὸ

tant, quanquam haud dubie probari videtur, ante hæc tempora id legioni cognomen fuiſſe. Hæreſiarchæ eadem tempeſtate fuerunt *a* Valentinus, *b* Cerdon, *c* Marcion, qui præter alios enormes errores Chriſti humanam & nobis ὁμοούσιον naturam oppugnatum ibant;

τὸ ἐν Καππαδοκίᾳ τὸ κεραυνοφόρον (στρατόπεδον) *legionem fulminiferam* numerauit. An per anticipationem nominis? ita Xiphilino videtur: ſed hoc refutat inſcriptio ex Traiani æuo apud Grut. f. 193. n. 3. LEG. XII. FVLM.

*a* Valentini error inter multos præcipuus, *Chriſtum in ſubſtantia corporis noſtri non fuiſſe, ſed ſpirituale, neſcio quod, corpus de cœlo deferentem quaſi aquam per fiſtulam, ſic per Mariam virginem transmeaſſe, nihil inde vel accipientem, vel mutuantem.* Tertullian. præſcript. adv. hæret. cap. 49.

*b* Cerdon *duos deos introducit, vnum bonum, & alterum ſævum.* Chriſtum *in ſubſtantia carnis negat, in phantaſmate ſolo fuiſſe pronunciat,* idem c. l. c. 51.

*c* De Marcione. I. Tertullianus ait, *hæreſin Cerdonis approbare,* nempe de alio Deo Chriſti patre, alio, qui mundum condiderit vt ex Iuſtino Martyre Apol. 2. Euſebius H.E. 4. 11. exponit.

ibant; præterea *a* Montanus & *b* Praxeas, cuius progenies fuerunt Patripaſſiani. Nec id temporis felicior reſpublica, quam Eccleſia, fuit, ſiquidem Marcus optimus princeps, at infelix pater, monſtrum potius, quam ſucceſſorem dedit COMMODVM filium, videlicet iracundum, crudelem, voluptuoſum, paraſitorum ſervum, aurigam magis & gladiatorem, quam Romanorum principem. Vnde in eum conſpirationes, quas effugit aliquoties: at cum ferales codicilli, quibus nomina proſcriptorum continebantur, *c* caſu quodam proditi eſſent, ab iisdem, quos interfe-

 ćturus

*a* Hieronymus Epiſt. 54. *Montaniſtæ*, inquit, *Trinitatem in vnius perſonæ anguſtias cogunt, & - - - putant ſcelerata conjugia iterata.*

*b* Tertullianus lib. extremo de Præſcr. adv. hær. *Praxeos*, inquit, *Deum Patrem omnipotentem Ieſum Chriſtum eſſe dicit, hunc crucifixum paſſumque contendit.*

*c* Herodianus l. 1. c. 17. cuius ſunt & cetera, quæ de Commodo, Pertinace, Iuliano leguntur.

ćturus erat, oppreſſus, & principatus dignitas PERTINACI delata, ſed a militibus, diſciplinam ſenis ægre ferentibus, poſt aliquot menſes cum vita ademta fuit, & Didio IVLIANO vendita, verum haud diutius poſſeſſa, quippe eodem anno a Septimio SEVERO, *a* Pannoniarum rectore, occupatur imperium, & ſenatus auctoritate Iulianus interficitur. Eodem tempore Peſcennius NIGER in Syria, & Clodius ALBINVS in Gallia imperium adfectabant, ſed vterque a Seuero, ille quidem *b* gemino prœlio, ad Cyzicum & Iſſum Ciliciæ; hic ad Lugdunum victus oppreſſusque fuit. *c* Parthos quoque & Arabes, quod Peſcennio ſtuduerant, bello eodem ſuperauit. Æmulis ſublatis Chriſtianos perſecutus eſt, quæ quin-

*a* Herodianus 2. c. 9.
*b* Herodianus lib. 3. cap. 2, 4, 7.
*c* Inde *Parthici* & *Arabici* cognomenta, in lapidibus & hiſtoriis.

*a* quinta eorum vexatio fuit, qua ſupplicium pro Chriſti honore Leonides pater Origenis, paſſus eſt. Inter hæc in Britanniam proficiſcitur imperator, in eaque *b* vallo XXXII. millium paſſuum maria coniungit, vt obicem ponat Caledoniorum, quos Scotos nunc vocamus, incurſionibus, quod ante ipſum etiam *c* Adrianus & *d* Antoninus Pius moliti erant.

Floruerunt hoc ſæculo, & ſcriptis operam Eccleſiæ nauarunt *Iuſtinus* philoſophus & *martyr*, apologia, quam Antonino Pio pro Chriſtianis exhibuit, admodum illuſtris: *e Athenagoras*, qui ſub Marco principe idem

F 6 præ-

*a* Oroſius 7, 17. *quintam*; Sulp. Seuerus 2, 32. *ſextam* appellat, Adriani acerbitate, qua initio imperii vſus eſt, adnumerata.

*b* Spartianus murum vocat c. 18 vallum Eutropius 8, 10. Beda Hiſt. 1. c. 5. operoſe contendit vallum, non murum fuiſſe.

*c* Spartian. in Adriano. c. 11.

*d* Capitolinus in Pio cap. 5.

*e* Iuſtinus & Tertullianus apologiis ſuis ſatis illuſtres: Athenagoras, his nihil cedens, latuit, nec

præſtitit : *Irenæus* Lugdunenſis epiſcopus, *Clemens* Alexandrinus ; & vergente ſæculo *Tertullianus*. Etiam interpretes ſcripturam ad hoc tempus pertinent, *Aquila* Ponticus, *Theodotio* & *Symmachus*, omnes *a* iudaizantes, eccleſiæ tamen haud inutiles.

Tertium ſæculum exortum erat Eccleſiæ, cum Seuerus, Eboraci in Britannia mortuus, imperium filiis Baſſiano CARACALLAE atque GETAE reliquit, fraterna, quod ſperabat, concordia

nec Euſebio, nec Hieronymo memoratus. Sic maiora quædam aut æqualia, quædam clariora. Vid. præfat. CL. Rechenbergii.

*a* Hieronymus præfat. in Iobum, quæ 113. epiſtola eſt, *Iudæus Aquila ; & Symmachus ac Theodoſio iudaizantes hæretici, multa myſteria Salvatoris ſubdola interpretatione celarunt & tamen in* ἐξαπλοῖς *habentur apud eccleſias, & explanantur ab eccleſiaſticis viris.* Fuit autem Aquila non genere Iudæus, ſed proſelytus: Symmachus ac Theodotio Ebionitæ, *Hieron. Catal. Scr. Eccl. in Origene*, & ſemichriſtiani, *in Habac.* 4, 13. De ſingulorum ætate videatur Voſſius Art. Gramm. I. c. 31. Simon Diſq. Crit. cap. 18.

cordia adminiſtrandum. Tantum vero illius in fratrem odium erat, vt nulla ratione placari, nec prius conquieſcere potuerit, quam immiſſis in palatium percuſſoribus *a* obtruncaret. Sic ſolus rerum potitus Antoninus Caracalla omnia ſuperbius egit, & in amicos fratris crudeliſſime ſæuire cœpit. Tandem eluſo, expetitis filiæ nuptiis, Parthorum rege, & pro genero hoſtis factus magnam ſtragem edidit ſecuris barbaris & nihil mali metuentibus; quam cum vltum irent inſtructis copiis, pridem Caracalla a ſatellite ad Carras occiſus erat. Succeſſor MACRINVS, barbarorum impetum non ſuſtinens, redditis captivis & præda pacem redemit, & exacto in deliciis anno Chalcedone Bithyniæ, antequam Romam veniret, cum filio DIADVMENO, *b* imperii partici-



*a* Herodianus 4. cap. 4. cuius etiam ſunt, quæ de hoc principe ſequuntur.

*b* Capitolinus in Macrino cap. 10. *Sciendum*, inquit,

ticipe, a militibus trucidatus fuit. Milites tunc imperatorem legerant Antoninum *a* ELAGABALVM, ſic a ſacerdotio Solis, quo fungebatur in Phœnicia, cognominatum. Rumor enim erat, Caracallæ filium eſſe occulto ſtupro ex conſobrina genitum. Sed cum ſe probris omnibus contaminaret, & conſobrinum ALEXANDRVM Mammææ, duodecim annorum puerum, ipſe quatuordecim natus *b* adoptaſſet, in caſtris prætoriis triceſimo regni menſe oppreſſus eſt. Alexander Seuerus bonus princeps, Vlpiano iuris conſulto vſus ſcrinii magiſtro, bellum Perſicum primus Romanorum, quamquam non feliciſſime

inquit, *quod cæſar fuiſſe dicatur non auguſtus, Diadumenus puer, quem plerique pari fuiſſe cum patre imperio tradiderunt.*

*a* Vulgo *Heliogabalus.* De origine nominis ad Eutropium diximus. Herodiano. 5, 3. Ελαγαγαβαλος eſt: in nummis ELAGABALVS. *Spanh.* p. 92. *Vaillant.* p. 128. T. 2.

*b* Per ridiculum (γελοιότατα) ſenatus decreuit, quia adoptans eſt adoptato quaſi pater.

me *a* geſſit. Hoc enim tempore Artaxerxes Perſa ab Artabano Parthorum rege defecerat, & orientis imperio ad Perſas translato antiquos regni fines ab Helleſponto vsque, ab Romanis repetebat. Nondum hoc profligato nouum bellum a Germanis mouebatur Illyricum inuadentibus, quibus cum obuiam factus Alexander pecunia potius pacem, quam armis & pugna pararet, ægre ferentes milites trucidant imperatorem, & ſummam rerum ad MAXIMINVM, Thracem natione, & ex *b* opilione militum ac præfectum tironum, deferunt, qui bello contra Germanos geſto, poſtquam triennio regnauerat, a Pupieno Aquileiæ occiſus fuit, talem exitum *c* Chriſtianorum perſecutione ſexta

*a* Aliter Eutropius & Rufus: a nobis autem ſtat Herodianus l. 6. c. 5.

*b* Herodian. 6. 8. ἐν παιδὶ ποιμαίνων, *in iuuentute paſtor.* Capitolinus in vita cap. 2. *in prima pueritia fuit paſtor.*

*c* Propter chriſtianam Alexandri, cui ſucceſſerat,

ſexta promeritus. Tres tunc ſimul auguſti facti ſunt, PVPIENVS, BALBINVS & GORDIANVS, ſed prioribus in palatio ſtatim interfectis, ſoli GORDIANO imperium reſeruatum eſt. Hinc Ianum Geminum *a* aperuit. Perſis, qui moliebantur erumpere, bellum illaturus. Ex quo victor rediens apud Circaſſum, Euphrati imminens caſtellum, a PHILIPPO Arabe, qui poſt ipſum imperauit, interfectus eſt. Hinc chriſtianæ cauſſæ cumprimis ſtudens, quinque annis rempublicam rexit, milleſimum vrbis annum ingenti ludorum apparatu celebrauit, & *b* Philippopolim Arabiæ condidit, cum filio tandem, quem

*a* Cæſa-

rat, & Mammææ, matris illius, familiam Chriſtianus perſecutus. *Oroſ.* 7. 19.

*a* Aurelius Victor Marcum ædes Iani clauſiſſe tradit, quas in Perſas moturus apertas fecerit Alexander ritu majorum. Oroſius 7, 19. id longius, ad Flauios nempe, reiicit.

*b* Patriam Boſtra, ornamentis auctum, Philippopolim vocauit. *Aurel. Victor & Zonar.*

*a* Cæſarem fecerat, ab exercitu *b* interemptus. Poſt hæc DECIVS, ab Illyrico exercitu electus, feralibus edictis contra Chriſtianos editis, in bello aduerſus Gothos, qui tunc primum ex ſeptentrione ruebant, miſere *c* occubuit. Breui poſt tempore multi imperatores ſecuti ſunt GALLVS, *d* HOSTILIANVS, VOLVSIANVS, AEMI-

*a* Principio cæſar, deinde Auguſtus dictus & conſors imperii. Lapis Narbonenſis; M. IVLIO. PHILIPPO. NOBILISSIMO. CAESA. PRINCIPI. IVVENTVTIS. *Gruter. p.* 272. Neapoli in tabula ænea, IMP. M. IVLIO. PHILIPPO. FELICE. AVG. COS. DES. III. ET. IMP. M. IVLIO. PHILIPPO. PIO. FEL. AVG. COS. II. DES. COS. *Bellorius Veſtig. Vet. Romæ p.* 15.

*b* Senior Philippus Veronæ; Romæ iunior occiſus. *Eutrop.* 9. 3.

*c* Victor vetus c. 44. *in ſolo barbarico, gurgite paludis ſubmerſus eſt.* Zoſimus. I. 23. ἐμπαγεὶς τῷ πηλῷ διεφθάρη, *in luto defixus periit.*

*d* Obſcuri imperatores, neque nominibus ſatis diſtincti. Vide notata ad Eutropium, qui principatum illorum *ſola peſtilentia & morbis notum fuiſſe* cenſet.

AEMILIANVS vix imperium deguſtantes : & his interfectis Licinius VALERIANVS, *a* octauæ perſecutionis Chriſtianorum auctor, graues pœnas nefarii edicti luit, quippe in Meſopotamia a Perſis captus, in ignobili ſeruitute *b* conſenuit. Nec filius GALLIENVS de patre liberando cogitauit, ſed ignauia permiſit, vt Germani in Galliam, Hiſpaniam, & in Italia Rauennam vsque excurrerent, Gothi Thracias & Græciam vaſtarent, Dacia, trans Danubium prouincia, omnis amitteretur. Actum fuiſſet de Romanorum dominatione, niſi *c* ODENATVS, Palmyrenorum prin-

*a* Valeriani edicta contra Chriſtianos, habes in Cypriani, qui ſub hoc tyranno ſupplicium ſubiit, epiſt. 80. ad Succeſſum.

*b* Hæc Eutropius 9, 6. & Victor vetus : at Victor Schotti *fœde laniatus interiit*; Cedrenus f.212. ὑπὸ Σαπώρου ἐκδαρεὶς ἐτελεύτησεν, *a Sapore excoriatus vitam finiit.* Sed hoc poſt mortem Lactantius de Mort. Perſec. ponit.

*c* Vulgo *Odenatus*; vere, vt ex nummis liquet, Οδενάθης vid. illuſtr. Spanh. de Numiſm. p.91.

princeps, & hoc occiſo, vxor *a* ZENOBIA, Ægyptia mulier, Perſarum impetum retardaſſent: in Gallia vero *b* POSTVMVS nutantem occidentem ſtabiliſſet. Et hi ſunt ex *c* XXX illis tyrannis, qui Gallieno luxuriæ, popinis & libidinibus vocante Romanum imperium, ſed alii aliis locis, inuaſerunt, & partim mutuis æmulationibus, partim ab Aureliano principe poſtmodum confecti ſunt. Etenim Gallieno, Mediolani poſt nouem annos occiſo, CLAVDIVS a militibus ſurrogatus eſt, qui intra biennium, cum Gothos ad *d* Martianopolim, Mœſiæ vrbem ingenti prœlio viciſſet, morbo interiit, cui frater

*a* Filiorum nomine orientem tenebat Zenobia. *Vopiſc. in Aurel. c.* 22. *&* 38. *& Treb. Pollio in Zenob. c.* 30. Horum maximus corrupte a Vopiſco c. 38. integre in nummo IMP. VHABALLATVS AVG. appellatur. *Spanh.* ὁ πάνυ, p. 597.

*b* POSTVMVS verum nomen ex nummis.

*c* Singulorum vitam ſcripſit Trebellius Pollio: etiam ignauiam Gallieni cap. 3. de iisdem tyrannis.

*d* Trebellius Pollio in Claudio. c. 9.

ter *a* QVINTILLVS, vir ſanctus, ſucceſſit, ſed XVII. tantum dierum imperator. Igitur AVRELIANVS, Dacia Ripenſi oriundus, fortis manu, adhuc *b* priuatus Sarmatarum & Francorum victor, imperium ſuſcepit, & Gothis fuſis ad priſtinos illud fines produxit, de *c* Zenobia quoque, orientis domina, & TETRICO, Galliarum tyranno, triumphans. Solam Daciam vltra Danubium intermiſit Romanis colonis in *d* Mœſiam reuocatis, quam ſuam Daciam vocari voluit inter duas Mœſias mediam. Utilis ſic reipublicæ, at ſæuus & formidabilis eccleſiæ, & nonæ *e* perſecutionis auctor fuit, quæ res pœnam eccleſiæ

*a* idem cap. 12.
*b* Cum tribunus militaret, vicit apud Maguntiacum Francos: & ante hos Sarmatas. *Vopiſc. in Aurel. c.*6. 7.
*c* Zenobiam gemino prœlio ſuperauerat, leuiore ad Antiochiam ſiue Immas; grauiore ad Emeſam. *Zoſim.* 1. 50. & 53.
*d* Vopiſcus cap. 39. Eutrop. 9. 9.
*e* Oroſius. 7. 23.

cleſiæ hoſtibus dignam accelerauit, vt ſerui fraude ad Thraciæ *a* Heracleam interficeretur. Poſt TACITVM, qui *b* Mœotidas ex Aſia depulit; & fratrem FLORIANVM, paucorum menſium imperatores, PROBVS Sirmienſis ad rempublicam acceſſit, & Gallia, Thracia, Aſia a barbarorum incurſione liberatis, victisque BONOSO & PROCVLO anticæſaribus, *c* vineas Gallos ac Pannonios habere permiſit. Hunc interemit militaris tumultus in *d* turri ferrata ad Sirmium, cum quinquennio regnaſſet omnibus imperatori-

*a* Thraciæ Heraclea olim Perinthus dicta, inter quam & Conſtantinopolim interemptus fuit. Aurelianus. *Vopiſc. c.* 35. *Eutrop.* 9. 9.

*b* Mæotides paludis accolæ a Vopiſco in Tac. c. 13. *Mæotidæ* vocantur. Zoſimus 1, 63. hos Scythas transiecta Mæotide palude, per Pontum ad vsque Ciliciam excucurriſſe tradit.

*c* lege Domitiani annonaria intermiſſas. *Suet.* 7.

*d* Turris Ferratæ in hoc principe meminerunt Eutropius, Victor vetus ſiue Epitome, Vopiſcus, qui cap. 21. *ſpecula cauſa editiſſimam exædificatam* fuiſſe ſcribit.

toribus, qui anteceſſerant, melior. Poſt eum CARVS, Narbonæ in Gallia natus, auguſtus creatur, & ex Sarmatico bello in Perſas profectus, *a* Cteſiphonte ac Seleucia captis, ictu fulminis ſupra Tigridem, vt *b* fama eſt, conflagrauit. Reuerſus e Perſide victor exercitus, cum *c* NVMERIANVM inſidiis Apri perdidiſſet, DIOCLETIANVM auguſtum appellat, qui victo ad Margum Moeſiæ CARINO, Cari filio, MAXIMIANVM HERCVLEVM imperii ſocium ſiue cæſarem legit, quorum ille in oriente, hic in occidente

*a* Seleuciam & Cteſiphontem *cepiſſe* tradunt Eutropius & Zonaras: *transgreſſum eſſe Cteſiphontem* Aurel. Victor: *Cteſiphontem vſque perueniſſe* Vopiſcus in vita c. 8.

*b* Plures quidem fulmine interemptum dicunt: alii autem morbo. Certum eſt ægrotum exſpiraſſe inter fulmina & tonitrua. fataliter, an ex adflatu cœleſtis ignis, dubitatur. Calpurnius, Cari ad memoriam dictator, in epiſtola ad præfectum Vrbis, *quantum*, inquit, *ſcire poſſumus, ægritudine conſtat abſumtum.* Vopiſcus c. 1.

*c* filium Cari, ex cæſare iam auguſtum. *Eutrop.* 9. 12. *& Vopiſc.*

dente *a* eccleſias vaſtauit, quæ decima poſt Neronem perſecutio numeratur. Tum temporis non optimæ res Romanorum erant, prouinciis inteſtino motu laborantibus, quod in cauſſa fuit, vt MAXIMIANVS HERCVLEVS ex *b* cæſare auguſtus, CONSTANTIVS vero & MAXIMIANVS GALERIVS cæſares legarentur, *c* quibus Conſtantius Galliam

*a* Exſtant inſcriptiones de hac perſecutione apud Gruterum p. 280. SVPERSTITIONE. CHRIST. VBIQ. DELETA. & alio lapide: NOMINE. CHRISTIANORVM. DELETO. QVI. REMP. EVERTEBANT. Adde Oroſium. 7, 25.

*b* Probe in hac hiſtoria *cæſares* ab *auguſtis* diſtinguendi. Illorum tum poteſtas, tum ornamenta minora erant, quam auguſtorum. Vtebantur cæſares quidem purpura, ſed ſine auro, vt apparet ex epiſtola Commodi apud Capitolinum in Albino. c. 2. Carebant etiam diademate, vt notum ex Iuliani hiſtoria, & Zoſimo 6. 13. n. 1. Poteſtatis circumſcriptæ teſtes ſunt eiusdem Iuliani apud Ammianum 20. cap. 23. 24. & Maximiani Galerii hiſtoriæ apud Eutrop. 9. 15. n. 7.

liam pacauit, *a* Alemannorum LX millibus cæſis: Maximianus auguſtus bellum in Africa profligauit: Cæſar Maximianus *b* Perſas vicit: Diocletianus Ægyptum in ordinem redegit, Britanniis quoque ductu præfecti prætorio recuperatis. Poſt hæc vterque auguſtus imperio ſe abdicavit, & CONSTANTIVS atque GALERIVS auguſti appellati.

Eccleſia hoc & ſuperiore ſæculo multas vexationes tulit ſub Traiano, Antonio Philoſopho, Seuero, Maximio, Decio, Valeriano, Aureliano, Diocletiano: multos quoque principes vidit pios, modeſtos, & chriſtianæ rei in primis ſtudentes. *c* Tertullianus enim Antonium Caracal-

*a* Eutropius. 9. cap. 15.

*b* Galerius Maximianus cæſar victus a Perſis: ob id a Diocletiano grauiter acceptus, impetratis nouis copiis, fudit Perſas & caſtris exuit. *Eutrop. c. l.*

*c* Tertullianus ad Scapulam cap. 4

racallam lacte chriſtiano educatum dicit, & Alexander Seuerus, *a* Lampridio teſte, in larario ſuo & Chriſtum & Abrahamum habuit, quod ſine dubio a matre mammæa hauſit, Origenis in chriſtiana fide, *b* diſcipula, quam an vere profeſſa fuerit, non liquido conſtat. Philippum vero Arabem chriſtianum fuiſſe *c* multi vete-

G rum

*a* Lampridius in Alex. c. 29.

*b* Mammæam Origeni dediſſe operam eiusque doctrinis vacaſſe, auctores ſunt Euſebius Hiſt. Eccl. 6, 21. Hieronymus Catalog. in Oregene: Oroſius 7, 18. Euſebius etiam θεοσεβεστάτην vocat Hieronymus *religioſam fæminam.*

*c* Hieronymus Catal. Script. Eccl. in Origene, Oroſius 7, 20. Zonaras & Iornandes in hoc principe Philippum vere chriſtianum fuiſſe affirmant. Nec ipſe Euſebius Hiſt. Eccl. 6. 34, 36. diſſentit, quamuis lib. 4. de Vita Conſt. c. 62. *μόνος*, ait, *τῶν ἐξ αἰῶνος αὐτοκρατόρων Κωνσταντῖνος Χριστοῦ μαρτυρίοις ἀναγεννώμενος ἐτελειοῦτο*, *ſolus Conſtantinus ex imperatoribus ſæculi martiriis Chriſti perfecto renatus fuit.* Digna Scaligeri verba ad Euſeb.

rum aſſeuerant, quamuis hoc alii de fauore in Chriſtianos, quam fidei profeſſione, malint intelligi, vt id honoris Conſtantino reſeruarent. His ergo regnantibus mira incrementa habuit chriſtiana res, & eccleſiæ operam commodarunt, initio quidem ſæculi *Clemens* & *Tertullianus*, licet hic inuidia & contumeliis *a* Romani cleri commotus in montani caſtra tranſierit; & *Origenes b* Bibliorum edi-

Euſeb. n. 2260 quæ huc adferantur. *Nam,* inquit, *illi magnam iniuriam ſacro ſancti Chriſti cultui faciunt, qui primi hunc latronem Araba, domini ſui, imperatoris innocentiſſimi, & reipub. maxime neceſſarii interfectorem, idolorum cultorum, & ex cuius vita nihil tale colligi poteſt, Chriſtianum auſi ſunt dicere.*

*a* Hieronym. de Script. Eccleſ. in Tertulliano.

*b* Origenis *Tetrapla*, præter LXX viralem complectebantur Aquilæ, Symmachi & Theodotionis verſiones. His additus Ebræus textus, ſemel propriis, iterum Græcis characteribus exaratus, notiſſima illa *Hexapla* conſtituebat. Tandem *Octapla* fiebant acceſſione duarum edi-

editionibus, quæ Tetrapla, Hexapla, Octaphla vocantur, illuſtriſſimus: poſt hæc tempora *Gregorius* Neocæſarienſis floruit, & *Cyprianus* Carthaginenſis epiſcopus, qui tanti fecit civem ſuum Tertullianum, vt *a* ſine eius lectione nec diem prætermiſerit. Vt fieri autem ſolet, nec hæreticis hæc tempora caruerunt, ſiquidem octaua & nona perſecutione feruente *b Nouatus*, Catharorum pater, in eccleſia turbas dedit, & poſt eos *c Sabellius*

G 2 &

editionum, quarum altera Hierichunte in dolio, altera Nicopoli ad Actium reperta fuit. *Euſeb. Hiſt. Eccl.* 6.15. *Hieronym. Catal. Script. Eccl. in Origine, & 2. adv. Rufinum c.* 8. *Epiphan. de Ponder. c.* 19.

*a* Hieron. Script. Eccl in Tertulliano.

*b* Nouatus presbyter Cypriani fuit, quem ſecutus eſt Nouatianus, presbyter Romanæ eccleſiæ. Vterque nolebat apoſtatas ſuſcipere pœnitentes. *Hieron. Catal. in Nouatiano.*

*c* Hieronym. epiſt. 54. ad Marcellam: *Sabellii dogma ſectantes Trinitatem in vnius perſona anguſtias cogunt.* Adde adverſ. Luciferianos cap. 5.

& *a* *Paulus Samoſatenus*, Trinitatis hoſtes, perſecutionibus vexatam eccleſiam inteſtinis quoque inſidiis adflixerunt, quibus acceſſit *b* *Manes* infauſtus auctor Manichæiſmi.

*a* Paulus hic, patria Samoſatenſis, Antiochenus epiſcopus fuit, ταπεινὰ ϗ χαμαιπετῆ περὶ τȣ͂ χριςȣ͂ φρονήσας, ὡς κοινȣ͂ τὴν φύσιν ἀνθρώπȣ γενομένȣ. Euſeb. Hiſt. E. 7, 27.

*b* De origine & nefanda doctrina Manichæorum Socrates Hiſt. Eccl. lib. 1. c. 22. Gr.

HISTO-

# HISTORIA
## ANTIQVA
## IN
# TABVLIS
# SYNOPTICIS.

Digitized by Google

# Monarchiæ primæ Diſpoſitio vulgaris,

NIMROD

BELVS

NINVS

* En diſſenſum! Boxhornio Nimrod, Belus, Ninus tres diſtincti reges ſunt: Io. Conr. Dieterico Nimrod & Belus idem, & Ninus filius illius; Io. Vorſtio Not. ad Iuſtinum idem Nimrod & Ninus.

SEMIRAMIS Vidua Nini.

NINYAS filius Nini & Semiramidis.

XXXII aut plures ſucceſſores obſcuri.

SARDANAPALVS ab Arbace Medo deiectus.

# Diuiſa Monarchia Aſſyriorum.

| *Aſſyrii* | *Medi* |
|---|---|
| PHVL | ARBACES |
| TIGLATPILESAR | |
| ASARHADDON, | |
| a quo deficit Merodach Babyloniæ præfectus, & regni ſedem ex Aſſyria Babylonem transfert. | obſcuri intermedii. |
| *Babylone regnantes* | |
| MERODACH | |
| * * | |
| NABOPOLASSAR, | DEIOCES |
| NEBVCADNEZAR | PHRAORTES |
| EVILMERODACH | CYAXARES |
| BELSAZAR | ASTYAGES, |
| DARIVS Medus. | |

CYRVS.

# Primæ monarchiæ Diſpoſitio Scaligeriana.

*Dynaſtia Chaldæorum in Babylonia.*

1. EVECHOOS, qui Syncello Nimrod eſt.
vi. ſucceſſores obſcuri.
Anni dominationis CCXXIIII.

*Dynaſtia in Babylonia Arabum.*

Sex numero reges, obſcuri, niſi quod nomina ab Africano prodita.

Anni dominationis CCXVI. *

* vltimo rege ex Arabum familia debellato Belus anno XXVII imperii ſui Aſſyriorum imperium cum Babylonio coniunxit.

# Diſpoſitio Scaligeriana.

*Dynaſtia in oriente Aſſyriorum,*

1 BELVS
2 NINVS
3 SEMIRAMIS
4 NINYAS ZAMES.

obſcuri

9 - - - *Abraham naſcitur.*

obſcuri

22 - - - *Moſes naſcitur.*

25 - - - *Exodus Ebræorum.*

33 - - - *Troia capta.*

37 - - - *Templum Salomonis conditum.*

41 TONOSCONCÓLEROS, Græcis, SARDANAPALVS.

* Anni a Belo ad Sardanapali finem 1484: ab Enochoo 1952.

# Diſpoſitio Scaligeriana.

*Dynaſtia Medorum & Babyloniorum.*

| *Medi.* | *Babylonii.* |
| --- | --- |
| 1 ARBACES, Sardanapali victor. | |
| 2 Mandauces f. | |
| 3 Soſarmus. *Initium Olympiadum.* | |
| 4 Artycas | 1 NABONASSAR deficit a Medis |
| 5 Arbianes | |
| 6 DEIOCES Herodoti, ArſæosCteſiæ 40 ann. | 5 MARDOKEMPADVS |
| 7 PHRAORTES, Artynes, 22.a. | 11 IERAEDIN |
| 8 CYAXARES 40. ann. | 12 SAOSDVCINVS<br>14 NABOPOLASSAR<br>15 NEBVCADNEZAR |
| 9 ASTYAGES, al. Apandas, 40.ann.regnavit. | 16 EVILMERODACH<br>17 Neregaſolarus<br>18 NABONIDVS, Darius Medus |

CYRVS.

Diſpoſitio Scaligeriana.
*Dynaſtia Aſſyriorum poſt Sardanapalum.*

| *Medi* | *Aſſyrii* |
|---|---|
| 1 Arbaces | * * |
| | PHVL |
| | TIGLATHPILESAR |
| | IAREB |
| 4 Artycas. *Babyl.* | SARGON |
| NABONASSAR | SALMANASSAR |
| | SENNACHERIB |
| 5 Phraortes | ASARHADDON |

* *

Hactenus ſeriem regum Aſſyriæ, Babyloniæ & Mediæ ex ſummi viri Ioſephi Scaligeri iudicio: quæ ſequitur diſpoſitio, Iacobi Vſſerii eſt, viri illuſtris & Armachani Archiepiſcopi.

# Regum Orientis
## Diſpoſitio Vſſeriana.

Ann. mundi.

1770 *NIMROD

2090 AMRAPHEL, & KEDORLAOMAR — *Abraham.*

2242 EVECHOVS, Belus Babylon. — *Iſaac.*

2466 Arabes ſuccedunt.

*Moſes.*

2682 BELVS Aſſyrius

*Debora.*

2737 NINVS

*Gideon.*

2789 SEMIRAMIS

*Iephtha. Troia capta.*

2840 NINYAS fil. poſt multos obſcuros. — *Samſon.*

PHVL 2 Reg. 15. 19.

SARDANAPALVS fil. — *Achas naſcitur rex Iud.*

* A condito rerum ad diluuium abſoluti ſunt anni 1656. vt ex vitis patriarcharum conſtat: diluuium incidit in A. M 1657.

# Diſpoſitio Vſſeriana.

| *Medi.* | *Aſſyr.* | *Babylon.* |
|---|---|---|
| ARBACES. | NINVS iunior. ſiue Tiglat pileſar. | BALADAN ſ. Nabonaſſar. |
| *αὐτονόμοι* | Salmanaſſar. Sennacherib. | MERODACH ſ. Mardokempadus |
| | Eſcherhaddon ſ. Aſſaradinus iungit Aſſyr. & Bab. | |
| PHRAORTES | Saosduchinus, Nebucadnezar Iudithæ. | |
| CYAXARES | Saracus, | |
| ASTYAGES Cyri auus | NABOPOLASSAR NEBVCADNEZAR EVILMERODACH Nerigliſſorus | |
| CYAXARES Cyri auunculus, Darius Medus. | Laboroſoardochus Nabonedus ſ. BELSAZAR. Cyaxares, Darius Med. | |

CYRVS.

# Reges Orientis
## diſpoſitore Chr. Schotano.

NIMROD

* *

NINVS Aſſyriæ, id eſt Aſiæ ſuperioris rex.

SEMIRAMIS. *Troia capta.*

Ignoti intermedii, niſi Cteſiæ fidem habeamus.

* * *

PHVL *fines propagat vltra Euphratem.*

TIGLATPILESAR.

Sargon *Azotum expugnat*, Eſa 20.

SALMANASSAR *Samariam capit.*

SENNACHERIB *oppugnat Hieroſol.*

ASARHADDON ſiue SARDANAPALVS, *a quo deficiunt Medi.*

NINVS iunior.

ASANAPPER Eſr. 4. 10. *qui videtur* Nebucadnezar *Libri Iudith eſſe.*

Sub hoc tempus Cyaxares Ninum euertit.

† Schotanus in primis vrget, Aſſyrium imperium ſemel euerſum non conualuiſſe. Ergo reges, quos Scriptura ſacra memorat, etiam Nabonaſſarem, ante defectionem Medorum floruiſſe probabile putat.

# Medi & Babylonii reges

ordinante Schotano.

| Aſſyr. | *Medi* | *Babylon* |
|---|---|---|
| Aſaraddon. Aſſyr. | ARBACES [a] libertas DEIOCES | MARDOKEMPADVS ** SEMIRAMIS Babilonia ASSARADINVS SAOSDVCHEVS |
| | PHRAORTES | NABOPOLASSAR |
| | CYAXARES | NEBVCADNEZAR ceteri noti. |
| | ASTYAGES Cyri auus. | |

*a* Libertas ſine αὐτονομία ab Herodoto tradita, non ἐπὶ πολλὰς γενεὰς *per multas generationes* propagata fuit, vt adfingit Herodoto Diodorus 2. c. 32. (vide Herodoti verba p. 9. allegate) ſed propius ab Arbace Deiocem abfuiſſe, ex collatione conſtat. De ceteris huius ordinis & diſpoſitionis eiusdemque fundamentis, prædiximus p. 10. 11. ſeq.

# Reges Iudæ & Iſraelis.

SAVL cum Samuele 40. ann. *Act. 13. 21.*
DAVID 40 ann.
SALOMO 40 ann.

| *Iudæ.* | *Iſraelis.* |
|---|---|
| REHABEAM 17 | IEROBEAM 22 *idololatriæ auctor.* |
| ABIIAM 3 | |
| ASA 41 *repurgat ſacra vincit Ætyopas.* | NADAB 2 |
| | BAHASA 24 |
| | ELA 2 |
| | ZIMRI *dies* 7 |
| | AMRI & TIBNI 3 |
| | AMRI *ſolus* 12 |
| | ACHAB 22 |
| IOSAPHAT 25 *iuſtus & pius.* | *Elias.* |

| *Reges Iudæ.* | *Reges Iſrael.* |
| --- | --- |
| IORAM 8 | ACHASIA 2 |
| | IORAM 12 |
| ACHASIA 1 | |
| ATHALIA *vidua 6* | IEHV 28 |
| IOAS *pius 40.* | |
| | IEHOACHAZ 17 |
| AMAZIA 29 | IOAS 16 |
| | *Amaziæ victor.* |
| *interregn.* | IEROBEAM II. 41. |
| ASARIA 52 *leproſus.* | *interregn.* |
| | ZACHARIAS *menſ. 6* |
| | SCHALLVM *menſ. 1* |
| | MENACHEM ann. 10. *tributarius Aſſyr.* |

| *Judæ* | *Iſrael.* |
| --- | --- |
| | PHVL |
| | PEKACHIA 2 |
| | PEKAH 20 |
| IOTHAM 16 | |
| ACHAZ *cum patre 7* | |
| | *pars populi Tiglatpileſ. deportatur.* |
| ACHAZ *ſolus 8* | |
| *Tiglatpileſari ſocius* | HOSEAS 9 |
| HISKIAS 27 *pietate clarus.* | |
| | *Decem tribus in Aſſyriam deportatæ.* |
| MANASSES 55 *Babylonem captivus abducitur, & poſt pœnitentiam regno redditur.* | |

*Reges Iudæ.*

AMMON 2 *ann.*
IOSIAS 31 *purioris religionis aſſertor.*
IOAHAS *menſ. 3. a Nechone victus.*
IOIAKIM *ann. 11. a Nechone Ægyptio conſtitutus: a Nebucadnezare captus & catenis vinctus.*
*IOIACHIN *poſt 3. menſes deportatus Babylonem.*
ZEDEKIAS ann. 11.

*Ieroſolyma capta.*

EXILIVM BABYLONICVM

* Iehoiachin, Iehoiakin, Ioiakim, Iechonias & Chania (Ierem. 22, 14.) idem eſt, Ebr. יהויכין, Græce Ιεχονίας & Ιωακείμ.

# APPENDIX DE EXILIO ISRAELIS ET IVDAE.

## *Exilium Iſraelis Aſſyriacum.*

Gemina deportatio Iſraelitarum:

I. TIGLATPILESAR, ab Achazo contra PEKAM imploratus, Peræam & Galilæam deſolatam fecit abductis in Aſſyriam populis. 2. *Reg.* 15. 29.

II. Pekæ ſucceſſorem HOSEAM, vltimum Iſraelitarum regem, SALMANASSAR, rex Aſſyriorum, in vincula duxit, cum nouem annos imperaſſet, & deleta Samaria, quidquid reliquum erat decem tribuum, in Mediam & ad Caſpium mare transtulit. 2. *Reg.* 17. 4, 5, 6.

Capti-

*Captiuitas Iudæorum.*

Quatuor captiuitates Iudaicæ, quibus abducti ſunt reges Iudæ a Babyloniis.

I. MANASSES, a militibus, vt putatur, Aſſaradini captus (*vid. notata p. 6.*) abductus Babylonem, ſed poſt paullo reſtitutus fuit patriæ. *2. Paral. 33. 11.* Nam breuem fuiſſe captiuitatem, ex eo colligitur, quod nulla eius habita ratione LV integris annis regnaſſe dicitur Hieroſolymis. *2. Reg. 21, 1. & 2. Paral. 33, 1.* Add. *Vſſer. p. 108,*

II. IOIAKIMI captiuitas etiam partem nobilitatis Iudaicæ Babylonem miſit, in quibus Daniel fuit *cap. I. 1.* De rege lis eſt, quia dicitur catenis vinctus a Nebucadnezare, *2. Paral. 36. 6.* & tamen cum patribus obdormiviſſe, *2. Reg. 24. 6.* ſed caruiſſe ſepultura *Ierem. 22. 19.* Haç difficultate preſſus Aben Eſra in Daniel. I. 1. הוצכת לפרש *coactus ſum*, inquit, *ita interpretari*, nempe הולזכי אל בבל ועמד בכחושתים כמו שנה וצוה

רצוה נכוכדנצר ושב יהויקים למלכותר *abduxit eum Babylona, vbi in vinculis circiter annum vnum fuit, deinde Nebucadnezaris iuſſu in regnum reſtitutus.* Verum quod de anno hoc nihil in ſcripturis ſacris eſt Ludov. Capellus (Chronol. S. p. 200.) ita conciliare mauult, Nebucadnezarem cepiſſe Ioiakimum, in vincula coniecisse abducendum Babylona, ſed mox forte morbo vel alio caſu oppreſſum, indignum iudicaſſe ſepultura, ac cadauer eius inſepultum proieciſſe extra Hieroſolymorum mœnia ſecundum prophetiam Ieremiæ. Summa, *vinctus* dicitur, vt abduceretur? nusquam *abductus.*

III. IOIACHIN, qui & Iechonias dicitur, ab Nebucadnezare impoſitus, poſt trimeſtre imperium ab eodem deiectus, & in carcerem Babylonium abductus eſt, vbi longo tempore ad vſque Euilmerodaci imperium detentus fuit, *2. Reg. 24. 11.* & *2. Paral.*

*2. Paral. 36. 10.* Cum rege in exilium ſelectiſſima pars plebis & magnatum migrauit.

IV. ZEDEKIAS cum reliqua turba translatus eſt, anno XIX Nebucadnezaris. Tum funditus euerſa ſunt Hieroſolyma. *2. Reg. 25. 7. 11.* Hæc ideo definite & diſtincte diſputantur, vt initium & terminus LXX annorum captiuitatis *Ierem. 29. 10.* accurate poſſit conſtitui. Nempe ex ſententia clariſſimorum chronologorum initium ſumendum eſt a ſecunda deportatione, vltimo Ioiakimi anno, ſiue ineunte regno Iechoniæ: & producitur ad primum annum Cyri, non quo in Perſide aut Media regnare cœpit, ſed quo Babylonem ditioni ſuæ ſubiecit, aut totius orientis monarchia potitus eſt. Vid. Lud. Capell. Chr. S. p. 120. Vſſer. Annal. V. T. p. 120. 146. Scalig. de Emend. Temp. lib. VI. pag. 539.

Ægypti

# Ægypti reges antiqui.

ANtiquitus Ægyptus vniuerſa vnivs imperio non ſuberat, ſed in varias dynaſtias diuiſa. Memphitarum, Dioſpolitarum, Thinitarum, Saitarum, Tanitarum, Heracleopolitarum, quorum ex Manethone, Africano & Euſebio Græcus monachus Georg. Syncellus nomina ſeruauit. Multa in his fabuloſa, pleraque incerta, fidei (ſed quam dignæ?) ſacerdotum Ægyptiorum ſuperſtructa, quippe ante Pſammetichi imperium & Græcorum cum Ægyptiis commercia dubiæ res Ægyptiorum erant, fatente Herodoto *lib. 2. cap. 154.*

PHARAONES priſcos reges cognominatos eſſe, ex patriarcharum hiſtoriis notiſſimum, quæ vox *κατ' Αἰγυπτίους βασιλέα σημαίνει Ægyptiis* [a] REGEM *ſonat*, Ioſepho auctore 8. Antiqu. 2. qui

[a] Bochartus in Phal. l. 1.c.26. extr. improbat Ioſephi deriuationem, quæ tautologiam inducat creberrimis Scripturæ S. verbis *Rex Pharao:* mauult explicare ex فرعون *crocodilus.*

qui ibidem non vltra Salomonis ſocerum hoc nomen memorari tradit, oblitus forſan Pharaonis Necho 2. *Reg.* 23. 29. & Haphra *Ierem.* 44. 30. Hos autem ſolus excerpimus quorum in antiqua hiſtoria illuſtrem mentionem fieri obſeruamus.

OSIRIDIS & ISIDIS nomina in fabulis relinquimus.

BVSIRIS, tyrannus, ex Iſocratis laudatione celebris. Duos Buſirides Diodorus habet, & minori Thebarum conditum ſiue Dioſpoleos vindicat. Eratoſthenes apud Strabonem l. 17. p. 552. οὐδὲ βασιλέως μὰ Δία, οὐδὲ τυράννου γενομένου τινὸς τοῦ Βουσείριδος *medius fidius neque rex fuit Buſiris, neque tyrannus.* Tam certæ ſunt antiquitates Ægyptiæ.

VEXOREM Trogus Iuſtini ſuo Nino (quam antiquo, ſupra vidimus) antiquiorem fecit. SESOSTREM plerique interpretantur, cui eadem Diodorus & Herodotus tribuunt, quæ Trogus Vexori. Quis vero crediderit, Ægyptium rudi illa tempeſtate

& Pontum & Thraciam & Indiam vltra Gangem ſubegiſſe? Hæc tamen Diodorus 1. c. 55. prodidit, moderatius Herodotus 2. c. 102. ſeq. Marshamo Seſoſtris Aſiæ victor eſt Seſac. 1. *Reg.* 14. 25.

OSYMANDVAS quoque haud prætereundus, cuius tum alia monumenta laudantur, tum maxime Bibliotheca, cum epigraphe. ΨΥΧΗΣ ΙΑΤΡΕΙΟΝ *Diod. Sic.* 1. 49. Sed & hic a Marshamo in ſæculum Iſraëliticorum regum reducitur, eique idem eſt, qui Memnon, Amenophis, Ismandes. Ad eos ergo properamus, quibus certior ætas ex diuinis litteris conſtitui poteſt.

AMOSIS temporibus Moſis floruit: naſcentis, an educentis populum, non certiſſimum. Quidam apud Syncellum p. 121. patrem THERMVTHIDIS, quæ Moſen educauit (*Ioſeph.* 2. *A. I.* 5.) alii fratrem credunt, & ſub anteceſſore eius Moſen natum, cum quibus ipſe Syncellus facit. Euſebio Chron. natus Moſes ſub MENOPHI: Scaligero ſub AMVTHARTAEO. Vero-

roſimilius, ex Amoſis acerbo imperio liberatos Dei auſpiciis, Moſis ductu, Iſraëlitas. Ptolemæus Mendeſius κατὰ Ἄμοσιν φησιν, Αἰγύπτου βασιλέα, Μωϋσέως ἡγουμένου γεγομέναι Ἰουδαίοις τὴν ἐξ Αἰγύπτου πορείαν, *temporibus Amoſis ait, Ægyptii regis, duce Moſe, Iudæos exiiſſe ex Ægypto*, citante Euſebio 10. Præp. Euang. c. 11. & Apion Grammaticus apud Syncell. p. 149. Ἀμώσιως Αἰγύπτου, βασιλεύοντος ἀποστῆναι Ἰουδαίους, *ab Amoſi Aegypti rege Iudæos defeciſſe.* Praue ergo hunc regem Ioſephus I. adv. Apion. *Tethmoſin* vocat.

Pyramidum etiam conditores in hæc tempora referuntur. Ioſephus 2. A. I. c. 5. πυραμίδας ἀνοικοδομοῦντες ἐξέτρυχον ἡμῶν τὸ γένος, *pyramidum ſubſtructionibus vexabant gentem noſtram.* Has moles propter ſitum & regionem Marshamus *in Canone p.* 48. Memphitis regibus tribuit, qui cum antiquiſſimis deſierunt eſſe. Alii ad Salomonis tempora pyramidum ſtructuram proferunt.

Etenim CHEMBES, qui maxi-

mam pyramidum exſtruxit, mille annis, aut plus paullo, Diodorum, ſub Auguſto ſcribentem, anteceſſit *lib. 1. c. 63.* eiusque frater vel filius CHEBRES conditor alterius pyramidis, videtur ſocer Salomonis eſſe. VAPHRES aliis, cuius litteras ad Salomonem exhibet ex Eupolemo Euſebius *9. Præp. Euang. c. 32.*

SISACVS extremis temporibus Salomonis, 1. *Reg.* 11. 40. eoque mortuo Hieroſolymitarum direptor *cap.* 14. 25. Videtur Seſochis Manethonis eſſe, Herodoti ASYCHIS; Marshamo nobilis SESOSTRIS.

BOCCHORIS Diodori, ANYSIS Herodoti, exutus regno a SABACO Æthiope, in ſacris literis SOO 2. *Reg.* 17. 4. cui in Æthiopiæ regno THIRHAKA ſucceſſit, ex Hiskiæ hiſtoria notus monarchia: in Ægypto autem.

SETHON, victor Senacheribi Aſſyrii, *Herod.* 2. 141. Vulcani ſacerdos, Sevechus Africano.

PSAMMETICHVS commercia cum Græcis inſtituit *Herodot.* 2. 152. *Diod.*

*Diod. Sic.* 1. 66. tota Ægypto, oppreſſis cæteris regibus, potitur. *Diod. c. l.*

NECOS, Pſammatichi filius, NECHO in ſacris, Iudæorum oppreſſor 2. *Reg.* 23.33. a Nebucadnezare victus, *Ierem.* 46. 2.

Poſt PSAMMIN filium, ſex annorum regem, ſucceſſit.

APRIES, in ſacris HOPHRA *Ierem.* 44.30. vel הפרע Haprea, vid. Scal. ad Euſeb. p. 82.

AMASIS, Aprie per tumultum deiecto, *Herod.* 2. 169. *Diod. Sic.* 1. *cap.* 68. mortuus poſt diuturnum imperium (LV. annorum *Diod. Sic. c. l.* XLIV. *Herod.* 3. 10.) cum Cambyſes Aegyptum bello adortus eſſet.

PSAMMENITVS, filius Amaſis, a Cambyſe victus & interfectus. *Herod.* 3. 6. 10. 15.

Ab hac victoria, & ſub Dario, Perſis parebant Ægyptii: rebellantes vltimo Darii Hyſtaſpis anno, *Herodot.* 7.4. Xerxes, recens rex, in ordinem redegit, impoſito præfecto.

ACHAEMENE, fratre ſuo, Darii filio quem

INAROS, Libyæ rex, interfecit *Herod.* 7. 7. ipſe poſtea ab Artaxerxe in crucem actus, *Thucyd.* 1. *p.* 72.

AMYRTAEVS, qui Inaro ſublato & eiectis ex Ægypto Athenienſibus, ἐν τοῖς ἕλεσι, *in paluſtribus* regnabat, locis Perſarum militi inacceſſis *Thucyd. c. l.*

Filii tamen horum, Inari THANNYRA, Amyrtæi PAVSIRIS principatum paternum a Perſis impetrarunt, ſtipendiarii reguli, vel præfecti. *Herod.* 3, 15.

Grauis ſecuta eſt defectio, quam Mnemon Artaxerxes ſanare penitus non potuit, quamuis Iphicrate vteretur Athenienſi. Ea tempeſtate

NEPHREVS a Lacedæmonis contra Artaxerxem Mnemonem ad ſocietatem vocatus, *Diod. Sicul.* 14. 80. Iuſtinus vocat 6. 2. *Hercynionem*: Euſebius Chron. *Nepheritem.*

ACORIS Ægyptiorum res contra Perſas tuebatur, vſus Chabria Athenienſi, *Diodor.* 15. *c.* 29. cui poſt breuem aliquorum dominationem ſucceſſit.

NECTANEBIS *Diodori.* 15. *cap.* 42. ſed aliis ſuſpectus

TA.

TACHOS, *a* Thacus, Teos vel Taos quibusdam, cui Ageſilaus cum mercenario milite opem tulit: qui vero *b* offenſus a rege defecit ad *c* patruelem eius.

NECTANEBIN, eumque non minus contra *d* inteſtinos hoſtes quam contra Perſas defendit. *Plut. & Nep. in Ageſ.* Hunc tandem Ochus rex Perſarum debellauit, & ſatrapam impoſuit Ægypto, quo in ſtatu manſit ad Imperium vsque Macedonicum. *Diodor.* 16. *c.* 52.

Hæc longius, quam pro inſtituto Tabularum, deduximus, quia in obſcuris rebus ac dubiis locus non eſt



*a* Ταχὼς Diodoro, Plutarcho & Athenæo: in Nepote litera *h* tranſpoſita: *Teos* Africano: *Taos* Ariſtoteli 2. *Oecon.*

*b* irriſus ob corporis breuitatem. *Athenæus* 14. *cap.* 1.

*c* Filium vocat Diodorus 15. cap. 92. ἀνεψιὸν *patruelem.* Plutarchus p. 617.

*d* contra nouum regem inter turbas ab Ægyptiis creatum, ἐκ Μενδήτου, *Mendeſium* patria *Plutarch. cit. loc.* Adde *Vſſer. Chron. V. T. p.* 269.

breuitati. Breuiores autem iuſto fuimus, ſi quis numerum dynaſtiarum ineat, e quibus antiquiſſimas tantummodo, quæ non ſola temporis ſucceſſione, ſed regionum etiam partitione diſtinguebantur, p. 166. nominaſſe ſufficiat. Vid. Cl. Marsham. *Sæculo I.*

---

# Regnum Lydorum.

INitium huius regni ſecundum Euſebium biennio Olympiadem primam anteceſſit: ſed longe antiquius eſt Heraclidarum in illa Aſiæ parte imperium, e quibus Euſebius tantummodo IV poſtremos numerauit, forſan quod priorum nomina ignota erant. *Scal. Iſag. pag.* 153. *Marsh. p.* 534. Sunt autem, quos Euſebius nominauit,

ARDYSVS regnans XXXVI annos, temporibus prophetarum, Hoſeæ, Amos, Ioel. *Euſeb.*

ALYATTES an. XIIII. *Euſeb.*

ME-

MELES, primus Sardibus vtens regni ſede & metropoli. *Herod.* 1. 84. regnauit ann. XII. *Euſeb.*

CANDAVLES, vxoris pulcritudinem infeliciter euulgans. *Herod.* 1. 7. *Iuſtin.* 1. 7. ann. XVII.

GYGES oppreſſor Candaulis, ann. XXXVI. *Herod.* 1. 12. *Iuſtin. c. l.*

ARDYS, filius Gygis, Prienes expugnator, ann. XXXVII. *Herod.* 1. 15. *Euſ.*

SADYATTES, filius Ardyis, ann. XII. *Herod.* 1. 16, vel XV. *Euſeb.*

ALYATTES II contra Cyaxarem Medum bella gerit. *Herodot. c. l.* ann. XLIX.

CROESVS filius Alyattis, annos XIV regnauerat, cum a Cyro *a* acie victus regno exueretur *Herod. c.* 86.

*a* Ex primo prœlio, in regione Pteria ad Sinopem commiſſo, æquo Marte diſceſſum: altero in campis Sardianicis victi Lydi, & intra mœnia compulſi, obſeſſi, capti. *Herod.* 1. *c.* 76. 80.

# Monarchia Perſarum.

CYRVS, Crœſi victor, Iudæorum liberator a Scythis oppreſſus. *Herodot.* 1. *Iuſtin.* 1.7. 8. annos XXX.

CAMBYSES Ægyptum ſubegit. ann. VIII.

* Magorum vel SMERDIS regnum ſeptem menſibus interuenit.

DARIVS Hyſtaſpis filius, Iudæis fauet, Europæos Scythas bello inuadit, a Miltiade vincitur. Annos XXXVI regnauit.

XERXES cum numeroſo exercitu ex Græcia fugatus. R. ann. XX.

ARTABANVS, percuſſor Xerxis, poſt ſeptem menſes ab Artaxerxe perimitur *Diod.* 11. *c.* 69. *Iuſt.* 3. 1.

ARTAXERXES Μακρόχειρ *Longimanus*, Xerxis filius, Eſræ & Nehemiæ inſtaurationem Hieroſolymorum permittit. (*Vid. p.* 19.) Regnauit annos XL.

XERXES menſes II } *Diodor.* 11. *c.* 64. &
SOGDIANVS menſ. VII } 17.

DA-

DARIVS *Nothus*, Peloponneſii belli tempore: annos XIX regnauit: amiſit Ægyptum rebellione, *Syncell. p.* 255. Ab huius anno ſecundo Scaliger & alii LXX hebdomadas incolant: Cappellus ex ſeptimo patris Artaxerxis.

ARTAXERXES *Mnemon*, victor Cyri, fratris æmuli: contra Ægyptios rebelles varie pugnat: regnat annos *XL. *Xenoph.* ἀναβασ. *Diod.* 15.

*Euſeb. & Syncell. XL annos Mnemoni tribuunt: XLIII Diodorus l. 13. c. 108. & l. 15. c. 93.

ARTAXERXES *Ochus*, filius Artaxerxis Mnemonis, crudelis. *Iuſtin.* 10. 3. Ægypti recuperator, *Diod.* 16. Rex XXVI annorum.

ARSES, Ochi filius, ab eunucho Bagoa in thronum euectus & deturbatus. ann. IV.

DARIVS *Codomannus*, annorum VII rex: ab Alexandro victus & exutus regno.

*Stetit Perſarum regnum annis CCCXXXI *Scalig.*

# Bella Græciæ liberæ externa.

1 Argonauticum, *Diodor.* 4. *c.* 41. *ſeq.*
2 Troianum, *Hom, Virg.*
3 Perſicum
I. cum DARIO Hyſtaſpis. *Nepos Milit. Iuſtin.* 2. 9.
II. cum XERXE, prœliis factis ad Thermopylas, *Iuſt.* 2. 11.
Artemiſium, *Nep, Themiſt.* 3.
Salamina *idem.*
Platæeas. *idem in Pauſ.*
Mycalen, *Diod.* 11. *c.* 34.
Cyprum, *idem c.* 60.
Eutymedontem fl. *idem c.* 61.
III. cum ARTAXERXE Manemone a Spartanis geſtum *Nep. in Ageſ. Iuſt.* 6. 1. Vicit pro Perſis Conon ad Cnidum *Nep. c.* 4. *n.* 4. *Diod.* 14. *c.* 84.
4 Sociale Athenienſium *Nep. Chabr.* 4. *Diod.* 16. *c.* 21.

* Mittimus obſcuriora, e. g. cum Thracibus Edonis propter Amphipolin, *Nep. in Cim. c.* 2. *Thucyd.* 1. *p.* 66. & aliud, *Nep. in Iphicr. c.* 2.

Bella

# Bella Græciæ liberæ
## ciuilia.

1 Peloponneſiacum, ſcriptore *Thucydide*, & *Iuſtino libb.* 3. 4. & 5.

2 Corcyræum, *Nep. Themiſt. c.* 2. non ſatis explicabile, vid. Boecl.

3 cum Ægynetis, *Diodor.* 11. *c.* 78. *Cic.* 3 *Off. c.* 11.

4 Megarenſe cum Athenienſibus, *Iuſtin.* 2. *c.*7.

5 Meſſenium
- I triplex cum Lacedæm. *Iuſt.* 3. *c.* 4 & 5.
- II cum Argiuis, *idem* 32. *c.* 1.

6 Thebanum pugna ad
- Coroneam, *Nep. Ageſ.* & *Diod.* 14. 85.
- Thebas, *Nep. Chab.* 1. *Diod.* 15. *c.* 32.
- Naxum, *Diod.* 15. *c.* 34.
- Leuctra. *idem c.* 55.
- Mantineam, *Nep. Epam.*

7 Corinthum, *Nep. Iphicr.* 2. & *in Ageſ.* 5.

8 Phocenſe
- I *Diodor.* 11. *c.* 79.
- II. ſiue ſacrum. *Iuſt.* 8.

# Prœlia belli Peloponneſiaci grauiora.

Vicerunt

- Athen. ad
  - Naupactum, *Thuc.* 2. *p.* 157. *Iuſt.* 3. 7.
  - Argos Amphiloch. *Thucyd. p.* 246.
  - Abydum, *idem* 8 ext. *Diod.* 13. *c.* 39.
  - Abydum iterum, *Diod. c.* 45. *Nep. Alcib.* 5.
  - Cyzinum, *Diod. c.* 50.
  - Arginuſas, *idem c.* 98.
- Spartani
  - ad Amphipolin, *Thuc.* 5. *p.* 350.
  - in Sicilia cum Syracuſ. *Iuſtin.* 4. *c.* 4. & 5.
  - ad Oropum ſ. Eretriam, *Thucyd.* 8. *p.* 613. *Diod.* 13. *c.* 34.
  - ad Notium, *Diodor. c.* 71.
  - ad Mitylenas, *Diod. c.* 77. *Iuſt.* 5. 6.
  - ad Ægos flumen, *Diod. c.* 105. *Nep. Alcib.* 8.

# Græcia ſubiugata.

*Sub iugum miſerunt*

1 Philippus Amyntæ { inſidiis in bello Sacro, *Iuſt.* 8. | euerſa Olyntho. *Iuſt.* 8. 3. | prœlio ad Chæroneam, *Iuſt.* 9. 3. }

2 Alexander M. euerſis Thebis, *Iuſt.* 11. 3. & 4.

3 Antipater bello { Spartano *Curt.* 6. 1. | Lamiaco, *Diod.* 17. *c.* 111. & 18. *c.* 8. }

4 Caſſander, *Iuſt.* 14. 5, 5.

5 Antigonus Gonatas, *Iuſt.* 26. 2.

6 Antigonus Doſon, *Iuſt.* 28. 4.

7 Philippus Macedo vltimus, *Flor.* 2. 7. *n.* 4.

8 Romani { Ætolis victis *Flor.* 2. 9. | deleta Corintho, *Flor.* 2, 16. Tunc Achaia in prouinciæ formam redacta. *S. Ruf. c.* 7. }

Mace-

Macedoniæ Reges poſt mortem Alexandri M.

1 PHILIPPVS ARIDAEVS ſub tutore Antipatro. *Iuſt.* 13. 4. *Diod.* 18. 2.

2 CASSANDER, Antipatri filius, ſævus in Alexandri familiam, *Iuſt.* 15. 2.

3 DEMETRIVS Poliorcetes inuadit regnum & amittit, *Iuſt.* 16. 2.

4 PYRRHVS *Epirota*, *Iuſt.* 16. 2.

5 LYSIMACHVS Thraciæ rex eiecto Pyrrho, *Iuſt.* 16. 3.

6 SELEVCVS rex Syriæ, *Iuſt.* 18. 2. 4.

7 PTOLEMAEVS *Ceraunus*, *Iuſt. ibid.*

* aliquot dierum Reges interceſſere.

8 ANTIGONVS *Gonatas*, Poliorcetæ fil. *Iuſtin.* 26. 1. ann. 44.

9 DEMETRIVS Gonatæ fil. *Iuſt.* 26. 2. 11. & 28. 1. 1.

10 ANTIGONVS *Doſon*, tutor pupilli Philippi, *Iuſt.* 28. 3.

11 PHILIPPVS, victus a Roman. *Flor.* 2. 7.

12 PERSES, Philippi fil. in triumpho ductus, *Flor.* 2. 12.

13 PSEVDOPHILIPPVS, *Flor.* 2. 14. *Vell.* 1, 11. Fit prouincia Romana.

Pto-

# Ptolemæi ſiue Lagidæ, Ægypti poſt Alexandrum M. reges.

1 PTOLEMAEVS LAGI filius, SOTERIS cognomento clarus. *Ioſeph.* 12. 1. *Iuſtin.* 13. 4. Regnauit annos XXXIX.

2 PTOL. PHILADELPHVS, bibliothecam inſtruit. *Ioſeph.* 12. 2. ann. XXXVIII.

3 PTOL. EVERGETES, Seleuco propter ſororem bellum infert, *Polyb.* 5. 58. *Iuſt.* 27. c. 1. ann. XXIV.

4 PTOL. PHILOPATOR, parricida, victor Antiochi M. *Iuſt.* 29. 1. & 30. 1. ann. XIX.

5 PTOL. EPIPHANES, pupillus a Rom. defenſus, *Iuſtin.* 30. 2. ann. XXIII.

6 PTOL. PHILOMETOR, Epiphanis filius, Romana legatione ab Antiochi Epiphanis iniuria & inſidiis liberatus. *Vell.* 1. 10. *Iuſt.* 34. 2. & 3. ann. XXXV.

7 PTO-

7 PTOL. *a* EVERGETES II, etiam PHYSCON cognominatus, homo impu-

*a* Euſebius in Chron. & Syncellus p. 290. inter Philometorem & Phyſconem interponunt *Evergetam II*, & Scaliger ad Euſ. p. 137. *tres*, inquit, Εὐεργέται *cognominati, tertius, ſeptimus & octauus.* Aliter veteres. Strabo l. 17. p. 547. Φιλομήτορα ἀδελφὸς διεδέξατο, ὁ δεύτερος Εὐεργέτης, ὃν καὶ Φύσκωνα προσαγορεύουσι, *Philometori frater ſucceſſit, Euergeta II, quem & Phyſconem dicunt.* Ioſeph. 12. c. 5. τελευτᾷ Πτολεμαῖος ὁ καλούμενος Ἐπιφανὴς, καταλιπὼν δύο παῖδας ἔτι βραχεῖς τὴν ἡλικίαν, ὧν ὁ μὲν πρεσβύτερος Φιλομήτωρ ἐκαλεῖτο, Φύσκων δὲ ὁ νεώτερος, *Moritur Ptolemæus Epiphanes, relinquens duos filios impuberes, quorum maiori Philometoris, minori Phyſconis cognomen fuit.* Et hic Phyſcon fratri Philometori ſucceſſit, vt præter Ioſephum l. 2. adv. Apion. p. 1064. etiam Clemens Alexandr. 1. Strom. p. 243. auctor eſt. Etiam Athenæo 12. c. 12. idem eſt Εὐεργέτης, & qui γαστρὸς μεγέθει *ventris mole* laborat, ἕβδομος *ſeptimus* Ptolomæus. Nullus heic medius aut tertius Euergetes. Nec in nummis aliter, quam ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΦΥΣΚΩΝΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. Chronologiam vtriusque fratris vide in Annal. Vſſerii.

a impuriſſimus & immanis crudelitatis, antea Cyrenaicæ rex, poſt fratris Philometoris mortem XV annis Ægypto præeſt, *Diod. in Excerpt. Valeſ. p.* 350, & XIV exul patriæ & agnatis damna infert, atque ita XXIX annis poſt fratrem ſcelerate vixit. *Clem. Alex.* 1. *Strom. p.* 243. Fortuitum tantis malis ſolatium accidit. Fugientibus enim crudelitatem ciuibus, rex Ariſtarchi olim diſcipulus, grammaticos, philoſophos, geometras arceſſiuit, qui litterarum ſtudia, bellis fere extincta mire reſuſcitarunt. *Athenæus lib.* 4. *extr.*

8 PTOL. LATHVRVS, filius Phyſconis, etiam PHILOMETOR *b* Pauſaniæ dictas

*a* Valer. Max. 9. 1. extr. 5. Iuſtin. 38. 8. Ægyptii ergo κακαργέτην pro *Euergeta* dixerunt. *Athenæus* 4. *extr.* & 12. c. 12.

*b* Pauſaniæ Attic. p. 7. ὄγδοος *octauus* a Ptol. Lagi *Philometoris* cognomen habuit ἐπὶ χλευασμῷ· οὐ γὰρ τινα τῶν βασιλέων μισηθέντα ἴσμεν ἐς τοσόνδε ὑπὸ μητρός, *per illuſionem; neque enim ullum regem maiori odio matris agitatum ſcimus.*

dictus, cum regnaſſet cum matre inuida annos x, pellitur ab eadem, & ſubſtituitur frater

9 PTOL. ALEXANDER, matricida, cum matre, aut nomine illius mater, imperat annos XVIII, quam cum interfeciſſet, ipſe pellitur, reuocaturque

PTOL. LATHVRVS ex Cypro, & VIII annis ſolus imperat, *Iuſt.* 39. *c.* 4. & 5. *Ioſeph.* 13. 20. victor, cum Cypro lateret, Iudæorum, *ibid. c.* 21.

10 PTOL. DIONYSIVS, vulgo AVLETES, eiectus ob largitiones in Romanos factas reſtituitur per Gabinium. *Dio Caſſ.* 39. *Cic.* 1. *Ep.* 1. 2. ann. XXX.

11 PTOLEMAEVS puer, Auletæ filius, Cleopatræ frater, ſub tutore, obtruncat Pompeium, a Cæſare ſuperatus perit. *Hirt. Alex.* & *Appian.* 2. *Civ.*

12 CLEOPATRA cum Antonio victa vim vitæ ſuæ infert. *Dio* 51. *Flor.* 4. 11. Regnauit cum fratre, ſola, & cum Antonio XXII annos.

AEGYPTVS FIT PROVINCIA.

Reges

# Reges Syrenaici.

De vetuſtis Regibus Cyrenæorum, Scholiaſtes Pindari *Principio Pyth.* 4. conſulatur: heic de poſterioribus, qui ad Lagidarum gentem pertinebant.

PTOL. LAGI primus Cyrenaicam ſuo regno adiecit *Diod. Sic.* 18. 21. *Iuſt.* 13. 6. Inde per regios fratres, aut agnatos, adminiſtrata.

MAGAS, obſcuro patre & Berenice, Philadelphi regis matre, genitus, oppugnat Philadelphum, *Pauſan. Att. p.* 6. quinquaginta annos regnat, *Athenæus*, 12. *c.* 12.

AGAS Philadelphi filius, Evergetis I frater: eius vxor Arſinoe, filia heres Berenice. *Iuſtin.* 26. 3.

DEMETRIVS Macedo, Gonatæ regis frater, Berenices ſponſus, & ſocrus Arſinoes adulter, in adulterio interfectus, *Iuſtin. c. l.*

PTOLEMAEVS Euergetæ I, regis Ægyptii filius, alter maritus Berenice. *ibidem.*

* * *

PTOL.

PTOL. EVERGETES II. ſiue PHYSCON, quoad frater Philometor vixit, Cyrenis præfuit. *Polyb. Legat.* 115. *ſeq. Iuſtin.* 38. 8.

PTOLEMAEVS puer, Phyſconis filius legitimus, a patre, cum in Cypro exularet, iugulatus. *Iuſtin. l. c.*

PTOL. APION, Phyſconis filius nothus, Romanos teſtamento heredes ſcribit. *Appian. Mithr. extr. Iuſtin,* 39. 5. Senatus liberas ciuitates iuſſit, *Liv. epit.* 70. ſed mox oppreſſas a tyrannis *Plut. in Lucullo*, prouinciam fecit, *Eutrop.* 6. 9.

* Alteram *Apionem*, ſiccioris Lybiæ regem, quem ex Ammiano, Rufo, & Hieronymo commendat Scaliger, confodit Valeſius ad Ammiani 22. extr.

Seleu-

# Seleucidæ ſiue Syriæ poſt Alexandrum M. reges.

* Damaſcenum regnum, Dauidis aut Salomonis temporibus ortum, fundauit HADAD, cuius poſteri ἐπὶ δέκα γενέας *ad decem generationes* poſſederunt. *Nic. Damaſc.* apud Ioſeph. 7. *Antiq.* 6. Succeſſor BENHADAD victus ab Iſraelitis 1. *Reg.* 20. HASAEL tertius grauiſſime adflixit eosdem & Iudæos 2. *Reg.* 8. 12. vltimus REZIN a Tiglatpileſare ſublatus *c.* 16. 9. Hinc per ſatrapas regebatur ad Alexandri tempora.

1 SELEVCVS NICATOR late regnat *Iuſtin.* 13. 4. & 15. 4. VXOR APAME, vnde vrbium nomina. Annos XXXII imperio exegit: poſt Alexandri mortem XLIV.

2 ANTIOCHVS SOTER, fil. Seleuci. ann. XIX.

3 ANTIOCHVS, ὁ Θεὸς, ann. XV.

4 SELEVCVS CALLINICVS Thei fil. ann. XX.

5 SELEVCVS CERAVNVS, Callinici fil. ann. III.

6. AN-

6 ANTIOCHVS Magnus Ceræuni frater, Romanis bellis notiſſimus, ann. XXXVII. *Appian. Syr.*

7 SELEVCVS PHILOPATOR, Magni filius, ann. XII.

8 ANTIOCHVS EPIPHANES, Philopatoris frater, in nummis ΘΕΟΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ, Ioſepho 11. *Antiq.c.5.* ὁ Σωτὴρ, hoſtis Iudæorum, ann. XI.

9 ANTIOCHVS EVPATOR, filius Epiphanis, ſub tutore Lyſia. *Iuſtin.* 34. 3. ann. II.

10 DEMETRIVS SOTER, Philopatoris filius, obſes Romæ, elapſus Antiochum & tutorem occidit, 1. *Macc.* 7. & *Zonar. ex Dione.* Σωτῆρος nomen a Babyloniis impoſitum, quos a malis præfectis liberauerat, *Appian. p.* 82. in numero ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΘΕΟΥ ΦΙΛΟΠΑΤΩΡΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ, *Vaillant.* ann. XII.

11 ALEXANDER, ὁ τοῦ Βαλᾶ, BALA, genus mentitus. *Iuſtin.* 36. *c.* 1. in nummo cognomina ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. ann. X.

12 DE-

12 DEMETRIVS NICATOR, filius Soteris, *Iuſtin.* 35. 2. *Epit. Liv.* 52. ann. III. Poſt latet captiuus in Parthia. *Iuſtin.* 36. I.
13 ANTIOCHVS VI, Alexandri filius, ſub tutela Diodoti Tryphonis. *Liv. c. l.* Cognomina ex nummo Mediceo addit Vaillantius ΘΕΟΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ: Vulgare autem ENTHEVS putat ex male intellecto ANT. ΘΕΟΣ eſſe. Appianus non Antiochum, ſed Alexandrum vocat.
14 TRYPHON, oppreſſo pupillo. *Iuſtin.* 36. I. in nummo ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ.
15 ANTIOCHVS VII, ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ in nummo cognominatus, Euſebio SIDETES, frater captiui Demetrii, vincit Tryphonem. *Iuſtin. c. l.* Vulgare cognomen *Syncellus p.* 291. ab Side, Pamphyliae vrbe (ἐκ Σίδης ἐλθών) deducit, quamquam Rhodo veniſſe, Appianus ſcribit; alii a צידא *venatione*, cui inprimis deditus fuit, *Plut. Apophtheg.* Acie a
 Phraa-

Phraate victus vim vitæ ſuæ intulit. *Appian.* an. IX.

DEMETRIVS ex captiuo iterum rex. *Appian. Iuſtin.* 39. 1. ann. IIII.

16 ALEXANDER II, ZABINNA, Ægyptii mercatoris filius, a Phyſcone tanquam adoptiuus Antiochi immiſſus. *Iuſtin.* 39. 1. & 2. Ioſepho 13. c. 17. eſt Ἀλέξανδρος ὁ Ζαβιναῖος, quaſi זבין *emtus*, cujus nominis nec in nummis puduit, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΖΕΒΕΝΝΟΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ inſcriptionem adhuc præferentibus. *Vſſer.*

17 SELEVCVS V. filius Demetrii Nicatoris, Alexandri temporibus partem Syriæ tenens, a matre Cleopatra Ægyptia, Phyſconis ſorore, interemtus, *Liv. 60. Iuſtin.* 39. 1.

18 ANTIOCHVS VIII, cognomine ΕΠΙΦΑΝΗΣ, vulgo GRYPVS Demetrii Nicatoris & Cleopatræ minor filius, a matre contra Alexandrum rex conſtitutus, vt nomen penes filium, imperium penes matrem eſſet, *Iuſt.* 39. 1. Vnde in nummis

mis matris nomen & effigies præponitur, ΒΑΣΙΛΙΣΣΙΣ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ, & ſuperbiore titulo *pag. 337. Vaillantii:* ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ ΘΕΑΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ. Matre interfecta ſe EPIPHANEM cognominauit. ann. XXIX.

19 ANTIOCHVS IX PHILOPATOR, vulgo CYZICENVS, quod educatus in illa vrbe fuerat, *Ioſeph. 13. 17.* filius Sidetis, frater vterinus Grypi, quo cum acerrime de regno dimicauit, *Iuſt. 39. 2.* ann. XVIII.

20 SELEVCVS VI, Grypi filius & Tryphænæ, in parte Syriæ regnat poſt patris mortem: victus a Cyziceni filio, in Cilicia a Mopſueatis, quibus tributorum exactione grauis erat, combuſtus. *Ioſeph. 13. 21.* & *Appian. Syr.* Nummi titulus ſatis glorioſus: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΣΕΛΕΥΚΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Vaillant. p. 368.*

21 ANTIOCHVS X, Cyziceni filius, PIVS (*ἐυσεβὴς Ioſeph. 13. 21.*) cogno-

# Prœlia belli Peloponneſiaci grauiora.

Vicerunt

- Athen. ad
  - Naupactum, *Thuc.* 2. *p.* 157. *Iuſt.* 3. 7.
  - Argos Amphiloch. *Thucyd. p.* 246.
  - Abydum, *idem* 8 ext. *Diod.* 13. *c.* 39.
  - Abydum iterum, *Diod. c.* 45. *Nep. Alcib.* 5.
  - Cyzinum, *Diod. c.* 50.
  - Arginuſas, *idem c.* 98.
- Spartani
  - ad Amphipolin, *Thuc.* 5. *p.* 350.
  - in Sicilia cum Syracuſ. *Iuſtin.* 4. *c.* 4. & 5.
  - ad Oropum ſ. Eretriam, *Thucyd.* 8. *p.* 613. *Diod.* 13. *c.* 34.
  - ad Notium, *Diodor. c.* 71.
  - ad Mitylenas, *Diod. c.* 77. *Iuſt.* 5. 6.
  - ad Ægos flumen, *Diod. c.* 105. *Nep. Alcib.* 8.

# Græcia ſubiugata.

*Sub iugum miſerunt*

1 Philippus Amyntæ { inſidiis in bello Sacro, *Iuſt.* 8. | euerſa Olyntho. *Iuſt.* 8. 3. | prœlio ad Chæroneam, *Iuſt.* 9. 3. }

2 Alexander M. euerſis Thebis, *Iuſt.* 11. 3. & 4.

3 Antipater bello { Spartano *Curt.* 6. 1. | Lamiaco, *Diod.* 17. *c.* 111. & 18. *c.* 8. }

4 Caſſander, *Iuſt.* 14. 5, 5.

5 Antigonus Gonatas, *Iuſt.* 26. 2.

6 Antigonus Doſon, *Iuſt.* 28. 4.

7 Philippus Macedo vltimus, *Flor.* 2. 7. *n.* 4.

8 Romani { Ætolis victis *Flor.* 2. 9. | deleta Corintho, *Flor.* 2, 16. Tunc Achaia in prouinciæ formam redacta. *S. Ruf. c.* 7. }

Mace-

Macedoniæ Reges poſt mortem Alexandri M.

1 PHILIPPVS ARIDAEVS ſub tutore Antipatro. *Iuſt.* 13. 4. *Diod.* 18. 2.

2 CASSANDER, Antipatri filius, ſævus in Alexandri familiam, *Iuſt.* 15. 2.

3 DEMETRIVS Poliorcetes inuadit regnum & amittit, *Iuſt.* 16. 2.

4 PYRRHVS *Epirota*, *Iuſt.* 16. 2.

5 LYSIMACHVS Thraciæ rex eiecto Pyrrho, *Iuſt.* 16. 3.

6 SELEVCVS rex Syriæ, *Iuſt.* 18. 2. 4.

7 PTOLEMAEVS *Ceraunus*, *Iuſt. ibid.*

* aliquot dierum Reges interceſſere.

8 ANTIGONVS *Gonatas*, Poliorcetæ fil. *Iuſtin.* 26. 1. ann. 44.

9 DEMETRIVS Gonatæ fil. *Iuſt.* 26. 2. 11. & 28. 1. 1.

10 ANTIGONVS *Doſon*, tutor pupilli Philippi, *Iuſt.* 28. 3.

11 PHILIPPVS, victus a Roman. *Flor.* 2. 7.

12 PERSES, Philippi fil. in triumpho ductus, *Flor.* 2. 12.

13 PSEVDOPHILIPPVS, *Flor.* 2. 14. *Vell.* 1, 11. Fit prouincia Romana.

Pto-

# Ptolemæi ſiue Lagidæ, Ægypti poſt Alexandrum M. reges.

1 PTOLEMAEVS LAGI filius, SOTERIS cognomento clarus. *Ioſeph.* 12. 1. *Iuſtin.* 13. 4. Regnauit annos XXXIX.

2 PTOL. PHILADELPHVS, bibliothecam inſtruit. *Ioſeph.* 12. 2. ann. XXXVIII.

3 PTOL. EVERGETES, Seleuco propter ſororem bellum infert, *Polyb.* 5. 58. *Iuſt.* 27. c. 1. ann. XXIV.

4 PTOL. PHILOPATOR, parricida, victor Antiochi M. *Iuſt.* 29. 1. & 30. 1. ann. XIX.

5 PTOL. EPIPHANES, pupillus a Rom. defenſus, *Iuſtin.* 30. 2. ann. XXIII.

6 PTOL. PHILOMETOR, Epiphanis filius, Romana legatione ab Antiochi Epiphanis iniuria & inſidiis liberatus. *Vell.* 1. 10. *Iuſt.* 34. 2. & 3. ann. XXXV.

7 PTO-

7 PTOL. *a* EVERGETES II, etiam PHYSCON cognominatus, homo impu-

*a* Euſebius in Chron. & Syncellus p. 290. inter Philometorem & Phyſconem interponunt *Evergetam II*, & Scaliger ad Euſ. p. 137. *tres*, inquit, Ευεργέται *cognominati, tertius, ſeptimus & octauus.* Aliter veteres. Strabo l. 17. p. 547. Φιλομήτορα ἀδελφὸς διεδέξατο, ὁ δεύτερος Ευεργέτης, ὃν καὶ Φύσκωνα προσαγορεύουσι, *Philometori frater ſucceſſit, Euergeta II, quem & Phyſconem dicunt.* Ioſeph. 12. c. 5. τελευτᾷ Πτολεμαῖος ὁ καλούμενος Ἐπιφανὴς, καταλιπὼν δύο παῖδας ἔτι βραχεῖς τὴν ἡλικίαν, ὧν ὁ μὲν πρεσβύτερος Φιλομήτωρ ἐκαλεῖτο, Φύσκων δὲ ὁ νεώτερος, *Moritur Ptolemæus Epiphanes, relinquens duos filios impuberes, quorum maiori Philometoris, minori Phyſconis cognomen fuit.* Et hic Phyſcon fratri Philometori ſucceſſit, vt præter Ioſephum l. 2. adv. Apion. p. 1064. etiam Clemens Alexandr. 1. Strom. p. 243. auctor eſt. Etiam Athenæo 12. c. 12. idem eſt Ευεργέτης, & qui γαστρὸς μεγέθει *ventris mole* laborat, ἕβδομος *ſeptimus* Ptolemæus. Nullus heic medius aut tertius Euergetes. Nec in nummis aliter, quam ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΤ ΦΤΣΚΩΝΟΣ ΕΤΕΡΓΕΤΟΤ. Chronologiam vtriusque fratris vide in Annal. Vſſerii.

*a* impuriſſimus & immanis crudelitatis, antea Cyrenaicæ rex, poſt fratris Philometoris mortem XV annis Ægypto præeſt, *Diod. in Excerpt. Valeſ. p.* 350, & XIV exul patriæ & agnatis damna infert, atque ita XXIX annis poſt fratrem ſcelerate vixit. *Clem. Alex.* 1. *Strom. p.* 243. Fortuitum tantis malis ſolatium accidit. Fugientibus enim crudelitatem ciuibus, rex Ariſtarchi olim diſcipulus, grammaticos, philoſophos, geometras arceſſiuit, qui litterarum ſtudia, bellis fere extincta mire reſuſcitarunt. *Athenæus lib.* 4. *extr.*

8 PTOL. LATHVRVS, filius Phyſconis, etiam PHILOMETOR *b* Pauſaniæ dictas

*a* Valer. Max. 9. 1. extr. 5. Iuſtin. 38. 8. Ægyptii ergo κακαργέτην pro *Euergeta* dixerunt. *Athenæus* 4. *extr.* & 12. c. 12.

*b* Pauſaniæ Attic. p. 7. ὄγδοος *octauus* a Ptol. Lagi *Philometoris* cognomen habuit ἐπὶ χλευασμῷ· οὐ γὰρ τινα τῶν βασιλέων μισηθέντα ἴσμεν ἐς τοσόνδε ὑπὸ μητρὸς, *per illuſionem; neque enim vllum regem maiori odio matris agitatum ſcimus.*

dictus, cum regnaſſet cum matre invida annos x, pellitur ab eadem, & ſubſtituitur frater

9 PTOL. ALEXANDER, matricida, cum matre, aut nomine illius mater, imperat annos XVIII, quam cum interfeciſſet, ipſe pellitur, reuocaturque

PTOL. LATHVRVS ex Cypro, & VIII annis ſolus imperat, *Iuſt.* 39. *c.* 4. & 5. *Ioſeph.* 13. 20. victor, cum Cypro lateret, Iudæorum, *ibid.c.* 21.

10 PTOL. DIONYSIVS, vulgo AVLETES, eiectus ob largitiones in Romanos factas reſtituitur per Gabinium. *Dio Caſſ.* 39. *Cic.* 1. *Ep.* 1. 2. ann. XXX.

11 PTOLEMAEVS puer, Auletæ filius, Cleopatræ frater, ſub tutore, obtruncat Pompeium, a Cæſare ſuperatus perit. *Hirt. Alex.* & *Appian.* 2. *Civ.*

12 CLEOPATRA cum Antonio victa vim vitæ ſuæ infert. *Dio* 51. *Flor.* 4. 11. Regnauit cum fratre, ſola, & cum Antonio XXII annos.

AEGYPTVS FIT PROVINCIA.

Reges

# Reges Syrenaici.

De vetuſtis Regibus Cyrenæorum, Scholiaſtes Pindari *Principio Pyth.* 4. conſulatur: heic de poſterioribus, qui ad Lagidarum gentem pertinebant.

PTOL. LAGI primus Cyrenaicam ſuo regno adiecit *Diod. Sic.* 18. 21. *Iuſt.* 13. 6. Inde per regios fratres, aut agnatos, adminiſtrata.

MAGAS, obſcuro patre & Berenice, Philadelphi regis matre, genitus, oppugnat Philadelphum, *Pauſan. Att. p.* 6. quinquaginta annos regnat, *Athenæus.* 12. c. 12.

AGAS Philadelphi filius, Evergetis I frater: eius vxor Arſinoe, filia heres Berenice. *Iuſtin.* 26. 3.

DEMETRIVS Macedo, Gonatæ regis frater, Berenices ſponſus, & ſocrus Arſinoes adulter, in adulterio interfectus, *Iuſtin. c. l.*

PTOLEMAEVS Euergetæ I, regis Ægyptii filius, alter maritus Berenice. *ibidem.*

* * *

PTOL.

PTOL. EVERGETES II. ſiue PHYSCON, quoad frater Philometor vixit, Cyrenis præfuit. *Polyb. Legat.* 115. *ſeq. Iuſtin.* 38. 8.

PTOLEMAEVS puer, Phyſconis filius legitimus, a patre, cum in Cypro exularet, iugulatus. *Iuſtin. l. c.*

PTOL. APION, Phyſconis filius nothus, Romanos teſtamento heredes ſcribit. *Appian. Mithr. extr. Iuſtin*, 39. 5. Senatus liberas ciuitates iuſſit, *Liv. epit.* 70. ſed mox oppreſſas a tyrannis *Plut. in Lucullo*, prouinciam fecit, *Eutrop.* 6. 9.

* Alteram *Apionem*, ſicciorìs Lybiæ regem, quem ex Ammiano, Rufo, & Hieronymo commendat Scaliger, confodit Valeſius ad Ammiani 22. extr.

Seleu-

# Seleucidæ ſiue Syriæ poſt Alexandrum M. reges.

* Damaſcenum regnum, Dauidis aut Salomonis temporibus ortum, fundauit HADAD, cuius poſteri ἐπὶ δέκα γενέας *ad decem generationes* poſſederunt. *Nic. Damaſc.* apud Ioſeph. 7. *Antiq.* 6. Succeſſor BENHADAD victus ab Iſraelitis 1. *Reg.* 20. HASAEL tertius grauiſſime adflixit eosdem & Iudæos 2. *Reg.* 8. 12. vltimus REZIN a Tiglatpileſare ſublatus *c.* 16. 9. Hinc per ſatrapas regebatur ad Alexandri tempora.

1 SELEVCVS NICATOR late regnat *Iuſtin.* 13. 4. & 15. 4. vxor APAME, vnde vrbium nomina. Annos XXXII imperio exegit: poſt Alexandri mortem XLIV.

2 ANTIOCHVS SOTER, fil. Seleuci. ann. XIX.

3 ANTIOCHVS, ὁ Θεὸς, ann. XV.

4 SELEVCVS CALLINICVS Thei fil. ann. XX.

5 SELEVCVS CERAVNVS, Callinici fil. ann. III.

6. AN-

6 ANTIOCHVS Magnus Cerauni frater, Romanis bellis notiſſimus, ann. XXXVII. *Appian. Syr.*

7 SELEVCVS PHILOPATOR, Magni filius, ann. XII.

8 ANTIOCHVS EPIPHANES, Philopatoris frater, in nummis ΘΕΟΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ, Ioſepho II. *Antiq.c.5.* ὁ Σωτὴρ, hoſtis Iudæorum, ann. XI.

9 ANTIOCHVS EVPATOR, filius Epiphanis, ſub tutore Lyſia. *Iuſtin.* 34. 3. ann. II.

10 DEMETRIVS SOTER, Philopatoris filius, obſes Romæ, elapſus Antiochum & tutorem occidit, 1. *Macc.* 7. & *Zonar. ex Dione.* Σωτῆρος nomen a Babyloniis impoſitum, quos a malis præfectis liberauerat, *Appian. p.* 82. in numero ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΕΤΡΙΟΥ ΘΕΟΥ ΦΙΛΟΠΑΤΩΡΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ, *Vaillant.* ann. XII.

11 ALEXANDER, ὁ τοῦ Βαλᾶ, BALA, genus mentitus. *Iuſtin.* 36. *c.* 1. in nummo cognomina ΘΕΟΠΑΤΟΡΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. ann. X.

12 DE-

12 DEMETRIVS NICATOR, filius Soteris, *Iuſtin.* 35. 2. *Epit. Liv.* 52. ann. III. Poſt latet captiuus in Parthia. *Iuſtin.* 36, 1.

13 ANTIOCHVS VI, Alexandri filius, ſub tutela Diodoti Tryphonis. *Liv. c. l.* Cognomina ex nummo Medicæo addit Vaillantius ΘΕΟΣ ΕΠΙΦΑΝΗΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ: Vulgare autem ENTHEVS putat ex male intellecto ΑΝΤ. ΘΕΟΣ eſſe. Appianus non Antiochum, ſed Alexandrum vocat.

14 TRYPHON, oppreſſo pupillo. *Iuſtin.* 36. 1. in nummo ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ.

15 ANTIOCHVS VII, ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ in nummo cognominatus, Euſebio SIDETES, frater captiui Demetrii, vincit Tryphonem. *Iuſtin. c. l.* Vulgare cognomen *Syncellus p.* 291. ab Side, Pamphyliæ vrbe (ἐκ Σίδης ἐλθών) deducit, quamquam Rhodo veniſſe, Appianus ſcribit; alii a צידא *venatione*, cui inprimis deditus fuit, *Plut. Apophtheg.* Acie a

 Phraa-

mis matris nomen & effigies præponitur, ΒΑΣΙΛΙΣΣΙΣ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ, & ſuperbiore titulo *pag. 337. Vaillantii:* ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ ΘΕΑΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ. Matre interfecta ſe EPIPHANEM cognominauit. ann. XXIX.

19 ANTIOCHVS IX PHILOPATOR, vulgo CYZICENVS, quod educatus in illa vrbe fuerat, *Ioſeph. 13. 17.* filius Sidetis, frater vterinus Grypi, quo cum acerrime de regno dimicauit, *Iuſt. 39. 2.* ann. XVIII.

20 SELEVCVS VI, Grypi filius & Tryphænæ, in parte Syriæ regnat poſt patris mortem: victus a Cyziceni filio, in Cilicia a Mopſueatis, quibus tributorum exactione grauis erat, combuſtus. *Ioſeph. 13. 21.* & *Appian. Syr.* Nummi titulus ſatis glorioſus: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΣΕΛΕΥΚΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΝΙΚΑΤΟΡΟΣ. *Vaillant. p. 368.*

21 ANTIOCHVS X, Cyziceni filius, PIVS (*εὐσεβὴς Ioſeph. 13. 21.*) cogno-

 mine

mine, ἐπὶ γέλωτι *per iocum* impoſito quod Selenen vxorem duxit, quæ patri antea Cyziceno, & Grypo patruo nupſerat. *Appian. extrem. Syr.*

22 ANTIOCHVS XI, Grypi ex Tryphæna filius, gemellus frater Philippi. Epiphanis & Philadelphi ſibi cognomina imponit. Victus a Pio patruele perit *Ioſeph. 13. 21.*

23 PHILIPPVS, frater Antiochi XI, in parte Syriæ cum fratre Eucæro regnans, Pio alteram partem tenente, tandem tota Syria potitus, *Ioſeph. 13. 21. 22.* Nummus inſcriptus ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥ *Vaill. p. 390.*

24 DEMETRIVS III. ſuperiorum frater, vulgo EVCAERVS, (εὔκαιρος Ioſepho c. l.) a Pt. Lathuro contra Euſeben excitatus: victus a fratre, Arabum & Parthorum auxilio, & in Parthiam miſſus, captiuus diem obit. *Ioſeph. 13. 22.* Vaillant *p. 378.* huic nummum tribuit cum ſplen-

ſplendidis titulis ΦΙΛΟΜΗΤΟΡΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ, de quo Spanhem. *p. 278.* dubitauerat.

25 ANTIOCHVS II. DIONYSVS, Grypi & Tryphænæ quintus filius, regulus partis Damaſcenæ. Tam apud Ioſephum 13. c. 23. & 1. B. I. c. 4. Διονύσυ cognomen habet, quam in nummo ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΔΙΟΝΥΣΟΥ.

* Hactenus Antiochi VII ſiue Grypi genus, qui ex vxore Tryphæna quinque filios ſuſcepit, Seleucum, Antiochum & Philippum gemellos, Demetrium, & Antiochum cognomine Dionyſum. Singuli in certis partibus *Syriæ* regnarunt.

26 TIGRANES rex Armeniæ, a quo Philippum oppreſſum veroſimilius eſt, quàm a Gabinio, vt Euſebius putat, captum, quod tempore illo Romanis cum Syris nullum bellum fuit. Interim Antiochus Euſebes ſiue Pius vel in Cilicia vel Commagene latuit. Tenuit Syriam annis XIIII *Appian.* XVIII *Iuſtin.* quos conciliat Noris. p. 222.

27 ANTIOCHVS XIII, Pii filius, cognomine ASIATICVS, in Aſia, Tigrane Syriam tenente, educatus. Armeniorum exercitu poſt XIIII annos abducto, in regnum ſe patrium inſinuat, & quod per Lucullum impetraſſe videbatur, Pompeii ſeueritate ademtum. Hæc Pio, Cyziceni filio, accidiſſe Iuſtinus 40. 2. prodit, ſed clare Appianus *Syr. p. 83. ed. Car. Steph.* Ἀντίοχος ὁ Ἀντιόχου τοῦ Εὐσεβοῦς *Antiochus Antiochi Pii filius.* Add. Hen. Noris Cenotaph. Piſ. 222.

STRIA FIT PROVINCIA ROMANA.

Reges

## Reges Commageni.

QVod ante Pompeii bella horum nulla occurrit mentio, vero plane eſt ſimile, ab vltimorum Seleucidarum aliquo occupatum & a Tigranis Syria avulſum fuiſſe Commagenem. Primus in ea rex memoratur

ANTIOCHVS, qui Vaillantio eſt ipſe Antiochus Aſiaticus, Pii filius: aliis diuerſus ab illo, quod Commagenus Pompeii amicitia dignus fuerit (ὡς φίλιαν αὐτῷ συνῆλθε. Appian. Mithr. p. 404. ed. Toll.) Aſiaticus vt indignus, reiectus. Quocunque modo ſe res habet, Pompeius huic Commagenem reliquit, addiditque trans Euphratem Seleuciam caſtellum. *Strabo*. 16.

MITHRIDATES Antonium bello Actiaco ſecutus. *Plut. in Ant. p.* 944. Hujus frater ANTIOCHVS, quod fratris legatum occiderat, Romæ damnatus a ſenatu & ſupplicio adfectus eſt, *Dio* 52. *extremo*.

MITHRIDATES II regno donatus

ab Auguſto, *Dio* 54. Non videtur egente Seleucidarum fuiſſe.

ANTIOCHVS II, quo mortuo, ad ius prætoris Commagene vocatur, *Tac.* 2. *Annal.* 41. & 56.

PROVINCIA SVB TIBERIO.

ANTIOCHVS III, filius ſecundi, a Caligula recipit paternum regnum cum parte Ciliciæ, *Dio* 59, amittit ſub eodem: recipit iterum a Claudio, *Idem l.* 60. Tandem* ſuſpicione fœderis Parthorum, Romam deportandus, Lacedæmone primum iubetur manere, mox Romam admittitur cum filiis, fitque Commagene iterum anno Veſpaſiani IIII. vt Ioſephus 7. *Bell. c.* 28. accurate notauit.

PROVINCIA ROMANA.

* Eundem eſſe, quem Claudius reſtituit, & Veſpaſianus regno exutum Spartæ, dein Romæ regio cultu viuere permiſit, vel ex filii *Epiphanis* nomine apparet, ſi Ioſephi 7. Bell. 27. conferatur cum lib Antiq 19. extr. Hic Tacito 12. 55. memoratus, etiam videtur eiusdem *Iochus* eſſe 13. *c.* 7.

Prin-

# Principatus Haſmonæorum.

IVDAS, Maccabæus cognomine, Mattathiæ fil.

IONATHAN, frater Iudæ, dolo captus Ptolemaide, *Ioſeph. 13. 10.*

SIMON, etiam frater, a genero Ptolemæo interfectus, *Ioſeph. cap. 14.* ann. VIII.

IOANNES HYRCANVS, filius Simonis templum Garizim euertit, Idumæam ſubigit, ann. XXX.

ARISTOBVLVS, Ioannis filius, primus rex, *Ioſeph. 13. 19.* ann. I.

ALEXANDER, IANNAEVS cognomine, frater Ariſtobuli, victus a Lathuro & Eucæro, *Ioſeph. 13. c. 21. & 22.* ann. XXVI.

ALEXANDRA vidua, ann. IX.

ARISTOBVLVS ann. VI, in triumpho ductus a Pompeio.

HYRCANVS cum ANTIPATRO Herodis patre: a Parthis abductus *Ioſeph. 15. 2.* tandem ab Herode interfectus. *Ib. c. 9.*

ANTIGONVS a Parthis conſtitutus, a Soſio Antonii legato captus, ſecuri percuſſus.

## Reguli Emeſeni.

Arabum Phylarchæ inter turbas Seleucidarum Emeſam occupant.

SAMPSICERAMVS, *Strabo 16.* quo nomine Cicero *Att 2. epiſt. 14. & 16.* irriſionis cauſſa Pompeium notat.

IAMBLICHVS filius, *Strab. c. l.* Phylarcha Arabum dictus Ciceroni *15. Ep. 1.* ab Antonio bello Actiaco interfectus. *Dio 50.*

ALEXANDER, Iamblichi frater, ab Auguſto in triumpho ductus, *Dio l. 51. ineunte.*

IAMBLICHVS nepos, ab Auguſto principatum in Arabia recipit, *Dio 54.*

* Ignotum, an alii interceſſerint.

SAMPSICERAMVS II. Claudii temporibus, *Ioſeph. 18. 7. & 19. c. 7.*

AZIZVS circumciſus vxorem duxit Druſillam, Agrippæ minoris ſororem *Ioſeph. 20. c. 5.*

SOHEMVS ſub Veſpaſiano. *Ioſeph. 7. Bell. Iud. c. 27. (Gr. 28.)* De ſingulis trium poſteriorum Ioſephus Εμισῶν βασιλεῖς.

Prin-

# Principes Chalcideni.

PTOLEMAEVS MENNAEI (ὁ Μενναίου) obtinet Chalcidem & Iturzorum montana, *Strab.* 16. aĉtorum pœnam a Pompeio mille talentis redimit. *Ioſeph.* 14. 5.

LYSANIAS, filius Ptolemæi, *Ioſeph.* 14. *c.* 23. *extr.* ab Antonio Regis nomen & partem Arabiæ cum Ituræa accipit; ab eodem necatur, *Dio* 49. *Ioſeph.* 1. *Bell. Iud.* 17.

An huius filius ſit Lyſanias *Luc.* 3. 1. diſputatum eſt p 116.

HERODES φιλοκλαύδιος Agrippæ maioris frater. *Seguin. Num. p.* 41.

AGRIPPA Minor a Claudio Chalcidem impetrat, quæ poſt quadriennium melioribus tetrarchiis permutatur. *Ioſeph.* 20. 5.

ARISTOBVLVS rex χαλκιδικῆς ſub Veſpaſiano, *Ioſeph.* 7. *Bell.* 27. *Gr.* 28.

* An ad hos pertinent ὁ περὶ τὸν Λίβανον τετραρχοῦντες *tetrarcha ad Libanum?* SOHEMVS *Ioſeph. in vita ſua p.* 1002. & filiis PTOLOMAEVS, Cæſaris Alexandrino bello adiutor, 14. *Anti. c.* 14. ſaltim finitimi fuerunt.

# Reges Nabatæi.

ARETAS I. æqualis Antiocho Epiphani 2. *Macc.* 5. 8.

ZABDIEL vel ZABELVS (Ζαβδιηλος) caput hoſpiti, Alexandro Balæ, præcidit, 1. *Macc.* 11. 7. & *Ioſeph.* 13. 8. Hic Alexandrum Δυνάστην vocat.

MALCHVS educauit Antiochum VI, Alex. Balæ filium, *Ioſeph.* 13. 9. corrupte Emalkue *Macc.* 11. 39.

OBODAS Lathuri temporibus, vincit Alexandrum Iudæorum regem *Ioſeph.* 13. 21. *extr.*

ARETAS II, Obodæ filius *Steph. Byzant.* in Αὔαρα: a Damaſcenis advocatur contra iniurias Ptolemæi Mennæi, *Ioſeph. Bell.* 1. c. 4 hinc Aretarum imperium in Damaſco: defendit Hyrcanum contra fratrem Ariſtobulum. *ibid.* c. 5. a Scauro mulctatur *cap.* 9. videtur Iuſtini (39. *extr.*) Erotimus eſſe. *Voſſ.*

MALCHVS II, ciuilis Roman. belli temporibus *Dio* 48. *pag.* 382. *Hirt. Alex.* c. 1. interfectus ab Antonio in

in Cleopatræ gratiam *Ioſeph. 1. Bell. c. 17.* quamlibet Plutarchus Μάγχον (ſic editum eſt) ἐξ Ἀραβίας, in auxiliis Antonii ad Actium fuiſſe ſcribit.

OBODAS II, aut potius eius procurator SYLLAEVS deceptor Ælii Galli, in Felicem Arabiam legiones ducentis, *Strab. 16.* ab Auguſto capitis damnatus, *Ioſeph. 16. c. 16. & 17. cap. 4.*

ARETAS III, antea Æneas, cum partem Arabiæ regeret *Strab. 16. p. 537.* defuncti Obodæ regnum & nomen inuadens, *Ioſeph. cc. ll.* Gerodem tetrarcham vincit. 18. *Ant. c. 7.* Damaſcum per præfectum regit, *2. Corinth. 11. 32.* auxilia mittit Veſpaſiano *Ioſeph. 3. Bell. c. 5. Gr.*

# Principes Ituræorum.

Videri poterant ad Chalcidenos pertinere, quod Strabo Ptolemæo Mennæi Τῶν Ἰτουραίων ὀρεινὴν *montana Ituræorum* tribuit, & Lyſaniam, filium Succeſſorem Antonius Ituræa regem dixit, vt pag. 201. narravimus. Nihilominus quod Claudius Ituræam a Chalcide diſtinxit, illam prouinciam fecit ſiue Syriæ addidit, hanc donauit Agrippæ: diſtincte quoque Ituræos recenſebimus.

LYSANIAS a patre montana acceperat, reliquam partem ab Antonio cum regni nomine *Dio* 49. *p.* 411.

PHILIPPVS tetrarcha *Luc.* 3. 1. Si ex paterna hereditate, HERODES Lyſaniæ interfecto videtur ſucceſſiſſe.

AGRIPPA maior a Caio Cæſare conſtitutus. Vide ſupra p. 117.

SOHEMVS a Caligula rex conſtitutus *Dio* 49. quo mortuo Ituræa Syriæ prouinciæ a Claudio adiecta, *Tac.* 12. 23.

Alius SOHEMVS rex Sophenes, dono Neronis *Tac.* 13. 7. etiam Emeſenorum ſub Veſpaſiano *Ioſeph.* 7. *Bell.* 27. (Gr. 28.) qui in Titi auxiliis fuit *Tac. Hiſt.* 2. 81. & 5. 1.

Reges

# Reges Arſacidæ ſiue Parthici.

HActenus de regibus & dynaſtis, qui vtcunque ad regnum in Syria Macedonicum, & quidem infra Euphratem pertinebant: trans fluuium, qui a Macedonibus defecerint, nunc perſequemur, hoc eſt Parthos & Armenios Parthi ſunt.

ARSACES, אשך *Aſchki* in Tarich Schickardi, a Callinico ſecundum Iuſtinum *41. c. 4*, ſecundum alios ab anteceſſore eius Antiocho Deo deſciſcens.

ARSACES filius, eum Antiocho M. bellum gerens, *Iuſtin. 41. 5.*

PRIAPATIVS, al. PAMPACIVS, *ibid.*

PHRAATES, filius Priapatii, Mardorum domitor, *ibidem*: in vet. lib. PHARNACES.

MITHRIDATES frater Phraatis, Mediam imperio ſuo addit & Elymaidem: Demetrium Syriæ regem vincit & captiuum tenet, *Iuſtin. 36. 1. & 41. extr.*

PHRAA-

PHRAATES II filius Mithridatis, ſolvit Demetrium, Siderem opprimit. *Iuſtin. 38. 10. & 39. c. 1.*

HIMERVS, Ἵμερος tyrannus ex præfecto Phraatis *Iuſtin. 42. 1. Athenæus 11. 3.* videtur is eſſe, qui Diodoro in Excerpt. Valeſ. *p. 376.* dicitur Εὐήμερος ὁ Πάρθων βασιλεὺς, *Evémerus rex Parthorum.*

ARTABANVS patruus anteceſſoris, Pampaci filius, *Iuſt. 42. 2.*

† Iuſtinus 42. 2. Artabano Mithridatem ſucceſſiſſe ſcribit: ſed Romana hiſtoria alios præmittit Mithridati, quos adnumeramus, Rein. Reineccium & Io. Bapt. Gramaye ſecuti.

PACORVS regnat Lucullo in Armenia res gerente, *Xiphil. 35.* & is eſt, qui ad Sullam legatum miſerat. *Plutarch.* Reineccio videtur eſſe amplificator Cteſiphontis, quem Ammianus PACORVM vocat *23. c. 20.* Valeſio autem vrbs eſt antiquior, quod eius mentionem fecerit in Antiochi M. bello Polybius *5. c. 45.*

PHRAA-

PHRAATES III. cum Pompeio de limite & iniuriis contendit, *Dio* 37. *Plut. p.* 637.

MITHRIDATES Magnus contra Armenios & Scythas bellum gerit: regno pellitur propter crudelitatem, *Iuſt.* 42. *c.* 3. 4. *Appian. Parth. init.*

ORODES, Mithridatis frater, victor & interfector Craſſi, *Dio* 40. *Vell. Pat.* 2. 46. *Appian. Parth.*

PACORVS, etiam hic *rex* vocatur Tacito 5. *Hiſt.* 9. Floro 4. *c.* 9. Frontino 1. *c.* 1. *Strateg.* 6. Oroſ. 6, 18. quanquam cæſus eſt a Ventidio ſuperſtite parente. *Appian.*

PHRAATES IV. alter filius Orodis, Antonii victor, *Vellei.* 2. 91. Auguſto obſides dat, & ſigna Parthicis cladibus amiſſa reſtituit. *Dio* 54. *Strab.* 6. *extr.*

TIRIDATES, æmulus Phraatis, victus & profugus, ab Auguſto impetrat in Syria διαιτᾶσθαι, id eſt verſari. *Dio* 51. *p.* 456. & *l.* 53. *extr.*

VONO-

VONONES, Roma, vbi obſes erat, ad regnum euocatus, poſt reiectus, *Ioſeph.* 18. 3. *Tac.* 2. 2.

ARTABANVS II., in locum repudiati ſubſtitutus, *Tac.* 2. 3. & 6. 31. regno exutus 6. 36.

TIRIDATES a Tiberio ſubmiſſus PHRAATI, etiam obſidi, qui in Syria, aditurus paternum regnum, morbo perierat, *Tac.* 6. 32. cedit regno *c.* 44.

ARTABANVS iterum regnat *Tac. c. l.* cedente etiam CINNAMO, quem Parthi elegerant. *Ioſeph.* 20. 2. *p.* 687.

BARDANES ſiue VARDANES, Artabani filius, Romanis bellum illaturus a ſuis cæditur. *Ioſeph. c. l. Tac.* 11. 8.

GOTARZES, frater Bardanis, inſidiis ſublatus. *Ioſeph. c. l.*

VOLOGESES, etiam fil Artabani, Neronis & Veſpaſiani temporibus, *Tac.* 12. 44. *Suet. Nec. extr.* & *Domit.* 2.

* In nummo nomen ΒΟΛΟΓΑΣΟΥ, *Spanh. p.* 86. & 425. Ioſepho Οὐολογέσης 20. *c.* 2. DIONI Οὐολόγαισος *l.* 63.

AR-

ARTABANVS III falſum Neronem tuetur *Zonar. in Tito. Tac. Hiſt. 1. 2.*

PACORVS III Traiani tempore, *Plin. 10. epiſt. 6.*

OSROES, frater Pacori, a Traiano ſubactus, *Theodoſ. in fragm. Dion.*

* Regis nomen varie ſcriptum : græce Ὀσρόης Pauſan. Eliac. 1. p. 159. & Χοσρόης præſertim in Perſis, apud Zonaram: latine *Oſroes, Oſdroes* & *Coſdroes*, vt apud Spartian. in Adr. c 13. add. Salmaſ. ad h. l. in Tarich. כשר *Caſro*, vnde χ vel C defendi poteſt.

PARTHAMOSPATES a Traiano datus, *Xiphil.* ab Adriano retractus, *Spartian. c. 5.*

VOLOGESES II, temporibus Adriani, *Xiphil.* victus a L. Vero Marci fratre, *Aurel. Victor. Oroſ. 7. 15.*

VOLOGESES III a Seuero repreſſus, *Xiphilin. p. 325. Spartian. c. 16.*

ARTABANVS IV, frater Vologeſis, circumuentus a Caracalla, *Herodian. 4. 11.* a Perſis victus tribus prœliis, finem facit regni Parthici, Alexandri Seueri temporibus. *idem 6. 2. Xiphil. in Alex.*

SVCCEDIT REGNVM PERSARVM.

Reges

# Reges Armeniæ maioris.

AB Alexandri temporibus Seleucidis paruit Armenia, vsque ad Antiochum M. quo victo ab Romanis, ARTAXIAS defecit & fœdus cum Rom. iniit, *Polyb. leg.59.* poſt captes ab Antiocho Epiphane. *Appian. Syr.*

obſcuri & ignoti ſucceſſores.

TIGRANES a Lucullo & Pompeio victus.

ARTVASDES, filius Tigranis, etiam ARTABACES Dioni, ab Antonio infectus. *Dio 49.* Meminit eius Cicero *15. Epiſt. 2.*

* Scribitur Artuasdes & Artauasdes.

ARTAXIAS, filius Artuasdæ, a ſuis occiſus. *Tac. 2. 3. Dio 54. p. 526.* Parthorum vſus auxiliis.

TIGRANES, frater Artaxiæ, Auguſti auſpiciis a Tiberio in regnum deductus, *Tac. 2. 3. n. 4. Dio cit. loc. Suet. Tib. 9.*

† Filius Tigranis vix guſtaſſe imperium ex Tacito conſtat c. l.

AR-

ARTVASTES ab Auguſto datus, a Tigrane altero, fauentibus Parthis, deturbatus non ſine clade Romanorum. *Tac. c. l. n. 5.*

ARIOBARZANES Medus ductu C. Cæſaris impoſitus, *Tac. c. l. c. 4.*

ERATO femina }
VONONES } *Tac. c. 4. & c. 56.*

ARTAXIAS, Polemonis & Pythodoridis filius, a Germanico coronatus, *Tac. 2. 56. 65.* antea Zeno dictus, defunctus ſene Tiberio, *Tac. 6. 31. 2.*

ARSACES, Artabani Parthi filius, *Tac. c. l. Dio. p. 635.*

MITHRIDATES, Pharaſmanis Hiberi regis frater, a Tiberio ſubſtitutus, *Tac. 6. 23. & 11. 8. 1. & c. 9. 3.* ſed ſub Claudio demum potitus, in vincula coniicitur a

RADAMISTO, *Tac. 12. 47.* filius Pharaſmanis *cap. 44.* Armenium occupat *cap. 45.* a ſuis pellitur *cap. 50.* ſuccedit.

TIRIDATES, Vologeſis Parthici frater, *c. 50.* tandem ab ipſo Nerone diademate ornatus, *Tac. 16. 23.*

TICRA-

TIGRANES a Nerone impoſitus, pulſo Tiridate, *Tac. 15. l. 1.*

EXEDARES, exauctoratus a Parthis, vt ſibi & Romanis inutilis, *Dio in fragm. Theodoſ. l. 68. p. 778.*

PARTHAMASIRIS a Traiano eiectus, Pacori filius, Hoſrois fratre genitus, *ibid. & pag. ſeq.*

ARMENIA * PROVINCIA ROMANA.

* Theod. ex Dione pag. 780. Eutrop. 8. 2. & nummus Traiani apud Vaillant p. 47. ARMENIA ET MESOPOTAMIA IN POTESTATEM P. R. REDACTAE.

Adrianus deſeruit Armeniam, vt transeuphrataeam, *Eutrop. 8. 3.* Ant. Pium autem & L. Verum Armeniis rurſus reges dediſſe, nummorum inſcriptiones probant REX ARMENIAE DATVS, aut REX ARMENIIS DATVS, *Spanh. p. 831.* & ſub Marco & Lucio Romanum praeſidium Elegiae, quod oppidum Armeniae eſt, tumultu caeſum eſſe Dio p. 802. notauit.

Seuero quoque ſe ſubmiſit Armenius rex, *Herodian. 3. 9.* quem Caracalla

euo-

euocatum in vincula coniecit *Xiphil.* 77. hunc Armenii tumultu vlti ſunt, & Caracalla Αρμενιῶν ὐκ ἐκράτησεν, id eſt Armenios non ſubegit, *Zonar.*

Sub Maximino Thrace erant ὑπήκοοι *ſubiecti* Romanis, *Herodian.* 7. 2. & quod Zenobia in caſtris ſuis Armenios habuerat, *Armeniaci* nomen adſumſit Aurelianus. *Vopiſc. cap.* 30.

Conſtantio res contra Perſas gerente, rex Armeniæ ARSACES erat, fidus & amicus Romanis, *Ammian.* 20. *cap.* 20.

Sic Armenia a Romanis, Parthis certatim poſſeſſa, amiſſa fuit.

Reges

# Reges reliqui Transeuphratæi.

Media quoque, Albania, & Iberia ſuos reges habuerunt, Parthis plerumque ſubditos, interdum de libertate cum ipſis certantes.

Triumuiratus tempore MEDIS præerat ARTAVASDES Romanorum amicus, poſtea a Parthis ſuperatus. *Dio.* 49. *extr.* PACORVS Tiberio remp. Romanam gerente, frater Vologeſis. *Ioſeph.* 20. 2.

IBERIAE rex ARTACES a Pompeio victus & in deditionem acceptus. *Eutrop.* 6. 11. PHARNABAZVS victus ab Antonio legato *Dio* 49. *p.* 406. MITHRIDATEM Caligula in vincula coniecit, Claudius regno reſtituit, *Dio* 60. PHARASMANES ſucceſſit *Tacit.* 11. 8. & 12. 45. alius PHARAMANES amicus Adriano & Pio. *Spart. c.* 17. *Capital. c.* 9.

ALBANIAE præerat ORODES, cum Pompeius orientem ſubigeret, *Eutrop.* 6. 11. ZOBERES ab Antonio legato ſuperatus, *Dio* 49.

Regu-

# Reguli Edeſſeni ſiue Oſroeni.

Commune cognomen eſt *Abgarus*, quod Græci quidem Αὔγαρος ſcribunt, ſed in nummis Pii Seueri, Gordiani eſt ΑΒΓΑΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ. *Spanh. p.* 86. quæ ſine dubitatione verior ſcriptura eſt. Præcipui fuerunt

ARIAMNES ABGARVS deceptor Craſſi, *Dio* 40. *p.* 129. Arabum φύλαρχος, *Plutarch. p.* 555.

ABGARVS, quem Chriſto epiſtolam ſcripſiſſe crediderunt, *Euſ. H. E.* 1, 13.

ABGARVS ſub Claudio, Abbarus corrupto Tacito & rex Arabum, *Ann.* 12. *c.* 12.

ABGARVS Traianum conuiuio excipiens, *Theodoſ.* excerpt. Dionis. *pag.* 780.

ABGARVS ab Antonino Pio auctoritate ſola exorientis partibus deductus. *Capitol. c.* 9.

ABGARVS a Seuero in fidem receptus, *Herodian.* 3. 9. a Caracalla contra fidem & amicitiam in vincula coniectus, *Xiphil. p.* 352.

# Reges Pontici.

MITHRIDATES ab Antigono fugiens conditor regni, *Appian. Mithr.* cognomine ὁ κτιςὴς vixit annos LXXXIV. *Lucian. in μακροϐ.*

* Succeſſores non ſatis noti, neque numerus eorum certus. Appianus, quem ſecuti ſumus in hiſtoria, Mithridatem Romanorum hoſtem, vocat ἕκτον ἀπὸ τȣ̃ πρώτȣ Μιθριδάτȣ *ſextum a primo Mithridate*, quæ verba in Gelenii verſione non apparent: habentur autem in vtroque Græco codice Caroli & Henrici Stephanorum, vertitque ante Gelenium P. Candidus. Si ſaluus eſt numerus Appiani, oportet omnes, quod de primo & vltimo conſtat, longæuos fuiſſe, alioqui ſpatium, quod Antigonum inter & Pompeium eſt, non explebitur. Deſideratur ſucceſſor τȣ̃ κτιςȣ̃.

MITHRIDATES, Sinopenſes bello premit, filiam Laodicen Antiocho M. locat, *Polyb. 4. c. 56. & l. 5. c. 43.* hujus.

PHARNACES filius, auus magni Mithridatis, *Iuſtin. 38. 6.* de quo *p. 48.* plura tradidimus. add. *Liv. 40. 20.*

MITHRIDATES EVERGETES, Romano

manorum in Punico bello ſocius. *Appian.* Eius filius

MITHRIDATES, EVPATOR & DIONYSVS cognominatus, Euergetæ filius, a Lucullo & Pompeio deuictus. Hic Boſporum & Colchidem ſuo regno adiecit, *Strab. pag. 205. & 378.*

† Pontus a Pompeio adiicitur Bithyniæ, *Dio ſummar. 37.*

PHARNACES, Mithridatis filius, rex Boſpori, inuadit paternum regnum, a Cæſare vincitur. *Hirtius Alex. 34. ſeq. Suet. Iul. 35.*

DARIVS, Pharnacis filius, ab Antonio acceptum regnum breui tenet tempote, *Appian. 5. Civ.*

POLEMO ab eodem Antonio conſtitutus, *Dio 49.*

PYTHODORIS Polemonis vidua, *Strab. 12.*

POLEMO filius, *Dio 59. Ioſeph. 19. 7.* quo concedente Nero prouinciam fecit, *Suet. 18. Eutrop. 7. 9.*

Reges

# Reges Cappadociæ.

ARIARATHES ab Eumene & Perdicca victus. *Diodor. 18. c. 16. Iuſt. 13. 6.*

ARIARATHES II filius, inter ciuiles motus Seleuci & Antigoni. *Diod. c. l.*

ARIAMNES *ibid. & Iuſt. 27. 3.*

ARIARATHES III, gener Antiochi Dei, *Diodor. c. l. Iuſt. 29. 1.*

ARIARATHES IV, Antiochi M. gener. *Diodor. c. l.*

ARIARATHES PHILOPATOR, eruditus, Romanis amicus, *Diodor. cit. loc. Excerpt. Valeſ. pag. 325.* a ſuppoſititio fratre Oropherne viribus Demetrii Soteris pellitur, *Polyb. 3. c. 5. Liv. epit. 47.* Romam queſtum venit, *Polyb. leg. 126.*

OROPHERNES, pulſo Ariarathe, *Polyb. Excerpt. p. 1470. ed. Gronov.*

ARIARATHES per Attalum Philadelphum Romanis auſpiciis reſtitutus, *Polyb. c. l. Diod. Excerpt. Valeſ. p. 169.* interit bello Ariſtonici, *Iuſtin. 37. 1.*

LEODICE τεκνοφόνος, *Iuſt. c. l.*

ARIARATHES VI ſubtractus ſæuitiæ matris, occiditur a Mithridate vxoris fratre, per Gordium, *Iuſtin.38. 1.*

NICOMEDES Bithynus inuaſor, ſtatim pulſus ab æmulo Mithridate. *ibid.*

ARIARATHES VII, Laudices fil. in colloquio interfectus, *Iuſt. c. l.*

ARIARATHES fictus, Mithridatis filius, ſub rectore Gordio, *ibid.*

ARIARATHES VIII, Aſiaticus frater eius, qui in colloquio interfectus fuerat. *Iuſtin. 38. 2.* pulſus a Mithridate moritur animi ægritudine, *ibidem.*

Nicomedes ſubornat tertium filium, cui pari dolo reſpondet Mithridates: neuter a ſenatu Rom. admiſſus, ſed

ARIOBARZANES rex datus, *Iuſt. c. l.* & per Syllam prætorem deductus eiecto Gordio, *Plut. p. 453.*

ARIOBAZANES filius, *Cic. 15. Epiſt. 2.* a Caſſio oppreſſus, *Supra p. 63.*

ARIARATHES frater, ab Antonio expulſus, *Dio 49.* ſubſtitutus.

SISIN-

SISINNA, in matris formoſæ gratiam, *Appian.* 5. *Civ.*

ARIARATHES, ſublato Siſinna rurſus breuiter regnat, quo iterum expulſo ab Antonio ſubrogatur.

ARCHELAVS* poſt quinquaginta annorum imperium a Tiberio eiectus, *Tac.* 2. 24. *&* 56. *Suet. c.* 37.

## CAPPADOCIA FIT PROVINCIA.

* Archelai huius genus tradidit Strabo l. 12. pag. 534. latius deduxit H. Noris Cenotaph Piſ. p. 225. Nempe pronepos fuit Archelai ducis Mithridatici aduerſus Syllam in Græcia, qui belli II Mithridatico ad Romanos defecit: nepos Archelai, Comani pontificis, Ægyptiorum, exulante Auleta, ſemeſtris regis, cui Berenice filia Auletæ, regnans nupſerat, prœlio occiſi a Gabinio, reſtitutore Auletæ: filius Archelai itidem pontificis Comani, ex Glaphyra, matre Siſinnæ, ſed patrem Cæſar abdicauit ſacerdotio, ſubſtituto Lycomede. *Hirt. Alex. B.* c. 66.

POLEMO, Polemonis filius, cui pro Boſporo Ciliciæ partem dedit Claudius, *Dio 60. p. 670.*

MITHRIDATES a Claudio datus, *Dio c. l.* poſt exſul. *Tacit. 12. 15.*

COTYS frater ab Romanis datus. *Tacit. ibid. & ad hunc Lipſius.*

Poſthæc proprios reges ſuæque gentis habuerunt, qui SAVROMATAE dicebantur. Appianus *extr. Mithrid.* νῦν δὲ εἰσὶν οἰκεῖοι, *noſtra*, id eſt Adriani, *ætate proprios* (reges) *habent*, qualis rex SAVROMATA fuit Traiani æuo, *Plin. 10. Epiſt. 13. 14. 15.* & alius SAVROMATA rex Seueri tempore. Nummus cum capite Seueri radiato inſcriptus: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΣΑΥΡΟΜΑΤΟΥ. *Spanh. p. 462.*

## Reges Paphlagoniæ.

MORZES Antiochi M. temporibus, *Liv. 38. 26.*

PYLAEMENES EVERGETA, Romanorum in Ariſtonici bello ſocius, *Eutrop. 4. 9.*

PYLAMENES a Mithridate pulſus, *Eutrop. 5. 3.*

NICOMEDES Bithynus inuadit partem, & filio ſuo, ficto nomine, vindicat, *Iuſtin. 37. 4.* pellitur a Mithridate, *Oroſ. 6. 2.*

PYLAEMENES & ATTALVS fratres, a Romanis reſtituti, *Eutrop. 6. 11, Strab. 12. p. 372.*

DEIOTARVS PHILADELPHVS *Strab. 12.*

Adiicitur prouinciæ Bithyniæ ab Auguſto, *Strab. c. l.*

# Reges Bithyniæ.

ZIPOETES Antiochi Soteris temporibus *Memn. Ecl.*

NICOMEDES Zipœtis filius, conditor Nicomediæ, *Tzetzes Chil. 3. Pauſan. Eliac. 1. p. 159.* add. *L. Holſten. ad Steph. p. 225.*

ZELA, filius Nicomedis, *Steph. Byz. in* Ζῆλα. *Athen. 2. c. 17.*

PRVSIAS, filius Zelæ, *Strab. 12. p.* 388. ex Rom. hiſtoria notiſſimus, *Liv.* 37. *c.* 25. Annibale vſus, *Nep. c.* 10.

NICOMEDES II, Pruſiæ filius, parricida, *Liv. Epit. 50. Iuſtin. 34. 4.*

NICOMEDES III, Nicomedis filius, a Mithridate pulſus, ab Romanis defenſus, *Iuſtin.* 38. 3. quos heredes ſcribit, *Vell. Pat.* 2. 4. & 39.

PROVINCIA ROMANA.

# Reges Pergameni.

1 PHILETAERVS.

2 EVMENES fratris fil.

3 ATTALVS patruelis, rex.

4 EVMENES filius, ſocius Rom. | 5 ATTALVS, tutor. | PHILETAERVS, ASHENAERVS priuati, *Liv.* 42. *c.* 55. *l.* 45. *c.* 15.

6 ATTALVS Philometor. *Strab.* 13. cuius HERES POP. ROM.

De ſingulis actum pag. 50, 51.

# Reges Ciliciæ.

Bello Mithridatico occupauerat Campeſtrem Tigranes : Tracheam prædones : angulum exiguum retinebant Antiochi, Pius & Aſiaticus. Fit per Pompeium

PROVINCIA ROMANA.

Antonius ſtatum mutat : Trachea Cleopatræ donata, partis regulus fit

POLEMO, poſt id Ponti rex.

TARCONDIMOTVS tyrannus.

PHILOPATOR filius, ab Auguſto multatus.

TARCONDIMOTVS, frater, ab Auguſto in patrias poſſeſſiones reſtitutus.

| | | |
|---|---|---|
| ARCHELAVS Cilix. | ANTIOCHVS Commagenus. | POLEMO fil. circumciſus. |

Reguli alii ignoti.

PROVINCIA SVB VESPASIANO.

* In parte tamen tolerauit Veſpaſianus regium imperium, eique ALEXANDRVM, filium Tigranis, regis Armeniorum a Nerone conſtituti, præfecit, *Ioſeph. l.* 18. *c.* 7. *extr.* niſi credas, hæc ante prouinciam acta fuiſſe. De ſuperioribus regibus plura dicta p. 55.

TIGRANES a Nerone impoſitus, pulſo Tiridate, *Tac. 15. 1. 1.*

EXEDARES, exauctoratus a Parthis, vt ſibi & Romanis inutilis, *Dio in fragm. Theodoſ. l. 68. p. 778.*

PARTHAMASIRIS a Traiano eiectus, Pacori filius, Hoſrois fratre genitus, *ibid. & pag. ſeq.*

ARMENIA * PROVINCIA ROMANA.

* Theod. ex Dione pag. 780. Eutrop. 8. 2. & nummus Traiani apud Vaillant p. 47. ARMENIA ET MESOPOTAMIA IN POTESTATEM P. R. REDACTAE.

Adrianus deſeruit Armeniam, vt transeuphratæam, *Eutrop. 8. 3.* Ant. Pium autem & L. Verum Armeniis rurſus reges dediſſe, nummorum inſcriptiones probant REX ARMENIAE DATVS, aut REX ARMENIIS DATVS, *Spanh. p. 831.* & ſub Marco & Lucio Romanum præſidium Elegiæ, quod oppidum Armeniæ eſt, tumultu cæſum eſſe Dio p. 802. notauit.

Seuero quoque ſe ſubmiſit Armenius rex, *Herodian. 3. 9.* quem Caracalla

euo-

euocatum in vincula coniecit *Xiphil.* 77. hunc Armenii tumultu vlti ſunt, & Caracalla Ἀρμενίων οὐκ ἐκράτησεν, id eſt Armenios non ſubegit, *Zonar.*

Sub Maximino Thrace erant ὑπήκοοι *ſubiecti* Romanis, *Herodian.* 7. 2. & quod Zenobia in caſtris ſuis Armenios habuerat, *Armeniaci* nomen adſumſit Aurelianus. *Vopiſc. cap.* 30.

Conſtantio res contra Perſas gerente, rex Armeniæ ARSACES erat, fidus & amicus Romanis, *Ammian.* 20. *cap.* 20.

Sic Armenia a Romanis, Parthis certatim poſſeſſa, amiſſa fuit.

Reges

# Reges reliqui Transeuphratæi.

Media quoque, Albania, & Iberia ſuos reges habuerunt, Parthis plerumque ſubditos, interdum de libertate cum ipſis certantes.

Triumuiratus tempore MEDIS præerat ARTAVASDES Romanorum amicus, poſtea a Parthis ſuperatus. *Dio.* 49. *extr.* PACORVS Tiberio remp. Romanam gerente, frater Vologeſis. *Ioſeph.* 20. 2.

IBERIAE rex ARTACES a Pompeio victus & in deditionem acceptus. *Eutrop.* 6. 11. PHARNABAZVS victus ab Antonio legato *Dio* 49. *p.* 406. MITHRIDATEM Caligula in vincula coniecit, Claudius regno reſtituit, *Dio* 60. PHARASMANES ſucceſſit *Tacit.* 11. 8. & 12. 45. alius PHARAMANES amicus Adriano & Pio. *Spart. c.* 17. *Capital. c.* 9.

ALBANIAE præerat ORODES, cum Pompeius orientem ſubigeret, *Eutrop.* 6. 11. ZOBERES ab Antonio legato ſuperatus, *Dio* 49.

Regu-

# Reguli Edeſſeni ſiue Oſroeni.

Commune cognomen eſt *Abgarus*, quod Græci quidem Αὔγαρος ſcribunt, ſed in nummis Pii Seueri, Gordiani eſt ΑΒΓΑΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ. *Spanh. p.* 86. quæ ſine dubitatione verior ſcriptura eſt. Præcipui fuerunt

ARIAMNES ABGARVS deceptor Craſſi, *Dio* 40. *p.* 129. Arabum φύλαρχος, *Plutarch. p.* 555.

ABGARVS, quem Chriſto epiſtolam ſcripſiſſe crediderunt, *Euſ. H. E.* 1, 13.

ABGARVS ſub Claudio, Abbarus corrupto Tacito & rex Arabum, *Ann.* 12. *c.* 12.

ABGARVS Traianum conuiuio excipiens, *Theodoſ.* excerpt. Dionis. *cap.* 780.

ABGARVS ab Antonino Pio auctoritate ſola exorientis partibus deductus. *Capitol. c.* 9.

ABGARVS a Seuero in fidem receptus, *Herodian.* 3. 9. a Caracalla contra fidem & amicitiam in vincula coniectus, *Xiphil. p.* 352.

# Reges Pontici.

MITHRIDATES ab Antigono fugiens conditor regni, *Appian. Mithr.* cognomine ὁ κτιςὴς vixit annos LXXXIV. *Lucian. in μακροβ.*

* Succeſſores non ſatis noti, neque numerus eorum certus. Appianus, quem ſecuti ſumus in hiſtoria, Mithridatem Romanorum hoſtem, vocat ἕκτον ἀπὸ τῶ πρώτου Μιθριδάτου *ſextum a primo Mithridate*, quæ verba in Gelenii verſione non apparent: habentur autem in vtroque Græco codice Caroli & Henrici Stephanorum, vertitque ante Gelenium P. Candidus. Si ſaluus eſt numerus Appiani, oportet omnes, quod de primo & vltimo conſtat, longæuos fuiſſe, alioqui ſpatium, quod Antigonum inter & Pompeium eſt, non explebitur. Deſideratur ſucceſſor τῶ κτιςῶ.

MITHRIDATES, Sinopenſes bello premit, filiam Laodicen Antiocho M. locat, *Polyb. 4. c. 56. & l. 5. c. 43.* hujus.

PHARNACES filius, auus magni Mithridatis, *Iuſtin. 38. 6.* de quo *p. 48.* plura tradidimus. add. *Liv. 40. 20.*

MITHRIDATES EVERGETES, Ro-

manorum in Punico bello ſocius. *Appian.* Eius filius

MITHRIDATES, EVPATOR & DIONYSVS cognominatus, Euergetæ filius, a Lucullo & Pompeio deuictus. Hic Boſporum & Colchidem ſuo regno adiecit, *Strab. pag. 205. & 378.*

† Pontus a *Pompeio* adiicitur Bithyniæ, *Dio ſummar.* 37.

PHARNACES, Mithridatis filius, rex Boſpori, inuadit paternum regnum, a Cæſare vincitur. *Hirtius Alex. 34. ſeq. Suet. Iul.* 35.

DARIVS, Pharnacis filius, ab Antonio acceptum regnum breui tenet tempore, *Appian. 5. Civ.*

POLEMO ab eodem Antonio conſtitutus, *Dio 49.*

PYTHODORIS Polemonis vidua, *Strab. 12.*

POLEMO filius, *Dio 59. Ioſeph. 19. 7.* quo concedente Nero prouinciam fecit, *Suet. 18. Eutrop. 7. 9.*

Reges

# Reges Cappadociæ.

ARIARATHES ab Eumene & Perdicca victus. *Diodor. 18. c. 16. Iuſt. 13. 6.*

ARIARATHES II filius, inter ciuiles motus Seleuci & Antigoni. *Diod. c. l.*

ARIAMNES *ibid. & Iuſt. 27. 3.*

ARIARATHES III, gener Antiochi Dei, *Diodor. c. l. Iuſt. 29. 1.*

ARIARATHES IV, Antiochi M. gener. *Diodor. c. l.*

ARIARATHES PHILOPATOR, eruditus, Romanis amicus, *Diodor. cit. loc. Excerpt. Valeſ. pag. 325.* a ſuppoſititio fratre Oropherne viribus Demetrii Soteris pellitur, *Polyb. 3. c. 5. Liv. epit. 47.* Romam queſtum venit, *Polyb. leg. 126.*

OROPHERNES, pulſo Ariarathe, *Polyb. Excerpt. p. 1470. ed. Gronov.*

ARIARATHES per Attalum Philadelphum Romanis auſpiciis reſtitutus, *Polyb. c. l. Diod. Excerpt. Valeſ. p. 169.* interit bello Ariſtonici, *Iuſtin. 37. 1.*

LEODICE τεκνοφόνος, *Iuſt. c. l.*

ARIARATHES VI ſubtractus ſæuitiæ matris, occiditur a Mithridate vxoris fratre, per Gordium, *Iuſtin.38. 1.*

NICOMEDES Bithynus inuaſor, ſtatim pulſus ab æmulo Mithridate. *ibid.*

ARIARATHES VII, Laudices fil. in colloquio interfectus, *Iuſt. c. l.*

ARIARATHES fictus, Mithridatis filius, ſub rectore Gordio, *ibid.*

ARIARATHES VIII, Aſiaticus frater eius, qui in colloquio interfectus fuerat. *Iuſtin. 38. 2.* pulſus a Mithridate moritur animi ægritudine, *ibidem.*

Nicomedes ſubornat tertium filium, cui pari dolo reſpondet Mithridates: neuter a ſenatu Rom. admiſſus, ſed

ARIOBARZANES rex datus, *Iuſt. c. l.* & per Syllam prætorem deductus eiecto Gordio, *Plut. p. 453.*

ARIOBAZANES filius, *Cic. 15. Epiſt. 2.* a Caſſio oppreſſus, *Supra p. 63.*

ARIARATHES frater, ab Antonio expulſus, *Dio 49.* ſubſtitutus.

SISIN-

SISINNA, in matris formoſæ gratiam, *Appian. 5. Civ.*

ARIARATHES, ſublato Siſinna rurſus breuiter regnat, quo iterum expulſo ab Antonio ſubrogatur.

ARCHELAVS * poſt quinquaginta annorum imperium a Tiberio eiectus, *Tac. 2. 24. & 56. Suet. c. 37.*

CAPPADOCIA FIT PROVINCIA.

* Archelai huius genus tradidit Strabo l. 12. pag. 334. latius deduxit H. Noris Cenotaph Piſ. p. 225. Nempe pronepos fuit Archelai ducis Mithridatici aduerſus Syllam in Græcia, qui belli II Mithridatico ad Romanos defecit: nepos Archelai, Comani pontificis, Ægyptiorum, exulante Auleta, ſemeſtris regis, cui Berenice filia Auletæ, regnans nupſerat, prœlio occiſi a Gabinio, reſtitutore Auletæ: filius Archelai itidem pontificis Comani, ex Glaphyra, matre Siſinnæ, ſed patrem Cæſar abdicauit ſacerdotio, ſubſtituto Lycomede. *Hirt. Alex. B. c. 66.*

POLEMO, Polemonis filius, cui pro Boſporo Ciliciæ partem dedit Claudius, *Dio 60. p. 670.*

MITHRIDATES a Claudio datus, *Dio c. l.* poſt exſul. *Tacit. 12. 15.*

COTYS frater ab Romanis datus. *Tacit. ibid. & ad hunc Lipſius.*

Poſthæc proprios reges ſuæque gentis habuerunt, qui SAVROMATAE dicebantur. Appianus *extr. Mithrid.* *νῦν δὲ εἰσὶν οἰκεῖοι, noſtra*, id eſt Adriani, *ætate proprios* (reges) *habent*, qualis rex SAVROMATA fuit Traiani æuo, *Plin. 10. Epiſt. 13. 14. 15.* & alius SAVROMATA rex Seueri tempore. Nummus cum capite Seueri radiato inſcriptus: ΒΑΣΙΛΕΩΣ CΑΥΡΟΜΑΤΟΥ. *Spanb. p. 462.*

# Reges Paphlagoniæ.

MORZES Antiochi M. temporibus, *Liv. 38. 26.*

PYLAEMENES EVERGETA, Romanorum in Ariſtonici bello ſocius, *Eutrop. 4. 9.*

PYLAMENES a Mithridate pulſus, *Eutrop. 5. 3.*

NICOMEDES Bithynus inuadit partem, & filio ſuo, ficto nomine, vindicat, *Iuſtin. 37. 4.* pellitur a Mithridate, *Oroſ. 6. 2.*

PYLAEMENES & ATTALVS fratres, a Romanis reſtituti, *Eutrop. 6. 11, Strab. 12, p 372.*

DEIOTARVS PHILADELPHVS *Strab. 12.*

Adiicitur prouinciæ Bithyniæ ab Auguſto, *Strab. 6. l.*

# Reges Bithyniæ.

ZIPOETES Antiochi Soteris temporibus *Memn. Ecl.*

NICOMEDES Zipœtis filius, conditor Nicomediæ, *Tzetzes Chil. 3. Pauſan. Eliac. 1. p. 159.* add. *L. Holſten. ad Steph. p. 225.*

ZELA, filius Nicomedis, *Steph. Byz. in* Ζῆλα. *Athen. 2. c. 17.*

PRVSIAS, filius Zelæ, *Strab. 12. p. 388.* ex Rom. hiſtoria notiſſimus, *Liv. 37. c. 25.* Annibale vſus, *Nep. c.* 10.

NICOMEDES II, Pruſiæ filius, parricida, *Liv. Epit. 50. Iuſtin. 34. 4.*

NICOMEDES III, Nicomedis filius, a Mithridate pulſus, ab Romanis defenſus, *Iuſtin.* 38. 3. quos heredes ſcribit, *Vell. Pat. 2. 4. & 39.*

PROVINCIA ROMANA.

# Reges Ciliciæ.

Bello Mithridatico occupauerat Campeſtrem Tigranes : Tracheam prædones : angulum exiguum retinebant Antiochi, Pius & Aſiaticus. Fit per Pompeium.

PROVINCIA ROMANA.

Antonius ſtatum mutat : Trachea Cleopatræ donata, partis regulus fit

POLEMO, poſt id Ponti rex.

TARCONDIMOTVS tyrannus.

PHILOPATOR filius, ab Auguſto mulctatus.

TARCONDIMOTVS, frater, ab Auguſto in patrias poſſeſſiones reſtitutus.

| | | |
|---|---|---|
| ARCHELAVS Cilix. | ANTIOCHVS Commagenus. | POLEMO fil. circumciſus. |

Reguli alii ignoti.

PROVINCIA SVB VESPASIANO.

* In parte tamen tolerauit Veſpaſianus regium imperium, eique ALEXANDRVM, filium Tigranis, regis Armeniorum a Nerone conſtituti, præfecit, *Ioſeph. l.* 18. *c.* 7. *extr.* niſi credas, hæc ante prouinciam acta fuiſſe. De ſuperioribus regibus plura dicta p. 55.

# Galatum principes.

DEIOTARVS tetrarcha, deinde rex. *Cic.*

Reliqui tetrarchæ obſcuri, vt DEMENECLIVS, cuius filius ADIATORIX ab Antonio princeps Heracleæ Ponticæ factus, ab Auguſto in triumpho ductus. *Strab.* 12. p. 374. item auus maternus Mithridatis Pergameni a Deiotaro oppreſſus, *Strab.* 13. *p.* 430. *Hirt. Alex. extr.*

DEIOTARVS filius itidem rex ab ſenatu appellatus, *Cic. Att.* 5. *Epiſt.* 17. & 21. videtur ante patrem mortuus: ὑπεργηρῶν τι ὄντα *ſemen extremo* Philippenſi bello. *Dio* 47.

MITHRIDATES PERGAMENVS tetrarchiam aui materni a Cæſare recipit. *Hirtius* & *Strab. cit. loc.*

AMYNTAS miniſter Deiotari, poſtea ſucceſſor, quo demortuo Auguſtus regnum eius prouinciam fecit. *Dio* 53. *Strab.* 12. *Eutrop.* 7. 5.

Reges

# Reges Epirenſes.

PYRRHVS Achillis filius.

Succeſſores per *δέκα καὶ πέντε γενεάς*, XV *generationes*, Pauſan. p. 11.

THARYPVS

ALCETAS

| | |
|---|---|
| ARRYBA doctus. | a NEOPTOLEMVS auus Alexandri M. |
| ARACIDES, | ALEXANDER, Olympiadis frater, Magni Alexandri auunculus, in Italia cæſus, *Liv. 8, 17.* & *24. Gell. 17, 6. 21.* |
| PYRRHVS Rom. hoſtis. | |
| ALEXANDER fil. *Iuſt. 26. 2.* | |
| PYRRHVS, & mox PTOLEMAEVS frater, *Iuſt. 28 3.* | |

Macedones occupant, ſocios ſaltem Epirotas habent in Romano bello, quo LXX. vrbes Epiri Æmilius Paullus euertit. *Polyb. Fragm. l. 7.*

* Ordinem hunc Pauſanias c. l. tradit: Iuſtino lib. 17. Neoptolemus, Olympiadis pater, filius, non frater, Arybbæ ſiue Arrybbæ eſt.

Numi-

# Numidiæ reges.

*Maſſylii*

MASINISSA accipit partem Carthaginienſium agri *Strab.* 17. & regni Syphacis florentiſſimam, *Liv.* 30. 44. *&* *l.* 31. *c.* 11.

MICIPSA filius Maſiniſſæ late regnans.

HIEMPSAL, ADHERBAL, IVGVRTHA.

IVGVRTHA ſolus.

horum fata ex Iugurthino bello nota.

HIEMPSAL II partium Sullanarum, *Plut. in Mar. p.* 428. *ſeq.* donatur regno victi Hiarbæ, *idem in Pomp. p.* 624. agros maritimos tenet. proximos R. prouinciæ, *Cic.* 2. *Agrar. c.* 22. vincit in iudicio Maſintham, *Suet. Caeſ. c.* 71.

*Maſæſyli*

SYPHAX Romam abductus *Liv.* 30. 17. *&* 45.

VERMINA fil. ex parte *Liv.* 31. 11.

HIARBA, Marii fautor, Sullæ auſpiciis victus a Pompeio, *Plutarch. p.* 624. *Eutrop.* 5. 6.

IVBA filius Hiempſalis, *Dio* 41. *p.* 172. Pompeii amicus a Cæſare victus. *

NOVA PROVINCIA AFRICAE per Cæſarem. *Appian.* 4. *Civ.*

* Arabio, Manaſſe, Sittius reguli. *Appian. c. l.*

Reges

# Reges Mauritaniæ.

COCCHAR i. e. Bocchus, *Liv.* 29. *c.* 30.

obſcuri & ignoti.

BOCCHVS ſocer Iugurthæ.

*partis orientalis.*

BOCCHVS nepos ſoceri Iugurthæ, (Noris Cenot. Piſ. p. 236.) Pompeii filius ſtudet, dein Auguſto, a quo Bogudis etiam regnum recipit, *Dio* 48. *p.* 384. Hoc mortuo fit

*partis occidentalis.*

BOGVD cum Cæſare ad Mundam, *Dio* 43. *p.* 231. amittit regnum *l.* 48. *p.* 384. & vitam Actiaco bello, *Strab.* 8. *pag.* 348. qui Βόγον vocat. Interpres Latinus perperam *Bocchum.*

PROVINCIA ROMANA.

*Dio* 49. *p.* 417.

Rur-

# Reges Romanorum.

1 ROMVLVS fundator. ann. XXXVII.
2 NVMA POMPILIVS, religioſus, ann. XLIII.
3 TVLLVS HOSTILIVS, bellator. ann. XXXII.
4 ANCVS MARTIVS, ædificator. ann. XXIV.
5 TARQVINIVS PRISCVS, pompæ & ſplendoris auctor. ann. XXXVIII.
6 SERVIVS TVLLIVS, cenſor. a. XLV.
7 TARQVINIVS, ſuperbus. ann. XXV.

## Bella Italica poſt electos Reges.

1 Cum Porſena regum fautore, *Flor.1.10.*
2 cum Latinis, Æquis, Volſcis, *Flor cap. 11.*
3 cum Veientibus & Fidenatibus, *cap. 12.*
4 cum Senonibus Gallis, *idem cap. 13.*
5 cum Samnitibus & Vmbris, *idem cap. 16. 17.*
6 cum Tarentinis & ſociis, *cap. 18.*

Bella

4 ASIATICA cum

- Antiocho M. *Flor. 2. 8.* quod *Ætolos* & *Galatas* regis ſocios implicuit.
- Ariſtonico, Attali agnato, *Flor. 2. 20.*
- Mithridate rege Ponti, *Flor. 3. 5. Eutr. 5. 3.*
- Cretenſibus *Flor. 3. 7.*
- Cilicibus piratis, *Flor. 3. 6.*
- Pharnace Pontico, *Hirt. B. Alex.*
- Parthis duce Craſſo, *Flor. 3. 11.* Antonio, *Flor. 4. 16.* Ventidio, *Dio 48. S. Ruf. c. 18.* Traiano, *Eutrop. 8. 2.* L. Vero, *idem c. 5.* Seuero, *idem c. 10.*
- Perſis, ductu Alexandri, Gordiani, Cari, *Eutrop.*

5. SAL-

5. GALLICA duce { Æmilio & Flaminio, *Flor. 2. 4.* Domitio & Fabio, *Vell. 2. 10.* Mario, *Vell. 2. 12.* Iul. Cæſare.

6. ACHAICVM, quo Corinthus delata, *Flor. 2. 16. Vell. Pat. 1. 13.*

7. IVGVRTHINVM, quod *Salluſtius* cum cura ſcripſit.

8. THRACIVM, *Flor. 3. 4. Eutrop. 4. 10.* & cum Beſſis ac Ponticis gentibus, *Eutrop. 6. 8.*

9. ILLYRICA, *Flor. 2. 5. & 13. Eutrop. 4. c. 10.* & ſub Auguſto, qui Pannoniam quoque adiecit. *Dio.*

10. GERMANICA, Druſo & filio Germanico ducibus, *Dio, Tacit.*

11. RHAETICVM & NORICVM, auſpiciis Auguſti, ductu Tiberii & Druſii, *Dio 54.*

12. IVDAICVM I Veſpaſiani & Titi, *Ioſeph.* & II ſub Traiano & Adriano, *Dio 68. Euſeb. 4. 6.*

13. DACICVM ſub Traiano, *Xiphil. Eutrop. 8. 2.*

Bel-

# Bella Romanor. Ciuilia.

1. SOCIALE ſeu MARSICVM, *Vell. Pat.* 2. 15.

2. MARIO SVLLANVM ſæuitia potius quam iuſtis prœliis peractum, *Flor.* 3. 21. *App.* 1. *Civ.*

3. CATILINARIVM, *Salluſt.*

4. POMPEIO CAESARIANVM prœliis ad
- Dytrachium, *Cæſ. Civ.* 3. 69.
- Pharſalum, *ib. c.* 93,
- Thapſum, *Hirt. Af.* 81.
- Mundam, *Hirt. & Eutrop.* 6. 19.

5. AB AVGVSTO COMPOSITA (quaſi reliquiæ belli Pompeiani.)
- Mutinenſe, *Flor.* 4. 5.
- Philippenſe cum Caſſio & Bruto, *Flor.* 4. 7.
- Peruſinum, *Flor.* 4. 5.
- Siculum cum Sex. Pompeio, *Appian.* 5. *Civ. Suet. Aug.* 16.
- Actiacum, quo Antonius & Cleopatra victi, *Flor.* 4. 11.

Impe-

# Imperatores Romani trium ſeculorum, ſiue Ethnici.

JVLIVS CAESAR.
Octauianus AVGVSTVS, *pacificus.*
TIBERIVS *abſtruſus, ſæuus.*
Caius CALIGVLA *crudelis.*
CLAVDIVS *ſtolidus.*
Domitius NERO, *parricida.*

| | |
|---|---|
| GALBA<br>OTHO<br>VITELLIVS | *vix deguſtant imperium.* |
| T. Flav. VESPASIANVS<br>TITVS Flav. Veſpaſian | *Iudææ victores.* |
| DOMITIANVS *tyrannus.* | |
| NERVA Cocceius<br>Vlp. TRAIANVS | *optimi.*<br>SAECVL. CHR. II. |

Ælius ADRIANVS *Iudæorum victor.*
ANTONINVS PIVS,
M. ANTONINVS Philoſophus, &
L. VERVS *Parthorum victor.*
* Auidius Caſſius tyrannus. *Vulc. Gallic.*
COMMODVS *minime commodus.*
PERTINAX *dignus imperio longiore,*
Did. IVLIANVS *emptor imperii.*
Sept. SEVERVS *victor* Nigri & Albini *anticæſarum.*

Baſſ.

Baſſ. CARACALLA & GETA *fratres.*
MACRINVS & fil. DIADVMENVS, *mox cæſi.* menſ. II.
Anton. ELAGABALVS, *luxurioſus.*
ALEXANDER Mammææ fil. *pius.*
MAXIMINVS Thrax, *opilio.*
PVPIENVS, & BALBINVS *mox trucidati.*
GORDIANVS *victor Perſarum.*
PHILIPPVS Arabs, *Chriſtianis fauet.*
DECIVS Traianus *perſecutor Chr.*
HOSTILIANVS, VOLVSIANVS *obſcuri.*
VALERIANVS *a Perſis captus.*
GALLIENVS *ignauus.*
XXX. Tyranni vid. *Treb. Pollio.*
CLAVDIVS II. ſiue Gothicus.
QVINTILLVS *dierum* XVII.
AVRELIANVS *recuperator imperii.*
TACITVS *ſex menſium & frater.*
FLORIANVS *vix trium.*
PROBVS *moribus & geſtis rebus probus.*
CARVS *in Aſſyria exſtinctus.*
NVMERIANVS & CARINVS, filii.
DIOCLETIANVS & MAXIMIANVS Herculeus *deponunt imperium.*
CONSTANTIVS Chlorus, MAXIMIANVS Galerius.

# Perſecutiones Eccleſiæ grauiores

1. Neronis.
2. Domitiani.
3. Traiani.
4. M. Philoſophi, & L. Veri, *in Aſia & Gallia.*
5. Seueri *in Africa* & *Ægypto.*
6. Maximini Thracis.
7. Decii.
8. Valeriani.
9. Aureliani.
10. Diocletiani & Maximiani Herculei, *illius in Oriente, huius in Occidente, ex ſtimulante* Maximiano Galerio *Cæſare.*

Hæc de Antiqua Hiſtoria ſufficiant. Superſunt non ignobiles reges, v. g. Siculi DIONYSIVS vterque. *Diodor.* 15. 73. *Nep. in Dione*: HIERO; anno nonageſimo exſtinctus, *Lib.* 14. 4. & HIERONYMVS nepos, *Lib. c. l. & c.* 7. ſed quis omnes huius inſulæ tyrannos recenſebit? adde a Marcello victos, *Lib.* 26. 30.

Germanorum duces inclytos meliori otio & curæ reſeruamus.

INDEX

# INDEX RERVM,

*maxime illarum, quæ in Notis explicantur.*


Abgari pag. 217
Achæus rex 42
Ægates inſulæ 76
Ægos flumen 26
Ægyptii ſui vel alieni iuris 15
reges 168 ſeq.
Ælia Capitolina 125
Ætolorum quærelæ 81
Agrippa maior 17
minor ibid.
Ahasuerus 21
Alexandri M. fauor in Iudæos 45
vxores & filii 32
Amraphel 2
Amyntæ regnum 57. 230
Antalcidæ pax 20. 26
Antigoni ſupplicium 104
Antonii amores 103
Apion rex 40. 190.
Aquila Ponticus 132
Arbaces 8
Archelai Cappad. genus 223
Archelaus rex Ægypti *ibid.*
Aretæ *reges Arab.* 204
Argonautæ 22
Ariarathes 58. 221
Ariobarzanes 63. 222
Ariſtobuli Iudæi fuga 47
Ariſtonicus 87
Armeniæ maioris reges 212
minoris reges 218
Aſarhadon 6
Aſdrubal cæſus vbi 79
Aſſaradinus 6
Aſſyriorum imperii ætas 810
Aſtyages 9
Athenagoras 131
Athenienſes reges 24

Bala rex Syr. 43
Bar Cochba 123. 124
Belus 3
Bellum Achaicum 85
Aſiaticum 87
Cimbricum 89
Corinthiacum 29

Iudaicum 119. 123
Iugurthinum 87.88
Bellum Lamiacum 31
Marſicum 87
Mithridaticum quot annorum 48
Nolanum 93
Peloponneſiacum 22
Piraticum 96
Punicum 76 ſeq
Samniticum 74
Sociale Græc. 28
Rom. 90
Thebanum 27
Thracium 180
Troianum 23
Belſazar 8
Bibliotheca Alexandrina 36
Oſymanduæ 170
Bocchus 233
Boſporani reges 224
D. Brutus parum fortis 103
Buſiris 169

Cæſares ab auguſtis diſtincti 143
Cappadociæ reges 221
Carthaginis excidium 84
Carus an fulmine ictus 142
Caſtor Deiotari nepos 54
Catilina 95
Cecrops 24
Cenſus Auguſti 108
Seruii 70
Ceraunus 31,42
Cerdon 128
Cerinthus 122
Chalcideni principes 203
Chutæi 12
Ciliciæ ſtatus 55.229
Cimbri victi 92
Circumciſi[illegible] adſunt. 58
Cleopatræ amores 103
mors 105
Codrus 24
Commageni 44.58.199
Commagene prouincia 200
Conſualia 69
Coſdroes 211
Creſiphontis conditor 208
Cynoſkephala 80
Cyprus a Rom. occupata 40

Cyre-

Cyrenaici reges 189
Cyri exitus 14
Damaſceni reges 191
Dauid victor Syror. 11
Deioces rex Med. 9
Deiotari 54. 64. 226. 230
Dionyſius Ægypti 39
Dionyſius Siciliæ. 242
Doſon rex Maced. 34
Ebion 122
Elagabalus 133
Emeſeni principes 202
Epiphanes quot? 43
Epirenſes reges 231
Eſtheræ maritus 21
Elam, Elymais 2
Eucætus rex Syr. 49
Euergetæ Ptol. quot? 186
Exilia Iſraelitarum 164
Iudæorum 165
Fabii 72
Fulminea legio 127
Gemoniæ ſcalæ 111
Glaphyra 221
Hadadeſar 11
Haſmonæi duces 201
Hebdomadæ LXX 179
Herodis M. exitus 116
Antipæ exilium 117
Hexapla Origenis 146 147
Hiarba 232
Hiempſal iunior 232
Hierax Seleucida 42
Hiero Siciliæ rex 76 140
Hieroſolyma capta 91
Himerus 208
Homonadenſes 109
Ianus clauſus ab Aug. 106
a Marco 136
Ioiachin & Ioiakim 163
Ioiakim an Babylonem deportatus 166. ſeq.
Iuba rex Numidiæ 100
Mauritaniæ 234
Iuſtinus Martyr 131
Κακεργέτης 187
Labynetus 8
Legio Melitene 127

Lepidus Pontif. M. 20
Lex Clodia 40
Iulia 90
Liberti potentes 112
Lolliana clades 108
Lydorum reges 176
Lyſanias 117

Macedonia quando prouincia facta 35
83
Mæotidæ 141
Mamertini 75
Manaſſe captiuus 165
Marii fata 93
Mauritana prouincia 112. 231. ſeq.
Mauritaniæ reges 233
Medorum ἀυτονομία 259
defectio 8
imperium 10
Mithridates 48. 219
Pergamenus 99. 230
Myonneſus 82
Montes Romæ quando ædificati 69
Montaniſtæ 129
Moſis educatrix 170

Nabatæi reges 204
Nabopolaſſar 7
Nabonedus 8
Nebucadnezar 7
Nectanebis 175
Neronis quinquennium 113
Nicator 41
Nimrod 1
Niniue 2
Niniue I. iunior 5
Nouatiani 147
Numantia 86
Νυκτομαχία Pompeii 92

Octapla Origenis 147
Odenatus 138
Onion regio 38
Origenes 146
Oſroes 211

Pacorus Parth. 208 ſeq.
Paphlagonia 53. 226
Parthorum reges 207
Pergameni reges 50
228
Perſecutiones 242
Perſecutionum decreta 137. 142.
Pharao quæ vox 163
Pharnaces 49. 203
Pha-

Phaſaëlus frat. Herodis 115
Philetærus 15. 228
Philippi auguſti 137
an Chriſtiani 145
Philometoris nomen 187
Philopatoris cognomen 60
Phyſcon 186.ſeq.
Pius, Antiochi cognomen 195
Polemones 49. 50. 220
Pons in Boſporo 17
in Helleſponto ib.
Traiani 121
Porta ſcelerata 72
Praxeas hæreticus 129
Prœlia Antiochi M. 82
belli Peloponn. 182
Thebani 27.181
Græcor. cum Perſis 180
Prælium Actiacum 105
ad Chæroneam 29
Mycalen 18
Pharſalum 99
Raphiam 42
Pſeudophilippus 83
Ptolomæi Ægypti 35 185
Ptol, Mennæi 203. 206
Pylæmenes 53.226
Pyramydes 171
Pythodoris 40 220

Quadrati apologia 123

Raphia 42
Roma 67
Roſtra 72

Sabelliani 147
Samoſateniani 148
Sampſiceramus 202
Sanballet 46
Sardanapalus 4. 13
Sauromata rex 225
Semiramis Aſſyr. 4
Babyl. 7
Senones Galli 73
Sertorius 95
Seruilius Iſauricus an Ciliciam domuerit 54
Sidetæ cognomen 193
Soter 35.41
Symmachus interpres 132
Tachos rex Ægypti 175
Tarcondimotus 56
Templum Heliopol. 38
Garizim 20

Tem-

Templi Hieroſolym. inſtauratio 16
Tetrapla Origenis 147
Theſeus 24
Theodotio interpres 132
Theus (Θεὸς) *Antiochus.* 41
Troia bis capta 22.23
Troiani in Italia 66
Turris ferrata 141

Valentiniani 128
Valerianus excoriatus 118
Variana clades 108
Ventidius exemplum fortunæ 10
Vexoris vexatus ab interpretibus 16
Vhaballatus 13

Xenophontis laus 1

Zebinæ cognomen 19
Zenobia 13
Zenodori dynaſtia 11
Zoba vrbs vel regi 1

A01 1468626

Digitized by Google